

B

Glasilo
Društva
baletnih
umetnikov
Slovenije

A

L

E

T

Leto IX
številke
1 - 6
december
2009

Slovenskemu baletu lahko še naprej sije sonce (seveda če bomo to vsi želeli!)

Namesto

uvodnika

Lahko rečemo, da so današnji časi težki, prihodnost plesalcev pa prava enigma. Vse nas verjetno v tem trenutku najbolj skrbi vprašanje o prihodnosti baletne umetnosti pri nas, prihodnosti našega umetnika – plesalca. Žal si moramo po nepotrebnem beliti glave tudi s tem, kako ohraniti slovensko baletno zapuščino predhodnih generacij, da ne bo šla v pozabo. Namesto, da bi gradili na že dobro postavljenih temeljih, si bomo to morali na novo izboriti.

Občni zbor Društva baletnih umetnikov Slovenije marca letos, potem pa številni dogodki, so odprli zaskrbljujoča vprašanja v zvezi z današnjimi dogajalnimi na področju baletne umetnosti pri nas. Status baletnega plesalca, ohranjanje tradicije in zapuščine, izobraževanje novih plesalcev in koreografov, posvečanje skrbi razvoju mladih, so le nekatera izmed njih. Za to, da jih bomo rešili tako kot si želimo pa potrebujemo čas, potrpljenje in skupne moči.

V smislu iskanja najboljše rešitve za status baletnega plesalca pri nas v prihodnje so bili narejeni prvi koraki. Okrogla miza z naslovom »Po kateri poti naj zapleše« je bila v pomoč Ministrstvu za kulturo, da izve, kaj misli Plesalec, opravljena anketa v obeh baletnih ansamblih pa je dejstva še okrepila.

V zvezi z vprašanji udeležencev Občnega zbora društva, ki so izrazili zaskrbljenost glede preskromnega izvajanja del slovenskih koreografov, premajhnega posvečanja vzgoji mladih baletnih plesalcev, postavljanja že uveljavljenih v ozadje in premajhnega zaposlovanja plesalcev, ki končajo Srednjo baletno šolo, sem se pogovarjal z vodji obeh baletnih ansamblov, v

SNG Opera in balet Ljubljana in v SNG Maribor.

Nekatera javno izražena depasirana mnenja vodje ljubljanskega baleta, Jaša Otrina, o vrednotah preteklosti slovenske baletne umetnosti in njih ustvarjalcih, so najverjetneje dokaz prevelikega nepoznavanja in nespoštovanja 90-letne zgodovine slovenskega baleta ter hkrati nerazumevanje poslanstev Javnega zavoda SNG Opera in balet Ljubljana, ki so nadvse jasno zapisana v Ustanovitvenem aktu zavoda. To si morda lahko razlagamo z njegovim dolgoletnim bivanjem v tujini, kjer s Slovenskim ali bolje Ljubljanskim baletom, kot lahko predvidevamo, ni imel kaj dosti stika! Ob tem bi bilo dobro tako za ansambel kot za posamezne plesalce, hkrati pa seveda tudi za slovensko baletno umetnost dobro razmisliti o aksiomu baletnega gledališča, in sicer da je vodja baleta zaradi ansambla in ne ansambel v službi vodje baleta! Pri tem pa je nujno začeti spoštovati baletnega umetnika, ki je prispeval in prispeva delež k slovenski baletni umetnosti.

Za razliko pa je Edward Clug, vodja baleta SNG Maribor, izpostavljeno pro-

blematiko sprejel z razumevanjem, na idejo o vsakoletni dodatni uprizoritvi slovenskega koreografskega dela, izmenično med že narejeno in novo koreografijo pa se je odzval z besedami: »Le kdo bo skrbel za našo preteklost, če ne mi sami?« Ko bi le vsi razmišljali na tak način!

Slovenci imamo baletne strokovnjake! Dejstva, povezana z našo zgodovino so zapisana in ni jih mogoče spreminjati. Začnimo jih spoštovati! Ne dopustimo, da bi šlo narejeno kar tako v pozabo! Ne dopustimo, da se prekine tradicija slovenskega baleta, plesalcev in ansamblov! Ostanimo to kar smo, saj je naš narod na ustaljenih vzorcih rodil številne odlične umetnike!

Enaindevetdeset let je lepo obdobje, ki mora postati »uvertura« za prihodnost. Sestavljamo ga prav vsi, združeni v eni sami besedi – Balet. S skupnimi močmi in s poenotenimi stališči bomo v prihodnje lažje premagovali ovire, ki nam jih je splet okoliščin postavil na pot. Samo združeni v besedi Balet bomo lahko dosegli dostojanstvo baletnega plesalca in baletne umetnosti!

In za konec, vse skupaj lahko strnemo v dejstvo, da moramo delovati z ljubeznijo in v prid baletni umetnosti, ki je naseljena v naših srcih. Bodimo ponosni na to kar smo, ponosni da smo del naše velike družine, ponosni na božji dar, ki nam je bil dan! Želimo si prihodnosti, v kateri bomo še naprej, tako kot do sedaj, hodili z dvignjenimi glavami in ponosom! Združimo moči, spoštujmo se in ne nazadnje, imejmo se radi takšne, kakršni pač smo! In ne pozabite: vsak od nas je kos zlata v banki baletne umetnosti!

Tomaž Rode

Strokovne nagrade DBUS 2009

Društvo baletnih umetnikov Slovenije je 23. 4. 2009, na že tradicionalnem Svečanem baletnem večeru ob Mednarodnem dnevu plesa podelilo letošnje strokovne nagrade.

Nagrada, ki nosi ime po veliki slovenski baletni umetnici in baletni pedagoginji, Lydiji Wisiakovi, se vsako leto podeljuje najzaslužnejšim baletnim umetnikom za presežne dosežke na področju baletne umetnosti, pa naj gre za interpretacije solističnih vlog, baletne predstave v celoti, za dosežke na pedagoškem delu, na področju koreografije..., ali za zaokrožen delovni opus, s katerim je baletni umetnik skozi leta svoje kariere z delom dodal pomemben pečat baletni umetnosti v Sloveniji.

Strokovna komisija v sestavi Bojana Hinteregger, predsednica in člani Tanja Baronik, Vojko Vidmar in Jaš Otrin je bila enakega mnenja in je soglasno podelila sleherno nagrado vsakemu od letošnjih dobitnikov.

Z nagrado Lydie Wisiakove za življenjsko delo je bil zaokrožen ustvarjalni ciklus balerine in pedagoginje klasičnega baleta, **Maruše Vidmar**. Nagrado Lydie Wisiakove za pomembne umetniške dosežke v letu 2008 so prejeli solistka ljubljanskega baleta **Tjaša Kmetec**, solist mariborskega baleta **Matjaž Marin** in plesalec ljubljanskega baleta **Petar Đorčevski**.

Nagrade sta nagrajencem izročila predsednica Strokovne komisije, Bojana Hinteregger in predsednik DBUS, Tomaž Rode.

Ob nagradah Lydie Wisiakove, pa se je Komisija za strokovne nagrade DBUS, glede na prispeli predlog in ob odsotnosti svoje predsednice odločila, da podeli tudi posebno nagrado za izjemne zasluge pri strokovnem delu in organizaciji dela Društva baletnih umetnikov Slovenije; prejela jo je **Bojana Hinteregger**.

MARUŠA VIDMAR - nagrada »Lydie Wisiakove« za življenjsko delo

Maruša Vidmar, balerina in pedagoginja klasičnega baleta je zaključila študij baleta pod mentorstvom prof. Lydije Wisiakove in se pridružila ljubljanskemu baletnemu ansamblu.

V več kot dve desetletji dolgi plesni karieri je dosegala vrhunce v naslovnih in glavnih vlogah liričnega karakterja z interpretacijami, ki ostajajo ohranjena v srcih gledalcev.

Po njeni premieri naslovne vloge v Dolinovi Giselle, je profesorica Lidya Wisiakova navdušeno čestitko pospremila z besedami: »Končno imamo spet eno silphido«.

Nestorja slovenskega baleta, Pia in Pino Mlakar sta v Maruši začutila lahko gnetljivo umetniško snov, iz katere se je rodila žena v Suiti iz baleta Lok, za katero je v paru z Vojkom Vidmarjem leta 1971 prejela Župančičevo nagrado mesta Ljubljane.

Sedem let kasneje, se je rodila krhka in občutljiva Jela v baletu Vrag na vasi.

V galeriji njenih izvrstnih interpretacij neizbrisno ostajajo v spominu njen Beli labod v Labodjem jezeru, pa Julija v Romeu in Juliji, Marija v Bahčisarajski fontani, Margareta v Abraksasu, Grozdana v Opojnem poletju, Dekle v Obrežju plesalk itd. S svojo umetniško osebnostjo je zaznamovala

Foto Robert Balen

Maruša Vidmar

predstave Suita v belem, Joan von Zarissa, Posvečenje pomladi, La Valse, Chopiniana, Notredamski zvonar in mnoge druge. Publika je enostavno začarala s svojo občutljivo dušo.

Nekatere njene vloge so ohranjene tudi v Arhivu Televizije Slovenija.

Še v času aktivne prisotnosti na baletnem odru je začutila željo, da bi svoje dragocene umetniške izkušnje delila z baletnim podmladkom.

Vrsto let je poučevala na Srednji baletni šoli v Ljubljani in dosegala zavidljive uspehe. Njeni učenci so postali prepoznavni na letnih predstavah baletne šole, se na baletnih tekmovanjih uvrščali v najvišje kakovostne razrede in posegali po medaljah.

Več let zapored so njeni varovanci zastopali Slovenijo na bienalnih Evrovizijskih tekmovanjih mladih plesalcev.

S svojim izvrstnim poznavanjem baletne tehnike, repertoarja in baletnih stilov, ter s svojo neizčrpno ljubeznijo do baletne umetnosti in zaupanjem v mlada bitja, ki želijo doseči svojo muzo v neizmernosti baletnega sveta, je ustvarila odlični kader, ki danes polni vrste ljubljanskega baleta, nekateri med njimi pa že prenašajo svoje znanje naslednji generaciji.

Za svoje pedagoške uspehe je leta 2001 prejela Škrjančevo diplomu za izredne dosežke na področju baletne pedagogike.

Eden od njenih kolegov je te dni zapisal: »Maruša je na odru živela in ni bila samo odlična plesalka in pedagoginja, ampak čudovit človek s polno dobrote in pozitivne energije, vedno nasmejana in prisrčna. Je človek, ki mu lahko rečeš prijatelj z veliko začetnico, skratka umetnica, ki je vredna vsega spoštovanja. Ja, takšna je Maruša bila, in je še«.

TJAŠA KMETEC, solistka baleta SNG Opera in balet Ljubljana – nagrada Lydie Wisiakove za umetniške presežke na področju baletne umetnosti v letu 2008 za vloge v Baletnem večeru v spomin na koreografa Uwa Scholza: *Mozart vs. Schumann*.

Na lanskoletni premierni uprizoritvi baletnega večera *Mozart vs. Schumann*, v izvedbi baleta SNG Opera in balet Ljubljana, je Tjaša Kmetec sprva nastopila v 2. simfoniji v C duru, opus 61, Roberta Schumana. S popolnim kontrastom med plesno iskrivostjo v prvem in drugem ter lirično mehko giba v tretjem stavku simfonije, je interpretacijo zao-

Foto Robert Balen

Tjaša Kmetec

kročila v popolno celoto, s katero dokazuje svojo umetniško zrelost.

Na kasnejših uprizoritvah smo jo lahko občudovali tudi v izredno zahtevni vlogi v Mozartovem klavirskem koncertu v Es – duru, K 271, v katerem je slehernemu gibu dodala svojevrsten pomen. Tako eno, kot drugo vlogo je oblikovala tehnično dovršeno, izjemno doživeto in na edinstven način, s katerim je Scholzev precizni gib nadgradila še z lastnimi občutki in osebno interpretacijo. Njena iskrenost, lirična mehko ter izraznost so segli vse do duš gledalcev. To pa je dalo tako eni kot drugi vlogi še dodatno umetniško razsežnost.

MATJAŽ MARIN, solist baleta SNG Maribor - nagrada Lydie Wisiakove za umetniške presežke na področju baletne umetnosti v letu 2008 za vlogo *Hrestača* v istoimenskem baletu P. I. Čajkovskega ter za vlogo *Romea* v baletu *Radio and Juliet* v koreografiji Edwarda Cluga.

Preteklo leto je v Slovenskem narodnem gledališču Maribor zaznamovala premiera baleta Petra Iljiča Čajkovskega *HRESTAČ*, v koreografiji Davida Nixona, ki je tako pri občinstvu kot strokovni kritiki doživela odličen sprejem. Veliko zaslugo pri tem ima prav Matjaž Marin, ki se je kot glavni protagonist v vlogi *Hrestača* odlično dokazal. Izvrstna umetniška kreacija potrjuje njegov talent in umetniško zrelost, ki priča o tem, da je našel pravo pot.

Blesti pa ne le v klasičnih, temveč tudi v sodobnih baletnih predstavah. Z vlogo *Romea* v predstavi *Radio and Juliet*, koreografa Edwarda Cluga, je v letu 2008 na gostovanjih od Singapurja do Pittsburgha, Lizbone in Milana požel velik uspeh in s tem pripomogel k prepoznavnosti mariborskega baleta tudi izven naših meja.

Foto Robert Balen

Foto Robert Balen

Matjaž Marin

PETAR ĐORČEVSKI, plesalec baletnega ansambla SNG Opera in balet Ljubljana – nagrada Lydie Wisiakove za umetniške presežke na področju baletne umetnosti v letu 2008 za vlogo *Tybalta* v baletu Sergeja Prokofieva *Romeo in Julija* v koreografiji Yourija Vamosha in za solistično vlogo v Baletnem večeru v spomin na koreografa Uwa Scholza: *Mozart vs. Schumann*.

Petar Đorčevski je v plesno stvaritev *Tybalta* vnesel duh mladostne neukrotljivosti in moške moči ter s tem osvežil slovenski baletni prostor. Njegova plesna kreacija v Schumannu pa je, kot je zapisal eden od kritikov, očarljiv plesni praznik. Mejnike svojega znanja in izraza tudi sicer z velikim pogumom venomer premika, kar daje slutiti, da nas zna presenetiti z novim potencialom, ki ga v sebi skriva njegov plesni temperament.

BOJANA HINTEREGGER, posebna nagrada za izjemne zasluge

Petar Đorčevski

pri strokovnem delu in organizaciji dela Društva baletnih umetnikov Slovenije.

Baletna plesalka in organizatorica Bojana Hinteregger je desetletja dolgo, strokovno in nesebično delovala v Izvršnem odboru Društva baletnih umetnikov Slovenije, pretežno v funkciji podpredsednice, ter s tem izjemno pripomogla k rasti društva, njegovi prepoznavnosti v našem kulturnem prostoru in popularizaciji baletne umetnosti. Neumorno je organizirala učne ure o baletu v mariborski regiji, tako po vrtcih, šolah in socialnih ustanovah. Z izjemno zagnanostjo je uspešno delovala v raznih komisi-

Bojana Hinteregger

jah Mestne občine Maribor, zastopala barve baletne umetnosti in našega društva, s čimer je botrovala tudi seriji priznanj in nagrad, ki so našla pot v vrste našega članstva. V zadnjih letih pa ji je, z več kot odličnim iskrenim in odprtim sodelovanjem z ljubljanskim delom društva uspel še en veliki met. Tradicionalna senca nezaupanja med mariborskimi in ljubljanskimi delom članstva, ki je včasih kalila naše skupno delo, je dandanes samo še spomin. Hvala tudi za to izjemno pomembno zmago.

Za Bojanino angažiranost in odlično ter dolgotrajno delo, se ji Društvo baletnih umetnikov Slovenije zahvaljuje s posebno nagrado v upanju, da bo tudi v prihodnje stala ob strani naši umetnosti in našemu prijateljstvu.

Predsednik republike dr. Danilo Türk je odlikoval častnega predsednika DBUS, dr. Henrika Neubauerja z Zlatim redom za zasluge

5. maja 2009 je Predsednik republike dr. Danilo Türk z Zlatim redom za zasluge odlikoval častnega predsednika DBUS **dr. Henrika Neubauerja**, za izjemno delo in zasluge v kulturnih dejavnostih, zlasti baletu, ter pri uresničevanju suverenosti, ugleda in napredka Republike Slovenije v kulturi. Med tokratnimi odlikovanci sta bila še igralka in književnica Svetlana Makarovič ter dramatik in režiser Dušan Jovanović.

Dr. Danilo Türk in dr. Henrik Neubauer

Foto Robert Balen

Ob tej priliki je Predsednik Türk povedal:

»Dr. Henrik Neubauer nam je dal izjemen prispevek k razvoju plesa in razvoju estetike na Slovenskem nasploh. Tisti, ki smo imeli priložnost pred kakšnima dvema tednoma ob svetovnem dnevu plesa prisostvovati svečani plesni prireditvi, ki jo je pripravilo Društvo baletnih umetnikov Slovenije, smo lahko videli, kako je slovenski narod skozi novejšo obdobje, v zadnjih desetletjih razvil zelo raznovrstno baletno ustvarjalnost. Vsakdo, ki je imel kdaj priložnost primerjati baletno ustvarjalnost v velikih baletnih centrih, kot sta npr. New York ali Pariz, s tem, kar lahko ponudi slovenski balet danes, bo moral biti impresioniran ob tem, kako raznovrstna, kako zelo subtilna in zelo kvalitetna je naša današnja ustvarjalnost, od koreografij Mariusa Petipaja do najbolj zanimivih eksperimentalnih oblik današnjega časa. Vse to na Slovenskem obstaja. To poudarjam posebej zato, ker se mi zdi, da balet v naši javnosti ni dovolj znan, pa tudi naši mediji in naša javna scena ne dajejo baletu vseh tistih priložnosti, ki jih ta umetnost zasluži in tistih priznanj, ki jih zasluži glede na svojo kvaliteto v mednarodnih primerjavah.«

Nagrada dijakinji SGBŠ Ljubljana, Petri Zupančič na tekmovanju v Rimu

Na baletnem tekmovanju »Premio Roma«, ki je potekalo konec meseca junija 2009 v Rimu, je 15-letna dijakinja 1. letnika Srednje baletne šole v Ljubljani, Petra Zupančič, prejela posebno nagrado za najboljše nastope v sodobnih koreografijah, kateri sta zanjo sestavili in uvežbali Tanja Pavlič in Ingrid Radman.

Petra Zupančič se je pod mentorskim vodstvom Darje Sebastian izkazala že na letošnjem 9. tekmovanju mladih slovenskih baletnih plesalcev, ki je potekalo februarja v SNG Nova

Foto SGBŠ Ljubljana

Petra Zupančič

Gorica. Doseženi rezultati naj bi služili kot izhodišče za nadaljnje vključevanje v razne programe in tekmovanja. Tako si je Petra poleg sodelovanja na tekmovanju »Premio Roma« »priplešala« tudi sodelovanje na Svečanem baletnem večeru ob mednarodnem dnevu plesa v organizaciji DBUS aprila letos.

Petra Zupančič je v baletno šolo vstopila pred tremi leti, potem ko si je v plesni šoli Kazina priborila naslov večkratne svetovne prvakinja. Dve leti nižje baletne šole je končala pri prof. Darji Sebastian, ki ji je dala osnovno in trdno baletno tehniko, s katero je izpolnjevala pogoje za nadaljevanje šolanja na Srednji baletni šoli, kjer je prvi letnik uspešno končala v razredu prof. Mateja Selana. Tako prejeta nagrada na baletnem tekmovanju »Premio Roma« kot vsi ostali dosežki v preteklem šolskem letu so Petri Zupančič vsekakor dali še dodatni zagon za delo, saj se je v letošnjem poletju udeležila baletnega seminarja v znamenitem NDT (Nedherland Dance Theatre) v Haagu, Nizozemska. Tekmovanja »Premio Roma« sta se udeležili tudi Barbara

Potokar, dijakinja 3. letnika Srednje baletne šole v Ljubljani in Kaja Lin Jagodič Avguštin, dijakinja 4. letnika Srednje baletne šole v Ljubljani, obe iz razreda Marinke Ribič. Kaja Lin Jagodič Avguštin se je s koreografijama Tanje Pavlič in Kjare Starič uvrstila v polfinale.

Vsem trem dijakinjam za udeležbo in uspehe iskreno čestitamo!

Nagrada za življenjsko delo koreografu Jiříju Kyliánu

Jiří Kylián, v Pragi rojeni plesalec in koreograf, je novi dobitnik nagrade za življenjsko delo beneškega festivala sodobnega plesa.

Za šestega nagrajenca festivala, ki ga organizira ustanova La Biennale di Venezia, je Jiříja Kyliána predlagal direktor festivala, brazilski plesalec Ismael Ivo. Dolgoletni koreograf ansambla Nederlands Dans Theater navdušuje s koreografijami, ki so klasične v strukturi, moderne v načinu gibanja telesa in katere zaznamuje nenehna evolucija estetske forme. Kylián že 30 let slovi kot koreograf, ki ključno prispeva k razvoju plesne tehnike in koreografije. O sebi pravi, da je predvsem iskalec lepote in pozitivne energije. Obe sta medsebojno tesno povezani oziroma ne moreta ena brez druge, brez njiju pa tudi ni dobre baletne predstave. Jiří Kylián verjame v univerzalno lepoto, katero po svojih besedah išče v vsakem posamezniku, v vsakem plesalcu, s katerim se sreča. »Verjamem, da je identifikacija te lepote, te pozitivnosti, moja dolžnost,« a obenem poudari, da lepota, o kateri vedno znova govori ni lepota v pomenu, kakršno so besedi pripisovali stari Grki klasičnega obdobja antične Grčije ampak gre veliko bolj za helenistični prikaz lepote, ki lepo išče tudi v nenavadnih, celo disharmoničnih rečeh in pojavih. Prvi veliki uspeh je Jiří Kylián dosegel leta 1978, ko je mednarodno plesno javnost navdušil s predstavo *Sinfonietta* na glasbo svojega rojaka Leoša Janačka. To je bila ena prvih koreografij, ki jih je ustvaril za nizozemsko skupino Nederlands Dans Theater, s katero sodeluje že vse od leta 1973 in za katero je do danes ustvaril približno 50 produkcij. Prepoznavnost si je izgradil predvsem od sredine osemdesetih naprej, ko je začel razvijati svoj značilni abstraktni in nadrealistični ples, s katerim je zaslovel kot eden najbolj prepoznavnih sodobnih koreografov, čigar predstave so prikaz lepote telesa in gibanja. Najbolj znamenite Kyliánove koreografije, v katerih prihaja do izraza tako imenovani čisti ples, v katerem ima gibanje telesa prednost pred glasbo oziroma zadnje včasih celo ne potrebuje, so No More Play (1988), Falling Angels (1989), Sweet Dreams, Sarabande (1990), Petit Mort (1991), As If I Never Been, No Sleep Till Dawn (1992), Whereabouts Unknown (1993) Tiger Lily, Double You (1994), Arcimboldo, Bella Figura (1995), Tears of Laughter (1996), Wings of Wax (1997), A Way A Lone, One of a Kind, Indigo Rose (1998), Half Past, Doux Mensonges (1999), Arcimboldo 2000, Click-Pause-Silence (2000), Birth-day (2001), 27'52", Claude Pascal and When Time takes Time (2002), Far too close in Last Touch (2003), Sleepless (2004) in Toss of a Dice (2005).

Povzeto po informacijah iz članka o Jiří Kyliánu na Internetu.

8. gala večer novih baletnih koreografij na slovensko glasbo v organizaciji DBUS, pod častnim pokroviteljstvom soproge predsednika RS, gospe Barbare Miklič Türk

Povzeto po zapisu Sare Makoter

V nedeljo, 19. oktobra 2008, sem imela veliko čast doživeti enega najlepših večerov svojega življenja. Tokrat je to »zakrivil« eden mojih najboljših prijateljev, Vojko Vidmar. Poslal mi je namreč vabilo in poskrbel za možnosti prihoda v Cankarjev dom, kjer se je prireditev tudi dogajala. Ko sem (ponovno v spremstvu moje superasistentke Nataše Pavlič) prispela v dom, sva imeli t.i. 'lov na karti', ki so naju čakale. Med tavanjem, počasni vožnji (mene na vozičku) in kot sem že rekla 'lovom', se je Vojko prikazal od nikoder, naju 'leteč' zelo hitro pozdravil, me močno poljubil na moje, prav takrat ranjeno, desno uho in 'odletel' naprej. V tistem trenutku sem se malo zmedla; začudila sem se njegovemu hitenju, bila srečna, da sem ga po daljšem času spet videla in hkrati čarobno, ob tem pa ganjeno v sebi ponovno odkrila tisti čudoviti občutek drobca sreče v srcu, vedoč, da sem še vedno ljubljena in nisem sama. Ko je Vojko, moj čudoviti prijatelj odšel po opravkih in ga tudi kasneje na mojo veliko žalost nisem več videla, sva z asistentko dobili karte in se počasi odpravili v Linhartovo dvorano. Ura se je nezadržno bližala 19. uri – ključnemu trenutku svečanega večera. Tik pred pričetkom sva posedli in brali programsko knjižico z opisi nastopajočih. Najlepše in najljubše kar mi je bilo dano prebrati, je bil Vojkov govor. Že ko sem pred časom pričela prebirati Otrinovo življensko knjigo (pa je še zdaj nisem prebrala do konca zaradi gore dela s šolo), sem ugotovila, da so misli Vojkovega srca globokoumne in da je izjemno nadarjen za pisanje. Da je modre glave, se lahko ugotovi že po posebnem načinu govora, ki ga ima. Ni čudno, da se človek ob njem

počuti najsrečnejšega pod soncem, ko pa tako osrečuje. S temi mislimi sem strmela v oder in z asistentko potrpežljivo čakala na pričetek predstave. Luči so počasi ugasnile, polna dvorana pa utihnila. Edino, kar je še ostalo v soju razsvetljave je bil oder, na katerega je prišla pred vsako koreografijo povezovalka programa, ga. Alida Bevk.

Napovedovala je posamezne točke, plesalce, ustvarjalce glasbe, ob imenih in opisu koreografov pa še nekaj njihovih misli. Točke, ki smo jih videli so bile *Svit*, na glasbo skupine Katalena in v koreografiji Valentine Turcu; *Aprilski dež*, na glasbo Patrika Grebla v koreografiji Tijuane Križman; *Težnost in milost*, na glasbo Judovske rapsodije Tine Mauko v koreografiji Žive Cvar; *Ko se selijo žerjavi*, na glasbo Mirka Vuksanovića v koreografiji posebnega gosta, Petra Greenwooda; *Celinka*, na glasbo Maria Marolta, v dramaturgiji Klavdije Zupan in v koreografiji Uršule Težan; *Dekadans*, na glasbo skupin Noctiferia, Silence& Mitje Vrhovnika Smrekarja v koreografiji Alene Medich; *Moja prijateljica Ruth*, na glasbo in v koreografiji Marka Urbaneka; *Voda za angele*, na glasbo Jana Plestenjaka v koreografiji Dane Petretič; *Standing still*, na glasbo Janeza Gregorca (Patchoulija) v koreografiji Kjare Starič in Josepha Bunna; *Šavrin*, na glasbo Rudija Bučarja v aranžmaju Rudija Bučarja, Gorana Moskovskega, Davida Morgana in v koreografiji Siniše Bukinca; *Silvije*, na glasbeno temo Silvija nabira jesensko listje avtorja Roberta Pešuta Magnifica v koreografiji Kjare Starič, in še zadnjo, ustvarjeno na glasbo skupine Katalena, *Pet krat ena*, v koreografiji Isabelle Kralj. Koreografije, od katerih vsaka nosi svoje izročilo so bile čudovite, raznolike in kostumsko pisane. Najbolj so me očarale *Svit*, zaradi projekcije na platnu, *Aprilski dež*, zaradi beline oblacil in romantičnega pas de deuxa, *Ko se selijo žerjavi*, s presunljivostjo in polnostjo nečesa novega, vznemirljivega, *Dekadans*, pri kateri je koreografinja dokazala, da se balet lahko pleše tudi na metal in *Voda za angele* zaradi čarobne pesmi Jana Plestenjaka, ob kateri sem nehote kar vzdrlhela. Ob koncu sem bila hvaležna, predvsem pa počaščena za povabilo na večer, čudovito darilo za moj 18. rojstni dan! Iskrena hvala moji dragi spremljevalki Nataši Pav-

Sodelujoči na poklonu

lič za vso posvečeno skrb in pozornost. »Veste, Nataša, nisem želela, da bi me v Cankarjev dom peljali samo zaradi moje želje, ampak zato, ker sem Vas tja povabila z namenom, da bi se zabavali! Upam, da ste se!« Dragi Vojko, naj namenim besedo še tebi: »Ti si vzrok, zaradi katerega se največkrat smejem. Iskreno sem ti hvaležna, da si me tako lepo presenetil in mi podaril še enega najlepših dni mojega življenja. Prelepa hvala iz srca. Le kaj bi jaz brez tako čudovitih ljudi, kot sta vidva z mojo asistentko? Kaj bi?«

Naj ne pozabim še omeniti, da občudujem čudovit govor ge. Miklič Türk. Tako dobre govore ima, kakor na žalost že od novega leta upokojena direktorica našega zavoda.

8. gala večer novih koreografij na slovensko glasbo so zabeležili:

Valentina Turcu: SVIT
Glasba: skupina Katalena
Ples: Valentina Turcu,
Sytze Jan Luske

Foto Robert Balen

Tijuana Križman: APRILSKI DEŽ
Glasba: Patrik Greblo
Ples: Tijuana Križman,
Denes Darab

Foto Robert Balen

Živa Cvar: TEŽNOST IN MILOST
Glasba: Tina Mauko
Ples: Živa Cvar, Marjeta Kosovac,
Jerneja Podbevšek Zhebrowsky,
Ivan Kozyuk

Foto Robert Balen

Andrew Peter Greenwood: KO SE SELIJO ŽERJAVI
Glasba: Mirko Vuksanović
Ples: Dana Petretič, Siniša Bukinac

Foto Robert Balen

Uršula Teržan: CELINKA
Glasba: Mario Marolt
Dramaturgija: Klavdija Zupan
Ples: Eva Gašparič, Ana Klačnja
Urša Vidmar, Gregor Guštin, Petar
Dorčevski, Igor Sviderski

Foto Robert Balen

Alena Medich: DEKADANS
Glasba: skupina Noctiferia, skupina
Silence, Mitja Vrhovnik Smrekar
Ples: Alena Medich

Foto Robert Balen

Marko Urbanek:
MOJA PRIJATELJICA RUTH
Glasba: Marko Urbanek. Ples: Maja Arzenšek, Maja Logar, Ajda Pfifer, Katarina Barbara Kavčič, Suzana Majer, Jure Masten, Marko Urbanek

Foto Robert Balen

Dana Petretič: VODA ZA ANGELA
Glasba: Jan Plestenjak
Ples: Dana Petretič

Foto Robert Balen

Kjara Starič,
Joseph Bunn:
STANDING STILL
Ples: Kjara Starič,
Joseph Bunn
Glasba: Janez Gregorc

Foto Robert Balen

Siniša Bukinac: ŠAVRIN
Ples: Siniša Bukinac
Glasba: Rudi Bučar
Besedilo: Alferija Bržan

Foto Robert Balen

Kjara Starič: SILVIJE
Glasba: Robert Pešut Magnifico
Ples: Kaja Lin Jagodič Avguštin, Ana Klačnja, Tjaša Kmetec, Alena Medich, Rita Pollacchi, Marija Slavec

Foto Robert Balen

Isabelle Kralj: PET KRAT ENA
Glasba: skupina Katalena
Ples: Kristina Aleksova, Kjara Starič, Urša Vidmar, Joseph Bunn, Tomaž Rode

Foto Robert Balen

8.
gala večer
novih baletnih
koreografij
na slovensko glasbo

serata di gala
delle nuove
coreografie di danza
su musica slovena

Tartinijevsko gledališče Piran, 25. oktober 2009, ob 19.00 uri
Teatro Tartini di Pirano, 25. Ottobre 2009, alle 19.00

D+B+U+S
Društvo baletnih umetnikov Slovenije in Javni sklad RS na kulturni dejavnosti ob podpori Ministrstva za kulturo RS,
vzpostavitelna ZDA in v sodelovanju z Občino Pirano ter Javlnim skladom RS

ŽKD
AVDIORAJ

Dvojezični plakat za uprizoritev 8. gala večera novih baletnih koreografij na slovensko glasbo v Piranu.

Društvo baletnih umetnikov Slovenije je 8. Gala večer novih baletnih koreografij na slovensko glasbo premierno uprizorilo v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani, 19. oktobra 2008. Sledile so ponovitve v Veliki dvorani SNG Opera in balet Maribor, 16. novembra 2008, v SNG Nova Gorica, 21. decembra 2008 ter v Tartinijevem gledališču v Piranu, 25. oktobra 2009. Zaradi rednih delovnih obveznosti nekaterih plesalcev v matičnih gledališčih sta na slednjem dve odpadli točki nadomestili dve koreografiji, nastali v sklopu 9. Gala večera novih baletnih koreografij na slovensko glasbo, ki je bil premierno uprizorjen 18. oktobra 2009. Podrobneje o njem boste lahko prebirali v naslednji izdaji revije Balet.

Fotogalerijo 8. gala večera novih koreografij na slovensko glasbo si lahko ogledate na www.dbus.si.

Svečani baletni večer ob mednarodnem dnevu plesa s podelitvijo strokovnih nagrad Lydie Wisiakove

*Ljubljana, 23. aprila 2009,
Cankarjev dom, Linhartova dvorana*

Letošnji Svečani baletni večer, katerega častna gosta sta bila predsednik države dr. Danilo Türk s soprogo Barbaro Miklič Türk, je za razliko od preteklih let potekal v dveh delih. Prvega je zaokrožilo praznovanje mednarodnega dneva plesa, drugega pa podelitev strokovnih nagrad Društva baletnih umetnikov Slovenije.

Mednarodni dan plesa se od leta 1982 praznuje vsakega 29. aprila. Obeleži ga prebiranje mednarodne plesne poslanice, ki jo vsakič znova sestavi izbrana osebnost iz plesnega sveta. Letos je ta čast pripadala Akramu Khanu, priznanemu koreografu iz Velike Britanije, ki je sporočil:

»Mednarodni dan plesa, ta posebni dan, je posvečen jeziku, ki ga govori ves svet, podedovanemu jeziku naših teles in naših duš, naših prednikov in naših otrok.

Posvečen je vsem bogovom, gurujem in starim staršem, vsem tistim, ki so nas kdajkoli učili ali nas navdihovali.

Vsaki pesmi in vsakemu impulzu, vsakemu gibu, ki nas je kdajkoli ganil, da smo se spustili v gibanje. Posvečen je majhnemu otroku, ki se želi gibati podobno kot tisti, ki ga obožuje, in materi, ki svojega malčka spodbuja z besedami: »Saj že znaš.«

Ta dan je posvečen telesom vseh veroizpovedi, prepričanij, barv in kultur, ki prenašajo tradicijo svoje preteklosti v zgodbe sedanjosti in v sanje prihodnosti.

Ta dan je posvečen Plesu, njegovim neštetim narečjem in njegovi neizmerljivi moči izražanja, preobrazbe, združevanja in užitka.«

Foto Robert Balen

Utrinek s prebiranja mednarodne plesne poslanice 2009 - Regina Križaj, Tijuana Križman in Matjaž Marin.

Letos se je prvič porodila tudi ideja po zgledu nekaterih držav, ki poleg mednarodne poslanice sporočijo svojim plesalcem še lastno sporočilo. Za slovenske baletne umetnike jo je tako ob letošnjem Mednarodnem dnevu plesa sestavil plesalec, koreograf in vodja baleta SNG Maribor, Edward Clug, ki je razmišljal:

»Svoje misli delim s kolegi in prijatelji, z vsemi, skupaj združenimi v plesu. Nekaterim je to strast, nekaterim delo, nekaterim to in ono, nekaterim nedostopna radost. Vsem pa negotova prihodnost. Kaj pa je dandanes zagotovo?

Zavestno smo se odločili za 'biti plesalec' in za to potrebovali precej poguma in še več moči za nadaljevanje poti.

Ples se ne meri v dolgih časovnih obdobjih, pač pa v trenutkih, ki jih osebno doživljamo, v trenutkih, ki nas zaznamujejo. Ples je težnja po svobodi, vendar ni svoboda. Je umetnost pobega iz vse bolj izumetničenega sveta in predstavlja našo paralelno realnost, v kateri čas poteka drugače in se meri v občutkih.

In ravno to je tisto, kar nas družijo v tem neslišnem jeziku: občutki, ki ne potrebujejo prevoda, občutki, ki se rodijo preprosto za to, da so in nič drugega.«

Branje obeh poslanic je bilo zaupano prvakinja baleta SNG Opera in balet Ljubljana, Regini Križaj.

V drugem delu Svečanega baletnega večera je Društvo baletnih umetnikov Slovenije podelilo vsakoletne strokovne nagrade, nagrade "Lydia Wisiakova", ki so jih letos prejeli Maruša Vidmar za življenjsko delo, Tjaša Kmetec, Matjaž Marin in Petar Đorčevski za umetniške presežke v preteklem koledarskem letu, posebna nagrada DBUS za zasluge pri delovanju in prepoznavnosti našega društva pa je pripadla Bojani Hinteregger.

Večletni trud za navezavo stikov z državami, v katerih delujejo slovenski baletni umetniki, je rodil tesno sodelovanje DBUS z Veleposlaništvom ZDA v Sloveniji. Ker je v programu koncerta sodeloval tudi pri nas delujoči ameriški umetnik Joseph Bunn, član baleta SNG Opera in balet Ljubljana, je bil Svečani baletni večer vključen v Dneve promocije ameriške kulture v Sloveniji. V ta namen si ga je s svojimi sodelavci ogledal tudi Odpravnik poslov Veleposlanika ZDA v Sloveniji, gospod Bradley A. Freden.

Program je bil raznolik. Videli smo lahko med klasičnimi, neoklasičnimi in sodobnimi koreografijami prepletajoče se kreacije vseh plesnih rodov, od učencev nižje baletne šole, dijakov, do profesionalnih baletnih umetnikov, ki so prišli iz vseh koncev Slovenije. Glavnina izvedbe je bila zaupana nagrajencem 9. tekmovanja mladih slovenskih baletnih plesalcev, ki je potekalo februarja 2009 v Novi Gorici ter dobitnikom letošnjih strokovnih nagrad DBUS. Med številnimi nastopajočimi smo lahko pozdravili še Marišo Nač, ki je šolanje klasičnega baleta po končani Srednji baletni šoli v Ljubljani nadaljevala v Monte Carlu in ga nedavno uspešno zaključila in Žigo Jereba, ki svojo baletno kariero z uspehom gradi v tujini.

Več o dogodku in programu lahko preberete na www.dbus.si.

**Premiera najlepše zimske baletne pravljice
v SNG Maribor »Hrestač« v koreografiji Davida
Nixona**

Alan Kavčič

Balet Slovenskega narodnega gledališča Maribor je v letošnji sezoni na oder postavil najlepšo baletno zimsko pravljico *Hrestač*, Petra Iljiča Čajkovskega. Tokrat v koreografiji svetovno priznanega kanadskega koreografa Davida Nixona, sicer umetniškega vodje Severnega baletnega gledališča iz Leedsa v Angliji.

Pod taktirko Alekseja Baklana sta v vlogi Klare in Hrestača zablestela Catarina De Meneses in Matjaž Marin, Alenka Ribič Laufer in Anton Bogov pa kot Sladkorna vila in Princ. Ob baletnem ansamblu in orkestru Opere in baleta SNG Maribor so nastopili še Otroški zbor Osnovne šole bratov Polančič in učenci Srednje glasbene in baletne šole Maribor.

Že na premieri je bilo jasno, da se je *Hrestač* v vsej svoji lepoti razprl današnjemu človeku – pa naj bo še otrok ali že odrasel, ki zna sem in tja še prebuditi otroka v sebi. In tako je bilo na vseh osemnajstih razprodanih predstavah do konca januarja, ko sta v vlogi Sladkorne vile nastopili še Tijuana Križman in Galina Čajka, Denes Darab kot Princ in Sytze Jan Luske kot Hrestač.

Foto SNG Maribor

Catarina De Meneses, Matjaž Marin in ansambel mariborskega baleta v predstvi *Hrestač*.

**Premiera v Operi in baletu SNG Maribor
»Vojček« priznanega hrvaškega koreografa
Staše Zurovca**

Alan Kavčič

Opera in balet Slovenskega narodnega gledališča Maribor je v soboto, 28. februarja, v Veliki dvorani premierno izvedla avtorski projekt priznanega hrvaškega koreografa Staše Zurovca *Vojček* na glasbo Marjana Nečaka. Ob baletnem ansamblu SNG Maribor so v glavnih vlogah nastopili Gaj Žmavc, Catarina de Meneses, Sergiu Moga in Matjaž Marin. Vojak in brivec Vojček – nemškega dramatika Georga Büchnerja (1813–1837) – je prisiljen prodati tudi tisto edino, s čimer še razpolaga: svoje telo. Proda ga ambicioznemu zdravniku, ki hoče znanstveno dokazati, da lahko z voljo nadzira svoje telo. Njegova ljubica, mlado dekle Marie, pa se v svoji bedi vda

tamburmajorju za par uhanov. In tragedija se lahko začne. Staša Zurovac se je s svojo ekipo ustvarjalcev osredotočil na resnico o Vojčku, ko se naše najmračnejše želje in misli spreminjajo v našo realnost. V gledališkem listu so zapisali, da to ni »površna pripoved o ljubezni, strasti, slabosti in zločinu ter o mnogih drugih nepomembnih zablodah tega sveta ... To je črna bajka o izgubljenosti sredi morja, zapravljeni eksistenci in zadajanju ran lastnemu srcu ... vse dokler le-to povsem ne izkrvavi ... Sami smo svoji sodniki in eksekutorji in ta resnica dela človeško trpljenje neznosno. Nazadnje, čisto na koncu, prevarani in zapeljani plačujemo ceno svojih zblod. Naša prava bit se bo zvijala od bolečin, ki jih zadajamo sebi in drugim – tistim, ki jih LJUBIMO.« Plesalec in koreograf Staša Zurovac je v rojstnem Zagrebu končal Šolo za klasični balet, izpopolnjeval pa se je na sanktpeterburški Baletni akademiji Vaganova. Leta 1989 je postal član baletnega ansambla Hrvaškega narodnega gledališča v Zagrebu, leta 1995 je napredoval v solista, leta 2003 pa je postal prvak tega baleta. S koreografijo se intenzivneje ukvarja od leta 1996. V sezoni 2003/2004 je postal vodja baleta Hrvaškega narodnega gledališča Ivana pl. Zajca na Reki, kjer nadaljuje svoje večkrat nagrajeno plesno in koreografsko delo. Marjan Nečak je skladati začel že kot otrok. Za gledališče

Foto Robert Balen

Tijuana Križman in Sergiu Moga v duetu iz baleta *Vojček*.

komponira od leta 1997 in je do danes ustvaril glasbo za približno šestdeset dramskih predstav, muzikalov, baletov, igranih in kratkih filmov, kot skladatelj pa je sodeloval tudi pri televizijskih projektih, performansih in virtualnih razstavah. S koreografom Stašem Zurovcem je med drugim sodeloval kot glasbeni ustvarjalec za plesni predstavi *Danse macabre* v Hrvaškem narodnem gledališču iz Zagreba in *Visoka pesem* v koprodukciji plesne družbe CeDeCe s Portugalske in Hrvaškega narodnega gledališča z Reke. Kritiki se strinjajo, da glasba Marjana Nečaka tesno spremlja in pogosto nadgrajuje režiserjevo vizijo ter da skladatelj z lahkoto obvladuje najrazličnejše žanre. Scenografija je delo Žorža Draušnika, kostumi Katarine Radošević Galić, oblikovalec svetlobe je Andrej Hajdinjak, videa pa Marin Lukanović. Asistentka koreografa je Olja Jovanović Zurovac, asistentka pri predstavi Valentina Turcu.

**Premiera baleta za otroke »Picko in Packo«
v koreografiji Torstena Händlerja
v izvedbi SNG Opera in balet Ljubljana
Cankarjev dom, Linhartova dvorana, 5. marca 2009
(iz sporočila za medije)**

»Paglavci vsega sveta – le nikar tako kot onadva!«

Po velikem uspehu baleta Kdo je najmočnejši na svetu, ki so ga pred polnimi dvoranami zadovoljnih otrok in staršev uprizarjali vrsto sezon, so se v SNG Opera in balet Ljubljana odločili na oder postaviti priljubljeno zgodbo o dveh naga-jivih »mulcih«, ki se upirata odraslim in jim zlobno nagajata. Danes poznamo vsaj dve koreografski različici zgodbe. Prvo iz leta 1984, ki jo je v Münchenu z velikanskim uspehom na oder postavil koreograf Edmund Glede na glasbo Gioacchina Rossinija, in drugo iz leta 1998, katero je koreograf Torsten Händler obul v baletne copate na glasbo skladatelja Gisberta Nätherja, ki je zgodbo leta 1900 prvi uglasbil. V SNG Opera in balet Ljubljana so se odločili za postavitev slednje.

Torsten Händler vidi ustvarjanje baleta za otroke kot posebno nalogo, saj so otroci najbolj iskreni in strogi kritiki, ob tem pa razmišlja: »Dogodivščine dveh fantinov so polne krutih vragolij, tako da si glavna junaka prav gotovo zaslužita kazen.«

Foto SNG Opera in balet Ljubljana

Rita Pollacchi in Lukas Zuschlag kot Picko in Packo.

»V koščkih tam na tleh ležita, a še zmeraj se režita. Takšen je bil konec šale, goske so ju pozobale« je konec zgodbe, s katero je male bralce pred tovrstnimi, vse prej kot naivnimi hudomušnostmi posvaril avtor. Sam sem si na tem mestu dovolil oddaljiti od Buscheve predloge, saj v baletni različici kruta pobalina ne postaneta gosja krma, temveč preživita in dobita še eno priložnost, da se poboljšata.«

Na premieri v izvedbi baleta SNG Opera in balet Ljubljana sta zgodbo v odličnem prevodu Svetlane Makarovič pripovedovala Kristina Aleksova in Tomaž Rode (v kasnejših uprizoritvah tudi Mojca Bandelj in Tomaž Horvat), Picka in Packa sta odplesala Rita Pollacchi in Lukas Zuschlag (v kasnejših uprizoritvah še Ana Klačnja in Iulian Ermalai ter Rita Pollacchi in Petar Đorčevski), v ostalih vlogah pa smo ob njih občudovali še druge izvrstne plesalce ljubljanskega baleta.

**Premiera baleta »Labodje jezero« v koreografiji
Bojane in Jaša Otrina v izvedbi baleta
SNG Opera in balet Ljubljana,
na ljubljanskem Prešernovem trgu**

Prva izvedba enega najbolj priljubljenih baletov, Labodje jezero, je bila 4. marca (po pravoslavnem koledarju 20. februarja) leta 1877 v Bolšoj teatru v Moskvi. Glasba, ki jo je zanj po naročilu skomponiral Peter Iljič Čajkovski ima dve različici, saj sta jo po skladateljevi smrti revidirala skladateljev brat, Modest Čajkovski in dirigent Riccardo Drigo. Uspeh baleta pripisujemo po eni strani izvrstni klasični koreografiji Mariusa Petipaja in Lewa Ivanova iz leta 1893, po drugi strani pa predvsem skladateljevi nadarjenosti, slogu komponiranja in verjetno nekoliko tudi njegovi psihi, saj je v libretu za balet našel svoj idealni svet, pravljичni paradiz, v katerem se strahovi razblinijo, upi pa izpolnijo.

Labodje jezero tudi danes predstavlja velik koreografski izziv; nekateri se opirajo na že omenjeno klasično postavitev, drugi pa ga združujejo z izkušnjami sodobnega baletnega gledališča, ne malo je tudi eksperimentalnih različic. Koreografa nove ljubljanske postavitve, Bojana in Jaš Otrin, sta po koreografskih citatih Ivanova / Petipaja in njihovih naslednikov starodavno legendo o iskanju ne-

Foto SNG Opera in balet Ljubljana

Bojana Nenadović Otrin, Alen Bottaini in ljubljanski ansambel v drugem dejanju Labodjega jezera.

dosegljive ljubezni, lepote in popolnosti predelala in prepletla z utrinki iz življenja slovenskega pesniškega velikana Franceta Prešerna. Izhodišče jima je bila predvsem njegova nedosegljiva ljubezen do Primičeve Julije, pesnikove muze, ki je prebudila njegovo dušo in ga navdihnila z božansko ustvarjalnostjo. Dotaknila sta se tudi izgube pesnikovega najboljšega prijatelja Matije Čopa, burnega in napornega razmerja z Ano Jelovškovo, materjo njegovih treh otrok, predvsem pa bolečega vdajanja alkoholu in malodušju, ki sta pesnika na koncu pahnila v prezgodnjo smrt. Uprizoritev predstave na Prešernovem trgu je omogočila brezplačen ogled širšemu ljubljanskemu občinstvu, tako ljubiteljem in poznavalcem baleta kot tudi tistim, ki so se z baletno umetnostjo srečali prvič. Scenografijo je izdelal Andrej Stražišar, kostumografijo Leo Kulaš, luči pa je oblikoval Andrej Hajdinjak. V vlogah Primičeve Julije in Franceta Prešerna sta na premieri na-

stopila Bojana Nenadović Otrin in gost iz Münchna, plesalec italijanskega rodu, Alen Bottaini, ob njej pa Regina Križaj kot Ana Jelovšek in Lucas Zuschlag kot Matija Čop. V nekaj kasnejših uprizoritvah naj bi v vlogah Primičeve Julije in Franceta Prešerna nastopila tudi Rita Pollacchi in gost, hrvaški plesalec Tomislav Petranović, ki trenutno deluje na Portugalskem, vendar smo ju žal zaradi neprizanesljivega vremena, ki je obeležilo letošnji mesec junij, lahko gledali v eni sami predstavi, ki pa jo je dež prekinil na sredini tretjega dejanja. Čeprav strokovna javnost, seveda z izjemami, in kritika predstavi niso bili naklonjeni, pa velja izreči pohvalo plesalcem ljubljanskega ansambla za vidni trud!

2. Baletni dnevi baleta SNG Opera in balet Ljubljana

Med 8. in 28. junijem 2009, je balet SNG Opera in balet Ljubljana pripravil 2. baletne dneve. Za razliko od lanskih, 1. baletnih dnevov, v sklopu katerih smo lahko spremljali niz različnih baletnih predstav iz repertoarja ljubljanskega baleta, so bili letošnji precej bolj siromašni. Verjetno zato, ker ljubljanski balet še vedno deluje izven svoje matične hiše, ki je v prenovi, vodstvu pa ni uspelo najti odra, na katerem bi lahko strnjeno prikazali svoje najuspešnejše predstave.

Poleg edine celovečerne baletne predstave **LABODJE JEZERO - Ideal romantičnega baleta - tokrat... po Prešernu**, ki so jo po premieri 12. junija 2009 še nekajkrat izvedli na Prešernovem trgu v Ljubljani, smo na raznih ljubljanskih prizoriščih lahko spremljali še nekaj drugih, plesnih in neplesnih dogodkov.

Od 8.–28. junija 2009 so v času vaj do premiere in pred vsako predstavo Labodjega jezera, tokrat po Prešernu..., na Prešernovem trgu v Ljubljani potekali **DNEVI ODPRTIH VRAT**, kjer so si mimoidoči lahko ogledali vaje in treninge ljubljanskega baletnega ansambla.

Od 11.–28. junija 2009 so v izložbah trgovin na Cankarjevi ulici pripravili promenade razstavo fotografij baletnih plesalcev avtorja Roberta Balena in fotografij konjev avtorja Petra Koštruna z naslovom **ELEGANCA V GIBANJU - ELEGANCE IN MOTION**, ki jo je oblikoval Jernej Kokelj. Razstava z ena-

kim naslovom je v okviru 1. mednarodnega konjeniškega festivala Saeta Equina potekala med 18. in 21. junijem tudi na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču, kjer so 18. junija v okviru arabskega večera z odlomki iz baletov Romeo in Julija in Hrestač - Božična zgodba, ki so jih plesali Ana Klačnja, Ksenja Kovač, Barbara Križaj in Lukas Zuschlag, poskušali najti stično točko v eleganci gibanja med baletno umetnostjo in konjeništvom (baletni nastop in razstava).

Od 11. junija pa do konca 2. baletnih dni je bila v Restavraciji & Lounge hotela Slon odprta info točka **SREČEVALIŠČE PRI SLONU**, kjer so »baletomani« lahko kramljali ob skodelici kave ali čaja. Tukaj naj bi 16. junija na istem prizorišču potekal pogovor z baletnimi solisti, ki so plesali v Labodjem jezeru - Idealu romantičnega baleta - tokrat... po Prešernu, ki pa je zaradi premajhne udeležbe občinstva odpadel, 20. junija pa smo se ob skodelici kave ali čaja lahko srečali z mednarodnimi strokovnjaki, udeleženci okrogle mize z naslovom **ODPRTA VPRAŠANJA O ŽIVLJENJU PO AKTIVNI KARIERI BALETNIH PLESALCEV**, ki je bila na sporedu 19. junija v konferenčni dvorani hotela Slon in katere gostitelj je bil Jaš Otrin, umetniški vodja baletnega ansambla SNG Opera in balet Ljubljana, soorganizator Slovenski center Mednarodnega gledališkega inštituta (SC ITI), gosti pa **Maggie Foyer** (Velika Britanija), **Aja Jung** (Srbija), **Risima Risimkin** (Makedonija), **Joseph Fontano** (Italija), **Ulrich Roehm** (Nemčija) in **Staša Zurovac** (Hrvaška).

Traviata v SNG Maribor

Opera SNG Maribor je v pretekli sezoni z velikim uspehom postavila na oder premiero znamenite opere italijanskega skladatelja Giuseppea Verdija, La Traviata. Eden izmed vrhuncev uprizoritve, ki jo je režiral Hugo de Ana, je zagotovo baletni vložek v drugi sliki drugega dejanja, ki ga je za baletni zbor in baletna solista Tijuano Križman in Matjaža Marina koreografirala iz Barija prihajajoča koreografinja Leda Lojodice.

La Traviata je navdušila občinstvo tako na predstavah v Mariboru, kot v Italijanskem Oderzu, nato pa še letošnje poletje v Galusovi dvorani Cankarjevega doma v okviru gostovanja SNG Maribora na Festivalu Ljubljana.

Foto SNG Opera in balet Ljubljana

Utrinek iz 3. dejanja Labodjega jezera, edine celovečerne predstave 2. baletnih dni - Regina Križaj in balet SNG Opera in balet Ljubljana

Foto SNG Maribor

Baletni utrinek iz "La Traviate"

Polovski plesi iz opere Knez Igor v izvedbi SNG Opere in baleta Ljubljana

17. januarja 2009 je SNG Opera in balet Ljubljana v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma uprizorila Borodinovo opero Knez Igor, ki jo je sicer premierno izvedla v koprodukciji z SNG Mariborom - 8. junija 2007.

Tokratna postavitev, z isto sceno in v istih kostimih, se je od koprodukcijske razlikovala v novi glasbeni in režijski podobi. Čeprav gre za operno delo, ne moremo zaobiti velikega baletnega vložka, »Polovskih plesov«, ki jih je za ljubljanski baletni ansambel v tokratni uprizoritvi koreografirala Anna Kristof. V solističnih vlogah so nastopili Joseph Bunn in Sorina Dimache kot Kan in Favoritka (v alternaciji Urša Vidmar in Iulian Ermalai) ter Urša Vidmar in Hye Min Kim kot Polovski dekleti (v alternaciji Gabriela Stojanova in Barbara Križaj). Baletni ansambel in omenjeni plesalci, od katerih nekatere v zadnjem času za razliko od prej bolj malo videvamo v solističnih vlogah, so se izkazali s homogeno celoto in doraslostjo zahtevni preizkušnji.

Foto SNG Opera in balet Ljubljana

Balet SNG Opera in balet Ljubljana v operi Knez Igor

Edward Clug postavil balete z baletnimi ansambli Lizbone, Zagreba in Stuttgarta

Koreograf Edward Clug, ki velja za eno najuspešnejših imen slovenske baletne scene, je v preteklem obdobju sprejel povabila treh baletnih ansamblov iz tujine in zanje postavil svoje koreografske mojstrovine. Njegov balet »Four reasons« je 22. oktobra 2008 najprej uprizoril Portugalski narodni balet iz Lizbone, in sicer v krajši, dobrih 35 minut trajajoči verziji v baletnem večeru skupaj s koreografijo »Come together« portugalskega koreografa Ruija Horte, za tem pa 27. marca 2009 v novi, celovečerni verziji še balet HNK iz Zagreba. Stuttgartski balet, ki velja za enega najboljših baletnih ansamblov pa je Clugovo novo koreografsko mojstrovino z naslovom »Pocket Concerto« občinstvu premierno predstavil 29. aprila 2009. Pri vseh treh delih koreografa veže tesno sodelovanje s slovenskim skladateljem, Milkom Lazarjem. Še posebej zanimiva je obdelava Clugovega baleta »Four reasons«. Vasco Vellenkamp, direktor Portugalskega narodnega baleta je bil z delom izredno zadovoljen in je Clugu

predlagal, da ga jeseni podaljša na celovečerno verzijo. Ta je bila najprej premierno predstavljena Zagrebškemu občinstvu marca 2009.

Za temeljni koreografski koncept Edward Clug največ časa posveča gibu, saj mu je le ta s koreografskega stališča v estetskem smislu najzanimivejši. Gib dobi smisel v kontekstu, ko je postavljen v situacije, ki sestavljajo vsak prizor predstave. Kot pravi sam, je arhitektura prostora njegovo glavno izhodišče, v katerem ansambelske scene, solistični plesi in dueti ne dobijo pomena zgolj v konvencionalnem smislu. Bolj kot odnos med liki ga zanima telo kot del prostora, zato to prevzame vodilno vlogo pred plesalčevo osebnostjo.

Balet je v glavnem nenarativen, kar je v zadnjem času tudi ključni aspekt Clugovega dela. Istočasno ni povsem abstrakten, saj dogajajoče se situacije kljub vsemu nosijo lastnosti komunikacije, ki jih gledalec lahko prepozna. Celotna predstava je tako grajena na velikih kontrastih med kontemplativnimi scenami in scenami z močno strukturo, znotraj katerih lahko kljub vsemu prepoznamo like, ki interpretativno prinašajo nekakšno vrsto zgodbe.

Foto Tiberiu Marta

Koreograf Edward Clug ob kamnu Jacob's Pillow, ki ima obliko blazine (Massachusetts, Berkshires, ZDA). Našel ga je Ted Shawn, ki je leta 1942 ustanovil Dance Festival - Jacob's Pillow.

O povezavi med Portugalsko in Zagrebško verzijo pa Clug pravi, da so v vsaki od njih povsem drugačni liki, liki ki nosijo različne energije, različna stanja in razmišljanja, ki jih je Clug v zagrebški verziji baleta nadgradil glede na osebni karakter vsakega posameznega plesalca.

Za nove koreografske podvige je Edward Clug prejel odlične kritike. Tako je na primer Zagrebški Vjesnik zapisal: »Predstava »Four reasons« brez dvoma znova potrjuje, da je človeško telo popoln inštrument, kadar se znajde v rokah mojstra, kot je Edward Clug«, vse tri Stuttgartske kritike iz medijev *Stuttgarter Zeitung*, *Koeglerjournal* in *Tanznetz de kritiken* pa so se enoglasno strinjale, da je Clugov balet "Pocket Concerto" najboljšo delo večera, ki sta ga ob Clugovi sestavljali še koreografiji v Stuttgartu že uveljavljenih koreografov Marca Goeckeya in Douglasa Leeja.

Brianova pralnica,
25. oktobra 2008
Plesni teater Ljubljana

V soboto, 25. oktobra 2008 sta članici našega društva **Jasna Zavodnik** in **Maja Kalafatić** v Plesnem teatru Ljubljana (PTL) gledalcem predstavili svoj koncept gibalne predstave *Brianova pralnica* v sodelovanju z mednarodno ekipo plesalk (Marcella Mancini, Elena Marocco, Bojana Mišič in Paola Vitelli). Šest plesalk je projekt izvedlo ob mentorstvu Andreje Rauch, na glasbo Simona Spreitzerja, v kostumih Tjaše Avsec, lučnem oblikovanju Bora Pungerčiča, s tonsko mojstrico Zarjo Zavodnik v sodelovanju JSKD RS, PTL in DBUS. Zanimiva predstava, ki je ponovno dokazala umetnost plesne kreativnosti in posebne sposobnosti avtoric pri vpletanju humornih tonov kot odrešujočega elementa v sicer obremenjujočo realnost sporočilnosti njihovih projektov.

V Gledališkem listu smo med drugim lahko prebrali:

»... *Prestavi program. Peri, Suši, Ožemaj, Pucaj; »Pa pucali su prošle godine.«*

40 stopinj ... Čisto čisto, vedno so fleki, za nas. Za vas ... za našo vas! Vsak dan zagotovo. Dojemanje sodobne misli in življenja; odnos med materialnim in mentalnim. Naš um - vedno se spreminjajoča celota, brez jasnega začetka, konca in mej, majhno-velik neurejen red, paradoks sam po sebi ... Brezoblična spužvasta gmota, naša identiteta je samo na papirju, ni trdne resničnosti, ni resnice. Resnica obstaja samo tako dolgo, dokler sam verjameš vanjo. Iluzije ...

»Narobe ste razumeli. Vse ste narobe razumeli.«

Urša Vidmar in Dejan Srhoj, gosta v predstavi
»Have a seat«

Theatre Gigante, Milwaukee, ZDA

V mesecu novembru 2008 je v Ameriki delujoča umetnica slovenskega rodu Isabelle Kralj, direktorica gledališča Theatre Gigante iz Milwaukeeja (Wisconsin, ZDA) povabila v goste našo balerino Uršo Vidmar in plesalca Dejana Srhoja. Nastopila sta v koreografiji »Še vedno ne vem«, katero je Isabelle Kralj koreografirala za 5. gala večer novih koreografij na slovensko glasbo, ki vsakoletno poteka v organizaciji Društva baletnih umetnikov Slovenije.

Koreografijo, ki je bila vključena v novo predstavo z naslovom »Have a seat«, sta naša umetnika v gledališču Danceworks in pod okriljem direktorice plesnega oddelka Univerze Wisconsin iz Milwaukeeja, Janet Lilly, izvedla v šestih predstavah, ki so potekale 7., 8. in 9. novembra 2008. Celotno izvedbo, še posebej pa koreografsko delo in izvedbo »Še vedno ne vem« je v časopisu Vital Source pohvalila plesna kritičarka Peggy Sue Dunigan.

Man in a Magic Square,
8. in 9. maja 2009

Theatre Gigante, Milwaukee, ZDA

8. in 9. maja 2009 je Theatre Gigante iz Milwaukeeja v gledališču Off - Broadway v Milwaukeeju (ZDA) uprizoril premiero z naslovom »Man in a Magic Square«. Na podlagi

teksta, za katerega je koreografinja in direktorica Isabelle Kralj, sicer članica Društva baletnih umetnikov Slovenije, dobila navdih v pesmih slovenskega pesnika Srečka Kosovela in v prozi moža Marka Andersona, se vrstijo številne glasbene in plesne točke ter raznovrstne recitacije in monologi, ki predstavijo povezujejo v zaokroženo celoto.

Pri ustvarjanju so poleg Isabelle Kralj sodelovali tudi mednarodno uveljavljeni skladatelj in virtuoz na harmoniki, ameriški Slovenec Guy Klučevšek, pisatelj in igravec Mark Anderson, plesalec in igravec Joe Fransee, komponist in kitarist Peter Roller, tolkalist Seth Warren Crow ter balerina Urša Vidmar, članica baleta SNG Ljubljana, ki s Kraljevo že dalj časa redno sodeluje.

Izredno dobra delovna atmosfera, medsebojno razumevanje in sodelovanje umetnikov iz različnih umetniških sfer so prispevali k odličnemu vzdušju in uspehu predstave, ki jo je pohvalilo tako občinstvo kot tudi kritika. Časopis Milwaukee Journal Sentinel je zapisal, da je Isabelle Kralj ustvarila unikatno predstavo v kateri so mojstrsko združeni ples, glasba, poezija in proza.

Anton Bogov in Matjaž Marin, gosta v baletni predstavi Navihanka v produkciji HNK Zagreb
HNK Zagreb

15. maja 2009 je baletni ansambel Hrvaškega narodnega gledališča iz Zagreba premierno uprizoril balet *Navihanka* (La Fille Mal Gardée), na glasbo Petra Ludwiga Hertela in v koreografiji Vladimira Derevianka. Poleg solistov zagrebškega baleta sta v uprizoritvi kot gosta nastopila tudi slovenska baletna plesalca, Anton Bogov - prvak baleta SNG Maribor v vlogi Colasa in Matjaž Marin - solist baleta SNG Maribor v vlogi Alaina. Kritike v hrvaških medijih so zapisale, da so tako solisti kot ansambel odlični, v plesu hitri in v igri duhoviti. Anton Bogov je stalni gost zagrebškega baleta in je tamkajšnjemu občinstvu dobro poznan, Matjaž Marin pa je za svoj prvi nastop na odru HNK Zagreb prejel naslednji strokovni zapis: »Odlično vlogo je izdelal gost Matjaž Marin, solist mariborskega baleta. Pravo presenečenje je, ko zmedeni, nespretni in stalno spotikajoč se Alain, na koncu predstave izvede briljantno zaporedje mačje mehkih skokov.«

Matjaž Marin v zagrebški uprizoritvi *Navihanke*.

Nova predstava Lojzke Žerdin: »Stopam med stopinje tvoje, kakor bi hodila v dvoje«.

Cankarjev dom, Vrhnika

V sredo, 17. junija 2009, je imela članica DBUS Lojzka Žerdin na odru kulturnega doma Ivan Cankar na Vrhniki premiero svoje nove predstave z naslovom **»Stopam med stopinje tvoje, kakor bi hodila v dvoje«.**

Lojzka Žerdin, docentka, plesalka in koreografinja je v tokratni predstavi na prefinjen način združila različna področja umetnosti: govor, živo ter posneto glasbo, tri plesne koreografije in multimedialno vizijo in jih mojstrsko povezala v vsebinski lok, ki skozi prisodobo treh dreves, jablane, oljke in češnje, govori o življenju.

Izredno zanimivo, do potankosti izdelano predstavo so ob uprizoritveni zasnovi koreografinje soustvarili še Lado Jakša, glasbenik in umetniški fotograf, ki je poskrbel za scenografijo, oblikovano s projekcijami različnih izvrstnih fotografij narave, ob katerih je v živo izvajal lastno glasbo, pa plesalki svobodnega plesa Maša Kagao Knez in Urša Rupnik. Za kostumografijo je poskrbela Bjanka Adžić Ursulov, tekste izpod peresa Lize Žerdin in Lojzke Špacapan pa je brala Jožica Avbelj. Producent predstave je bil Studio za svobodni ples, projekt pa je podprl Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.

Produkcija Baletne šole in Srednje baletne šole Ljubljana,

15. in 16. marca 2009

Cankarjev dom, Linhartova dvorana

15. in 16. marca 2009, je v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma potekala vsakoletna produkcija Baletne in Srednje baletne šole Ljubljana, ki deluje v okviru ljubljanske SGBŠ. Program je bil sestavljen iz treh delov.

V prvem so bile na sporedu »Baletne etude«, v katerih so svoje znanje pokazali prav vsi učenci, od prvega do šestega razreda nižje Baletne šole ter dijaki in dijakinje 1.a, 1.b, 2., 3. in 4. letnika Srednje baletne šole.

V drugem delu smo si lahko ogledali sodobno koreografijo z naslovom »On the way«, ki jo je za dijakinje 3. in 4. letnika pripravila Ingrid Radman. Dijakinje 3. letnika so plesale na glasbo Aruana song v izvedbi Serga Houppina in Henry Torguea, dijakinje 4. letnika pa na glasbo Katalina (črno belo) v izvedbi kitararskega dua dijakov 4. letnika Srednje glasbene in baletne šole, kitaristov Sandre Štern in Jureta Cerkovnika, ter na Čmrljev let v izvedbi Maksima Mrvice.

Tretji del nam je ponudil še dve koreografiji. Prvo, novo, z naslovom »Trije mošketirji in usodna bala tila« iz baleta Prometej na glasbo Ludwiga van Beethovna, je za dijake in dijakinje 1., 2., in 3. letnika pripravila Tanja Pavlič, v slednji točki večera »Divertissement iz baleta Gusar«, ki ga je pripravila solistka ljubljanskega baleta, Olga Andreeva, pa so se predstavile dijakinje 4. letnika, letošnje diplomantke Katarina Čegovnik, Jerca Hočevar, Kaja Lin Jagodič Avguštin, Ana Jenček, Maja Kapitler, Karmen Kobe, Kristina Kolle, Petra Pibernik in Nina Pišlar.

Tradicionalna baletna produkcija plesalk in plesalcev Baletne in Srednje baletne šole Maribor

Helena Valeria Krieger

V soboto, 25. aprila se je na velikem odru SNG Maribor zgodila prva predstava tradicionalne produkcije Baletne in Srednje baletne šole iz Maribora.

»Svet je balet« je bil naslov prvega dela predstave. Otroci iz plesnih pripravnic 2 in 3 ter učenke in učenci baletne šole so v koreografijah učiteljic Mateje Brečko, Galjine Dmitrijeve, Martine Kramer, Helene Valerije Krieger in Nataše Moškotevc predstavili pet kontinentov sveta. Individualni pristop k vsaki koreografiji je rezultiral zanimive značilnosti posameznih narodov, ki so se odražale skozi ples in odrsko postavitve. Bodisi, da je bil poudarek na ljudskem izročilu, glasbi, plesni tehniki ali pa se je uprizoritev nanašala na določen zgodovinski dogodek. Zelo zanimiv je bil izbor glasbe, saj je bil za glasbo posameznega kontinenta izbran skladatelj, ki je bil rojen na tem kontinetu ali pa je kakor koli tesno povezan z njim. Vsi otroci so bili v kostumih, ki jih vsako leto spretno prikroji Valentina Vever. Glasba, koreografija, dramaturgija, scenografija, kostumografija, ličenje so v večji ali manjši meri stalnica uprizoritve baletne produkcije, saj se le tako otroci, bodoči plesalci, seznanijo z gledališko umetnostjo v celoti.

V drugem delu »Utrinki z baletnega tekmovanja« so se predstavili nekateri tekmovalci, ki so se udeležili 9. tekmovanja mladih slovenskih baletnih plesalcev. Za večmesečni trud priprav na tekmovanje smo jim dali priložnost, da se pokažejo tudi domači publiki.

Divertissement iz baleta Gusar sta s srednješolkami in nekaterimi učenkami iz baletne šole pripravila učitelja Galjina Dmitrijeva in Nikolaj Chilnikov. Dijakinje četrtega letnika Nika Gorič, Natalija Ornik, Anamarija Radanovič in Neva Vaner so prevzele krmilo, na pomoč pa jim je priskočila tudi dijakinja drugega letnika Janja Sahornik. Za poslastico smo lahko na odru občudovali vedno odličnega Antona Bogova s partnerko Ines Petek ter Tijuano Križman in Denesa Daraba, ki so v predstavi sodelovali kot gostje.

Janja Sahornik in Anamarija Radanovič v divertismannu iz baleta Gusar v produkciji mariborske baletne šole

Okrogla miza o statusih baletnih plesalcev: »Po kateri poti naj zapleše?«

Društvo baletnih umetnikov Slovenije je 14. maja 2009 v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo RS, organiziralo Okroglo mizo na temo pokojninskega statusa baletnih plesalcev v RS v prihodnje.

Problematika baleta v RS, tako z vidika plesalcev kot z vidika obeh javnih zavodov, SNG Maribor in SNG Opera in balet Ljubljana že dalj časa postavlja vprašanja v zvezi z delovno dobo in zaposlovanjem plesalcev. Problem je nastal ob zmanjšanju beneficirane delovne dobe za baletne plesalce iz 18 mesecev na 15 mesecev za eno leto dela in ob generalnem podaljševanju delovne dobe. V letu 2007 je Ministrstvo za kulturo RS prejelo s strani vodstev obeh zavodov ter DBUS več opozoril na omenjeno problematiko, kot tudi pobude za njeno reševanje. Ker se problem stopnjuje, predstavljenih pa je bilo več različnih vzorcev za njegovo rešitev, je februarja 2009 ministrica za kulturo, gospa Majda Širca, imenovala razširjeno delovno skupino treh članov, Vojko Vidmar, nekdanji predsednik DBUS, Edward Clug, vodja baleta SNG Maribor in Jaš Otrin, umetniški vodja baleta SNG Opera in balet Ljubljana so na Ministrstvu za kulturo izražali in soočali svoja stališča, z namenom, da se izkristalizira najboljša, kar bi utegnulo pripeljati do sprejemljivega modela. Ker se njihovi pogledi med seboj razlikujejo, vsak namreč zagovarja svoje osebno videnje rešitve, smo se odločili, da z okroglo mizo, katere naslov je bil »Po kateri poti naj zapleše?«, skupaj z baletnimi plesalci, pristojnim pomagamo najti odgovore na vprašanje: »Kaj bi bilo najbolje, tako za stroko baleta in njeno svetlo prihodnost kot za dostojanstvo baletnih plesalcev?«. Ali naj se zgledujemo po modelu katere od drugih držav ali naj gradimo na lastnih izkušnjah iz naše preteklosti?

Glavni protagonisti so bili trije člani ciljne skupine za status baletnih plesalcev pri Ministrstvu za kulturo: Vojko Vidmar, Edward Clug in Jaš Otrin, povabljeni gostje pa predstavniki ministrstev: iz Ministrstva za kulturo gospa Majda Širca, Ministrica za kulturo RS, gospa Biserka Močnik, sekretarka in svetovalka na Direktoratu za umetnost in gospod Ciril Baškovič, sekretar v sektorju za evropske zadeve in kulturni razvoj; gospa Mojca Fon Jeger, sekretarka v Direktoratu za plače

Ministrica za kulturo Majda Širca, Vojko Vidmar, Edward Clug, Jaš Otrin in Tomaž Rode

v javnem sektorju Ministrstva za javno upravo; gospa Nataša Trček iz Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, pa gospod Matej Selan, vodja oddelka baleta na SGBŠ Ljubljana, gospa Maja Kristl, specialistka športne medicine, ki je sodelovala pri sanaciji poškodb mnogih plesalcev ter predstavnica sindikata Sviz, Ariana Debeljak.

Okrogle mize so se udeležili številni plesalci baletnih ansamblov SNG Maribor in SNG Opera in balet Ljubljana, nekateri naši že upokojeni kolegi, med njimi Zvone Penko, Maruša Vidmar, dr. Henrik Neubauer, Mateja Rebolj in Staša Koželj ter ravnatelj SNG Opera in balet Ljubljana Kristijan Ukmar.

Zapisnik in več o okrogli mizi »Po kateri poti naj zapleše« si lahko preberete na www.dbus.si.

Anketa »Status baletnega plesalca v RS«

Ker je pravilen pristop k reševanju aktualne problematike Statusa baletnih plesalcev v RS izrednega pomena za prihodnost baletnih plesalcev v Sloveniji, se je Društvo baletnih umetnikov Slovenije odločilo, da v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo RS poleg Okrogle mize z naslovom »Po kateri poti naj zapleše« opravi še anonimno anketo, ki bo z mnenji plesalcev v pomoč tako Ministrstvu za kulturo RS kot Delovni skupini za pripravo predloga pri iskanju naboljših rešitev.

Tako za društvo kot kulturno ministrstvo je pomembno, da svoje poglede predstavijo predvsem aktivni plesalci obeh osrednjih slovenskih baletnih gledališč, ki bodo plesno kariero zaključevali po pripravljajočem se sistemu. Ti so od 22. do 24. junija 2009 izpolnjevali anonimno anketo z naslovom »Status baletnega plesalca v RS«, ki je dala med drugim odgovore na vprašanja: kaj želijo po končani aktivni plesni karieri, kako vidijo lastno prihodnost in prihodnost baletne stroke, pa tudi kritike in pohvale tistim, ki se z reformo aktivno ukvarjamo. Izpolnjeno anketo je vrnilo 48 plesalcev, analiza je bila zaključena 29. junija 2009 in istega dne poslana na Ministrstvo za kulturo RS.

Analizo ankete si lahko ogledate na internetni strani www.dbus.si.

Baletne ure s skupino »Freakodance«

Baletno plesno skupino »Freakodance« sestavlja 6 mladih baletk in študentk, ki jih družijo ljubezen do plesa. Začetki skupine segajo nazaj v čas, ko je vseh šest pililo svoje baletno znanje pod vodstvom priznanih domačih in tujih pedagogov na SGBŠ v Ljubljani.

Po končanem šolanju, ko se je zdelo, da je njihovega baletnega obdobja konec, so namesto, da bi obupale, ustanovile svojo skupino in postavile plesni prvenec z naslovom »Zakaj balet?« S predstavo so v okviru približevanja baletne umetnosti širši javnosti julija lansko leto navduševale mimoidoče kar sredi Čevljarskega mosta v Ljubljani.

Tudi decembra 2008, so v sklopu devetnajstih Baletnih ur obiskali ljubljanske vrtce Zelena jama, Kašelj, Vevče in Mladi rod, vrtca v Kranju in Najdihojci, pa osnovno šolo 8 talcev v Logatcu, kjer so otroke in učence seznanjali z baletno

Foto Vojko Vidmar

Plesalke skupine Freakodance v Festivalni dvorani Pionirskega doma.

umetnostjo in jim jo poskušali približati na najlepši način z namenom, da se v mnogih prebudi ljubezen do nje.

A pot jih je tokrat ponesla še dlje. K tistim, ki živijo drugačno življenje od našega, k tistim, ki v danem trenutku ne morejo obiskati baletne predstave, čeprav si to morda želijo. Tako so s svojimi nastopi razveseljevale otroke v Pediatrični kliniki, pa na Zavodu za otroke s posebnimi potrebami Janeza Levca v Jaršah v Ljubljani, in osrečile mnoge na Psihiatrični kliniki, na Zavodu za spodbujanje in razvijanje kvalitete življenja – Papihot in v Domu starejših občanov na Kunaverjevi ulici v Ljubljani.

Baletne plesalke s svojo skupino »Freakodance« ostajajo aktivne tudi v letošnjem letu. 9. februarja so izvedle baletno uro v Azilnem domu za begunce v Ljubljani, 27. marca pa v Festivalni dvorani Pionirskega doma, prav tako pod pokroviteljstvom Društva baletnih umetnikov Slovenije, svojo predstavo z naslovom »Zakaj sploh balet?«.

Baletni koncerti DBUS po Dolenjski v Mokronogu, Novem mestu in v Trebnjem

Baletno umetnost mnogi ljudje zmotno pripisujejo kot privilegij zgornjega sloja družbe. Zato Društvo baletnih umetnikov Slovenije vztraja v trdnem prepričanju, da morajo biti lepote tega področja umetnosti namenjene prav vsem ljudem, tudi tistim iz manjših slovenskih krajev.

Tako smo v sklopu krajše dolenjske »turneje« uprizorili dva celovečerna baletna koncerta, 15. novembra 2008 v Trebnjem in 29. novembra 2008 v Mokronogu. Pripravili smo pester večer z baletnimi solisti in tistimi mlajšimi, ki se jim nasmihava uspešna baletno-plesna prihodnost. V programu sestavljenim iz del različnih plesnih spektrov, od klasičnega baleta preko sodobnih koreografij pa vse do karakternih plesov, je vsakdo lahko našel nekaj za svojo dušo.

Kot že večkrat doslej, nas je pot ponesla tudi v Novo mesto, kjer smo 25. novembra 2008 uprizorili Gala baletni večer. Novomeščani, ki so do zadnjega kotička zapolnili dvorano Kulturnega doma Janeza Trdine, so nas sprejeli z navdušenjem.

V treh večerih so izmenično nastopili baletni plesalci ljubljanskega baleta Olga Andreeva, Urša Vidmar, Nina Ogrinc, Lucas Jerkander in Tomaž Rode, pa plesalci Alena Medich, Kaja Lin Jagodič Avguštin, Živa Droljc, Dana Petretič, Siniša Bukinac in Dejan Srhoj, na novomeškem večeru pa sta se

Foto Vojko Vidmar

Poklon novomeškemu občinstvu.

nam pridružila še prvaka slovenskega baleta in baleta SNG Maribor, Alenka Ribič Laufer in Anton Bogov.

Več na www.dbus.si

DBUS sodeloval na 9. tekmovanju mladih slovenskih baletnih plesalcev v SNG Nova Gorica

Društvo baletnih umetnikov Slovenije je tudi letošnje leto sodelovalo na tekmovanju mladih slovenskih baletnih plesalcev, ki ga vsako drugo leto organizira TEMSIG - Komisija za glasbena tekmovanja Republike Slovenije. Na tekmovanju, ki je bilo že deveto po vrsti in je potekalo od 6. do 8. februarja 2009 v SNG Nova Gorica, je društvo sodelovalo pri televizijskem snemanju zaključnega koncerta, ki ga je za TV Slovenijo organizirala urednica Uredništva za resno glasbo in balet Danica Dolinar, snemanje pa je vodil in režiral Vojko Vidmar.

V sodelovanju s podjetjem SCHLAMBERGER P&J d.o.o., pa je bila tokrat prvič podeljena tudi posebna nagrada DBUS za umetniški vtis, ki jo je prejela balerina SNG Opere in baleta Ljubljana, Nina Ogrinc. Nina je pod mentorskim vodstvom baletne umetnice Maruše Vidmar nastopila v dveh skrbno izbranih variacijah ter v Pas de deux s partnerjem Josephom Bunnom, plesalcem baleta SNG Opera in balet Ljubljana.

Več o letošnjem tekmovanju mladih slovenskih baletnih plesalcev si lahko preberete v nadaljevanju revije.

Foto Robert Balen

Nina Ogrinc in Joseph Bunn v Pas de deux iz baleta Trnuljčica.

Valentinov Baletni večer – Brdo pri Kranju 14. 2. 2009

Če nam je med letom zmanjkovalo časa za izkazovanje romantičnih čustev svojim najdražjim, smo lahko na valentinovo preživeti nepozaben večer. V prostorih nove dvorane na Brdu pri Kranju, ki je nastala v času predsedovanja Slovenije Evropski uniji, smo 14. februarja 2009 za vse izbrane okuse pričarali »Valentinov baletni večer«. Pod umetniškim vodstvom Vojka Vidmarja, takratnega predsednika društva, smo odplesali najlepše odlomke iz zakladnice baletne umetnosti. 18 nastopajočih plesalcev iz vse Slovenije je pred razprodano dvorano predstavilo mozaik, ki so ga sestavljali

Foto arhiv DBUS

Alenka Ribič-Lavfer in Anton Bogov, prvaka baleta SNG Maribor v Pas de deux iz 2. dejanja Labodjega jezera.

koščki klasičnega baleta, s temperamentom obarvani španski koraki in nekaj draguljev sodobne plesne ustvarjalnosti. Jurij Reja, umetniški vodja projekta Ars Brdo je po večeru dejal: »Izbral sem odličnost«. Valentinov balet je bil eden od dogodkov v sklopu umetniškega projekta Ars Brdo, kajti protokolarni prostori so na široko odprli vrata najimennejši kulturi znotraj likovnega programa Apel in glasbenega izbora Aeda.

Več na www.dbus.si

Občni zbor DBUS

22. marca 2009 smo se v Slovenskem gledališkem muzeju srečali na vsakoletnem Občnem zboru Društva baletnih umetnikov Slovenije.

Z rednimi volitvami in v organe DBUS, ki potekajo vsako drugo leto, je bilo izvoljeno novo vodstvo društva. Dolgoletnega predsednika Vojka Vidmarja je zamenjal Tomaž Rode, novi podpredsednik je solist baleta SNG Maribor, Matjaž Marin, tajnica je Nina Ogrinc, blagajničarka Urša Vidmar, v Izvršni odbor pa so bili izvoljeni bivši predsednik DBUS Vojko Vidmar, pa Ksenja Kovač, Olja Ilić, Branka Popovici in Klavdija Stanešič.

Novi nadzorni odbor sestavljajo Tjaša Kmetec, Tijuana Križman in Andrew Stevens, disciplinsko komisijo pa Marina Krasnova, Andrej Črepinko in Jernej Kalan.

Poleg rednih poročil predsednika, tajnice, blagajničarke in nadzornega odbora ter poročila in pogovora o delovanju društva v letu 2008, sprejetju zaključnega računa za leto 2008 sta bila predstavljena tudi program in finančna projekcija za leto 2009. Na predlog nekdanjega predsednika

DBUS, Vojka Vidmarja, je bil sprejet tudi sklep, da članarina za leto 2009 ostane nespremenjena in sicer v višini 10 evrov za upokoјence, 5 evrov za dijake in učence ter 20 evrov za ostale – aktivne člane.

Diskusija o predlogih, pobudah in mnenjih se je dotaknila marsikaterih aktualnih in perečih vprašanj. Pohvala je šla delu društva v zadnjih letih kritike pa pretežno na vodstvo ljubljanskega, a delno tudi mariborskega baleta zaradi premajhnega posvečanja pozornosti slovenski koreografski zapuščini in razvoju novih, bodočih koreografov, premajhnega posvečanja vzgoji in zaposlovanju mladih, predvsem

Foto arhiv DBUS

Druženje po občnem zboru: B. Hinteregger, A. Stevens, K. Kovač, U. in V. Vidmar, T. Križman, T. Rode, S. Kerin Krek, N. Ogrinc, M. Marin.

slovenskih baletnih plesalcev, kar lahko dolgoročno negativno vpliva na razvoj in delovanje obeh baletnih ansamblov. Tako je bilo izrečeno kar nekaj ostrih besed zaradi neudeležbe vodij baletov SNG Opere in baleta Ljubljana in SNG Maribora. Čeprav vodji obeh baletnih oddelkov na SGBŠ Ljubljana in SGBŠ Maribor nista člana društva, pa bi ju bilo v prihodnje smiselno vabiti na Občne zборе Društva baletnih umetnikov Slovenije. Novi predsednik je prisotnim obljubil, da se bo sestal z vodji baletnih ansamblov in obeh osrednjih baletnih šol ter se z njimi pogovoril o omenjeni problematiki in možnostih za njihovo reševanje. Prisotni so se dotaknili še širše problematike baletnih plesalcev v Sloveniji in sprejeli sklep, da je potrebno poenotiti stališča znotraj stroke, k doseganju ciljev pa pristopiti javno in složno.

Izražene želje in predlogi po številnejših druženjih širšega kroga članov društva z organizacijo zabav, piknikov, ogledov baletnih predstav izven Slovenije so zaključile Občni zbor, po katerem si lahko želimo le večjo udeležbo članov v prihodnje.

Sledilo je skupno kosilo, tradicionalno druženje po uradnem delu Občnega zbora.

Maya Plisecka v Sloveniji – Bled, 25. marec 2009

25. maja 2009 smo se imeli na Bledu možnost srečati z baletno legendo, rusko balerino Mayo Plisecko. Dan so sestavljali trije dogodki: učna ura s primabalerino Mayo Plisecko, pogovor z legendama in baletni gala večer v počastitev Maye Plisecke in njenega soproga Rodiona Ščedrina.

Na prvem dogodku so ruski umetnici svoje znanje pokazali profesionalni baletni plesalci SNG Opere in baleta Ljubljana

pod vodstvom Raimonda Rebecka, dijaki Srednje baletne šole iz Ljubljane pod vodstvom Mateja Selana in učenke Mednarodne baletne šole Bled.

Drugi dogodek, srečanje in pogovor s primabalerino Mayo Plisecko in skladateljem Rodionom Ščedrinom je potekal nekoliko drugače od zamišljenega, saj si ga je velika umetnica predstavljala drugače kot organizator. Namesto prvotno načrtovanega pogovora o svojem življenju in bleščeči karieri, ki ga je vodil Aleksander Čolnik, je želela odgovarjati na vprašanja občinstva. Zanimali so jo predvsem naši plesalci. Najboljši vtis je ustvaril Baletni gala večer, prava posla-

Foto arhiv DBUS

Tomaž Rode, Maruša Vidmar in ruski legendi skladatelj Rodion Schedrin in primabalerina Maja Plisecka.

stica za vse, ki so si ga ogledali. Potekal je v organizaciji Mednarodne baletne šole Bled v sodelovanju z Društvom baletnih umetnikov Slovenije, žal pa se ga velika umetnika zaradi utrujenosti nista udeležila. Sodelovale so plesalke in plesalci iz SNG Maribor in SNG Ljubljana, učenci in dijaki Srednje glasbene in baletne šole iz Ljubljane in Maribora, člani Društva baletnih umetnikov Slovenije ter učenci Mednarodne baletne šole Bled. Priznani slovenski koreograf Vlasto Dedovič je v čast gostov postavil novo koreografijo na glasbo Rodiona Ščedrina.

Vsi trije dogodki so potekali v organizaciji Ars Managementa in Mednarodne baletne šole Bled. Drugi, profesionalni del baletnega večera je pomagalo organizirati Društvo baletnih umetnikov Slovenije.

Čeprav smo bili prisotni pod emocionalnim vtisom srečanja s primabalerino Mayo Plisecko, pa je več udeležencev menilo, da bi bilo v bodoče v organizacijo tovrstnih dogodkov smiselno v prvi vrsti vključiti baletno stroko.

Ob obisku priznanih ruskih umetnikov, balerine Maye Plisecke in skladatelja Rodiona Ščedrina je nekaj dni po srečanju na Bledu predsednik republike, dr. Danilo Türk s soprogo Barbaro Miklič Türk priredil slavnostno kosilo. Med uglednimi gosti so bili tudi baletni umetniki Maruša in Vojko Vidmar ter predsednik DBUS, Tomaž Rode, ki je predsedniku republike izročil darilo, knjigo Pia in Pine Mlakar **Ples kot umetnost in gledališče.**

Učna ura o baletu na Osnovni šoli Miren pri Novi Gorici

Zavezani obljubi, dani pred leti, da bo DBUS po najboljših močeh vključeval v svoje projekte obetavne mlade plesalce in nagrajence z državnih baletnih tekmovanj in jim tako omogočil predstavitev tudi izven tekmovalnega dogajanja, je Društvo baletnih umetnikov Slovenije 6. marca 2009 izvedlo učno uro o baletu z naslovom **Pogled v baletni svet** na Osnovni šoli Miren pri Novi Gorici. Poleg Alene Medich, naše redne sodelavke, so na uri nastopile še učenke in dijaki Baletne šole iz Ljubljane: Kaja Lin Jagodič Avguštin, Luka Žiher, Tasja Šarler, Petra Zupančič, Metka Beguš in

Foto arhiv DBUS

Utrinek z učne ure na OŠ Miren pri Novi Gorici.

Klara Prednik. Uro je vodila pedagoginja Darja Sebastian, prireditvev pa je nastala v sodelovanju z Zvezo glasbene mladine Slovenije. Zdenka Komel, glasbena pedagoginja na OŠ Miren si je zaželela, da bi obisk na šoli še kdaj ponovili.

Sodelovanje na promociji knjige »Vezenje kroga«, avtorice Vande Šege

7. novembra 2008 je DBUS sodelovalo v programu promocije knjige Vezenje kroga, avtorice Vande Šege v Kulturnem domu v Cerknici. Letošnja zlata nagrajenka z državnega baletnega tekmovanja Nina Ogrinc je s koreografijo Vlasta Dedoviča z naslovom Meditacija na glasbo J. Masseneta zaokrožila izjemno poetičen in z občutki prežet večer, ki bo gledalcem še dolgo ostal v spominu.

Obisk predstave Romeo in Julija Cranko na Dunaju

Na občnem zboru, meseca marca letos, je bila izražena želja po organizaciji ogleda baletnih predstav v gledališčih izven naših meja. Tako je društvo 31. maja 2009 organiziralo ogled baleta Romeo in Julija, v koreografiji Johna Cranka, v Dunajski državni operi. Kljub skromni udeležbi zgolj sedmih članov našega društva ob nekaj spremljevalcih, smo se glede na odlično vzdušje med udeleženci odločili, da bomo nadaljevali s takšnimi obiski. Druženja med postanki na poti, na odličnem kosilu v eni od Dunajskih restavracij, med sprehodom po mestu in poseda-njih po kavarnah, so utrdila vezi med udeleženci, z izmen-

javo mnenj pa se je porodila marsikatera dobra ideja za bodoče delovanje društva. Pred predstavo smo se srečali z gospo Evelyn Teri, svetovno priznana in spoštovano baletno pedagoginjo z Dunaja, ki nam je pred mesecem prijazno priskočila na pomoč pri pravočasnem nakupu vstopnic.

Predstava je bila odlična, takšna, kakršna pač baletna predstava mora biti: precizna v izvedbi koreografije, energična, dinamično odplesana in polna umetniških trenutkov, ki se zapišejo v spomin. Izvrsten orkester in atmosfera med gledalci pa sta skupnemu vtisu še dodala pečat.

Zal nismo vedeli, da brez predhodnega dogovora skupinski obisk zaodrja po predstavi ni mogoč, zato sta se s plesalci in direktorjem baleta Dunajske državne opere, Gyulo Harangozom, srečala zgolj predsednik DBUS Tomaž Rode in Maruša Vidmar, dobitnica letošnje nagrade Lydie Wisiakove za življenjsko delo. Vsi udeleženci smo se strinjali, da smo bili priča izvrstnemu umetniškemu dogodku!

Foto arhiv DBUS

Po predstavi za odrom Dunajske državne opere: z leve proti desni: Denis Cherevychko, Julia Leonidovna Prokofieva, Evelyn Téri, Gyula Harangozó, Maria Āakovleva, Mihail Sosnovski, Maruša Vidmar in Tomaž Rode

»Gala baletni večer pod zvezdami« v sklopu Dneva plesa 2009, Piran

Društvo baletnih umetnikov Slovenije je 25. junija 2009 v okviru že tradicionalnega Festivala plesa - Piran, ki se odvija vsako leto v mesecu juniju, v Tartinijevem gledališču Piran z velikim uspehom uprizorilo »Gala baletni večer pod zvezdami«.

Na Tartinijevem trgu načrtovani dogodek, so bili organizatorji zaradi slabega vremena primorani preseliti v Tartinije-

Foto arhiv DBUS

Zaključni poklon na Gala baletnem večeru pod zvezdami.

vo gledališče, občinstvo, ki je napolnilo dvorano, pa je bilo navdušeno nad umetniškimi kreacijami nastopajočih.

Program je bil raznolik, prepleten z najlepšimi odlomki iz zakladov baletne umetnosti in pester tako po izbiri glasbe kakor po izbiri plesnih stilov. Baletni solisti so pričarali odlomke iz najbolj znanih klasičnih baletov kot so Don Kihot, Gusar in Paquita, ljubezenskih duetov kot sta Romeo in Julija in Pepelka ter vrsto neoklasičnih in sodobnih plesno-baletnih koreografij, ki navdihujejo s svojo izvirnostjo.

»Gala baletni večer pod zvezdami« je Društvo baletnih umetnikov Slovenije posvetilo mestu Piran, kot edinemu slovenskemu mestu, ki vsako leto pripravi festival plesa, praznik, ki omogoča udeležbo prav vsem plesnim skupinam, ne glede na zvrst plesa, ne glede na to ali gre za ljubiteljske oziroma profesionalne plesalce in ne glede na njihovo starost.

Profesionalni baletni plesalci smo se s Piranskim festivalom plesa prvič srečali pred nekaj leti, in potem v skromni obliki tradicionalno zaključevali ta pomemben, vedno bolj prepoznaven dogodek vse do letos, ko se je rodila ideja, da Piranski publiko in gostom tega prelepega mesta ponudimo več. Interes organizatorja, Zveze kulturnih društev Karol Pahor Piran s požrtvovalno gospo Elizabeto Fičur in soorganizatorja, Društva baletnih umetnikov Slovenije je bil tako velik, da smo kljub vsem preprekam, ki jih pred nas postavlja današnja situacija združili moči - in uspelo nam je.

Program »Gala baletnega večera pod zvezdami« si lahko ogledate na internetni strani društva: www.dbus.si

Kosilo pri Odpravniku poslov veleposlanika ZDA ob zaključku promocije ameriške kulture v Sloveniji

Ob zaključku Dnevov promocije ameriške kulture v Sloveniji, v katere je bil vključen tudi naš Svečani večer ob mednarodnem dnevu plesa s podelitvijo strokovnih nagrad DBUS, je odpravnik poslov veleposlanika ZDA, gospod Bradley A. Freden, vabil na zaključno kosilo, ki sta se ga udeležila naš član Joseph Bunn in predsednik DBUS Tomaž Rode. Sproščen pogovor je odprl več novih možnosti pred dobrima dvema letoma začetega sodelovanja med DBUS in Veleposlaništvom ZDA v Sloveniji.

Foto arhiv DBUS

Skupna fotografija udeležencev srečanja pri odpravniku poslov veleposlaništva ZDA

Člani DBUS s koreografijo Siniše Bukinca in Dane Petretič svečano odprli 31. Festival melodij morja in sonca v Portorožu

Na otvoritveni točki letošnjega Festivala melodij morja in sonca, ki je potekal 27. 6. 2009 v Portoroškem Avditoriju, se je predstavilo kar 6 članov Društva baletnih umetnikov Slovenije. V koreografiji Siniše Bukinca in Dane Petretič ter na glasbo Saše Fajona so poleg Siniše in Dane nastopili še Nina Ogrinc, Urša Vidmar, Gabriel Cosmin Agavriiloaei in Joseph Bunn. V stiliziranem tangu sta se jim s presenetljivo spretnostjo in držo pridružila simpatična voditelja Lorella Flego in Peter Poles. Režiser prireditve, ki je s Sinišo Bukincem in Dano Petretič že večkrat sodeloval, pa je bil Samo Milavec, ki je ples primerno predstavil tudi na TV ekranu. V razgibani plesni točki je tako oder plesalcem postal skoraj premajhen. Ob letošnji kakovostnejši selekciji popevk in sodobno opremljeni sceni se je izkazalo, da bi profesionalni plesni program lahko bil daljši.

Prejeli

smo

Simpozij ob 80-letnici Milka Šparembleka

Ob 80. rojstnemu dnevu koreografa, baletnega plesalca, pedagoga, režiserja in dramaturga Milka Šparembleka, je bil 1. decembra 2008 v Hrvaškem narodnem gledališču v Zagrebu simpozij o bogatem umetniškem opusu in glasbeno-scenski poetiki tega velikega, prvenstveno baletnega sicer pa vsestranskega umetnika.

O Šparemblekovem delu so govorili predstavniki različnih generacij iz različnih gledaliških področij na način, ki je osvetlil vsaj manjši del dejansko impresivnega opusa, pri katerem razvoj in izgradnja plesne analize in kritike ter temeljiti pristop k plesu in plesnemu gledališču kot veliki in složni strukturi, skriva marsikateri ključ do razumevanja njegovega dela.

Na simpoziju je sodeloval tudi naš baletni umetnik Vojko Vidmar, ki se je Šparembleku za vse skupne trenutke, izkušnje in umetniške užitke, ki mu jih je veliki umetnik poklonil, zahvalil s predavanjem na temo »Kozmična radost plesa – Milko in jaz – Osebna izkušnja plesalca«.

Simpozij so organizirali Hrvaški center ITI (International Theatre Institut), uredništvo časopisa »Kretanja«, ki deluje

Vojko Vidmar in Milko Šparemblek

Sprejem v rezidenci Ambasade ZDA 2. 7. 2009

Veleposlaništvo ZDA v Sloveniji je ob praznovanju 4. julija, Dneva neodvisnosti, pripravilo sprejem v Rezidenci ZDA v Ljubljani. Med številnimi povabljenimi so bili predstavniki tako domačega kot mednarodnega političnega in poslovnega življenja, vidni predstavniki kulturnih krogov, medijev in mnogih drugih področij. Na sprejem, ki ga je zaznamovalo sproščujoče ozračje v ameriškem stilu, so bili povabljeni tudi nekdanji predsednik DBUS Vojko Vidmar s soprogo Marušo Vidmar ter predsednik DBUS Tomaž Rode. Dogodek so označili prijetni pogovori z gostiteljem, odpravnikom poslov veleposlanika ZDA v Sloveniji, gospodom Bradleyjem A. Fredenom in njegovo družino, z ostalimi, tesnimi sodelavci gostitelja, ter s številnimi gosti, predvsem iz slovenskih in mednarodnih kulturnih krogov.

v okviru Hrvaškega centra ITI in Hrvaško narodno gledališče v Zagrebu.

Vse tekste iz simpozija si lahko preberete v knjigi »Kretanja«, ki je objavljena na internetni strani www.dbus.si.

Clugov Radio and Juliet v izvedbi Baleta SNG Maribor je v minuli sezoni navdušil v Združenih državah Amerike, Kanadi in Italiji

Alan Kavčič

Radio and Juliet, sodobni spoprijem koreografa Edwarda Cluga, vodje baleta SNG Maribor, s Shakespearovim Romeom in Julijo, na glasbo enega najbolj vplivnih angleških alternativnih rock bendov preteklega stoletja Radiohead, dvakratnih dobitnikov in štirinajstkratnih nominirancev za prestižno nagrado Grammy, je v minuli sezoni navduševal občinstvo in kritike v Združenih državah Amerike, Kanadi in Italiji.

Ob Edwardu Clugu, ki je ustvaril koreografijo v ostrem, jasnem in visokokinetičnem gibalnem slogu, ki se ob video-projekcijah abstraktno sklicuje na klasične prizore iz Shakespearove tragedije, vključno z Mercutiovo smrtjo, poroko in plesom v maskah, so na turnejah nastopili še Matjaž Marin, Tiberiu Marta, Sergiu Moga, Gaj Žmavc, Demetrius King, Eugen Dobrescu in Tijuana Križman.

Edward Clug z Mariborskim baletom pred Ted Shawn Theatre v Berkshiresu

Iz Italije v ZDA in spet nazaj v Italijo

Že 24. septembra 2008 je mariborske baletnike pot vodila do Milana, kjer so nastopili v gledališču Strehler. Dobra pol meseca kasneje pa so odprli Pittsburgh International Festival of Firsts in sicer z dvema predstavama 10. in 11. oktobra. Pittsburgh International Festival of Firsts, ki ga organizira The Pittsburgh Cultural Trust že 24 let, skrbi za razvoj industrijskega mesta s kreiranjem bogate kulturne ponudbe, kjer se predstavljajo umetniki, ki iščejo nove izrazne oblike, raziskujejo nove formate ter razvijajo nove besednjake, ki predstavljajo in spreminjajo izzive. Program festivala, ki je potekal med 10. in 25. oktobrom 2008, je sestavljen iz kopice izjemnih in intimnih ameriških ter svetovnih premier, stvaritev bogate palete umetnikov in umetniških ansamblov iz Anglije, Španije, Norveške, Nizozemske, Slovenije in New Yorka.

Naslednje gostovanje po Italiji je sledilo v začetku aprila. V Teatru Verdi v Padovi so nastopili 3. aprila, dva dni kasneje v Teatru del Giglio v Lucci, nato 6. aprila v Teatru Politeama Greco v Lecceju, gostovanje pa so sklenili 8. aprila z nastopom v Teatru Ariosto v Reggio Emilia.

Šest predstav na znamenitem Jacob's Pillowu in nato še v Kanado

Vrhunec gostovanj pa zagotovo predstavlja gostovanje na svetovno znanem plesnem festivalu Jacob's Pillow, ki se že sedemdeset let odvija na posestvu organizacije v Berkshires v ameriški zvezni državi Massachusetts. Tam so Clugov *Radio and Juliet* v gledališču Teda Shawna od 1. do 5. julija odplesali kar šestkrat. Letos je na festivalu Jacob's Pillow nastopilo 50 ansamblov. Na treh odrih se je predstavil širok diapazon plesne umetnosti od sodobnega plesa, stepa, hiphopa, flamenka, do baleta, plesnega gledališča in drugih zvrsti. Vrhunci festivala so vključevali svetovno premiero *Orbo Novo* enega najuglednejših belgijskih plesalcev in koreografov Sidija Larbija Cherkaouija, ameriški debi tajvanske koreografinje Fang-Yi Sheu s svojim ansamblom LAFA & Artists Dance Company, praznovanje 90. rojstnega dne legendarnega plesalca in koreografa Mercea Cunninghama in tri ameriške premiere, vključno z nenavadnim plesno-gledališkim delom *Des Gens dansent* koreografa Jean-Clauda Gallottea v izvedbi francoskega ansambla Groupe Emile Dubois.

Konec poletnih gostovanj Baleta Slovenskega narodnega gledališča Maribor pa je predstavljalo gostovanje na trinajstem festivalu umetnosti Festival des Arts de Saint-Sauveur (FASS) v Québecu v Kanadi, kjer so na odru Grand Chapiteau -ja nastopili 7. in 8. avgusta. Festival des Arts de Saint-Sauveur je od leta 1997 eden glavnih umetniških in kulturnih dogodkov v Québecu v Kanadi. Njegovo poslanstvo je podpiranje kreiranja, promocije in predstavitev najbolj cenjenih umetnikov in ansamblov na lokalni, nacionalni in mednarodni sceni in spodbujanje spoštovanja in cenjenja umetnosti in kulture širokega občinstva, predvsem med mlajšo generacijo.

Clugov *Radio and Juliet* je v minulih sezonah ob domačem občinstvu navduševal še gledalce v Belgiji, Črni gori, Franciji, na Hrvaškem, Izraelu, Makedoniji, na Nizozemskem, Portugalskem, v Singapurju in Srbiji.

9. BALTEK – 9. tekmovanje mladih slovenskih baletnih plesalcev

Darja Sebastian

Nova Gorica je od 6. do 8. 2. 2009 gostila 9. tekmovanje mladih slovenskih baletnih plesalcev kot nova destinacija ob predhodni bienalni izmenjavi Ljubljane in Maribora. Mladi Primorci so ga tokrat le spremljali, saj od 54 prijavljenih ni bilo nikogar iz mesta gostitelja.

V spremljevalnem programu se je predstavilo le 7 otrok, kar kaže na trend upadanja zanimanja za tak način prikaza baletnega znanja. Te skupine se ne ocenjuje, podeli se le priznanje za sodelovanje. Od njene uvedbe se je precej spreminjala tudi starostna razmejitev od 15, preko 13, do letošnjih 8 do 12 let, zato bo potrebna prevetritev sistema. Tekmovalni del je bil razdeljen v štiri starostne skupine in je potekal v dveh krogih; v sobotni finalni 2. krog se ni uvrstilo le 10 tekmovalcev, kar je vzpodbuden podatek, saj je tako večina mladih plesalcev dobila možnost pokazati se večplastno, v najmanj dveh variacijah.

Letos je žiriji predsedovala **Sonja Kastl** iz Zagreba, člani pa so bili še **Mateja Rebolj** iz Ljubljane, **Ljiljana Keča Rošker** iz Maribora, **Rado Krulanović** iz Celovca in **Peter Pustišek** z Reke.

V I. skupini je tekmovalo kar 26 deklet in fantov v starosti od 13 do 15 let, s kratko etudo, za dekleta na konicah prstov.

1. nagrado in zlato plaketo si je priplesala **Tasja Šarler**, SGBŠ Ljubljana, pod pedagoškim vodstvom in v koreografiji Darje Sebastian,
2. nagrado in srebrno plaketo je odnesel v SGBŠ Maribor **Aleks Šišernik**, pedagog. Helena Valerija Krieger,
3. nagrade žirija ni podelila, so pa **Maja Terglav**, Harlekin, društvo za umetnost plesa, pedagog. Sanja Rehar in Zala Pezdir, **Monja Obrul**, SGBŠ Maribor, pedagog. Helena Valerija Krieger, **Luka Žiher**, SGBŠ Ljubljana, pedagog. Matej Selan, **Tjaša Lešnik**, SGBŠ Maribor, pedagog. Helena Valerija Krieger in **Ajda Šegula**, SGBŠ Ljubljana, pedagog. Darja Sebastian osvojili bronaste plakete.

Foto Robert Balen

Dobitnica Zlate plakete in prve nagrade v najvišji skupini na letošnjem Tekmovanju mladih slovenskih baletnih plesalcev, Eva Gašparič s partnerjem Ivanom Kozyukom

V **II. a skupini** se je predstavilo 11 deklet in fantov v starosti 16 do 17 let.

1. nagrado in zlato plaketo je odpeljala v SGBŠ Maribor **Janja Sahornik**, pedagog. Nikolaj Chilnikov,

2. nagrado in zlato plaketo je prejela **Barbara Potokar**, SGBŠ Ljubljana, pedagog. Marinka Ribič, Damaas Mithras Thijs,

3. nagrado in srebrno plaketo pa **Nataša Ipavec**, SGBŠ Maribor, pedagog. Nikolaj Chilnikov, **srebrno plaketo** je osvojila tudi **Petra Zupančič**, SGBŠ Ljubljana, pedagog. Darja Sebastian.

V **II. b skupini** je nastopilo samo 5 tekmovalk:

1. nagrado in zlato plaketo je dobila **Anamaria Radanovič**, SGBŠ Maribor, pedagog. Galina Demitrieva,

2. nagrado in zlato plaketo, **Katarina Čegovnik**, SGBŠ Ljubljana, pedagog. Damaas Mithras Thijs, Olga Andreeva, Marinka Ribič,

3. nagrado in srebrno plaketo pa **Nina Pišlar**, SGBŠ Ljubljana, pedagog. Damaas Mithras Thijs, Olga Andreeva, Marinka Ribič, Ingrid Radman;

Ana Jenček SGBŠ Ljubljana, pedagog. Damaas Mithras Thijs, Olga Andreeva, Marinka Ribič in **Ines Mandelj**, SGBŠ Ljubljana, pedagog., Marinka Ribič, Damaas Mithras Thijs, Ingrid Radman pa sta prejeli **bronasti plaketi**.

V **III. skupini** se je od 7 prijavljenih predstavilo 5 kandidatk. Vse tri nagrade so odšle v Ljubljano.

1. nagrado in zlato plaketo si je priplesala **Eva Gašparič**, SNG Opera in Balet pod vodstvom pedagog. Maruše Vidmar in s partnerjem Ivanom Kozyukom, izven konkurence,

2. nagrada in zlata plaketa sta v lasti **Nine Ogrinc**, SNG Opera in Balet, pedagog. Maruša Vidmar, partner Joseph Bunn, izven konkurence,

3. nagrado in zlato plaketo je dobila **Jerneja Podbevšek Zhembrovskyy** kot zasebnica, s partnerjem Lucasom Jerkandrom izven konkurence in pedagog. Tomažem Rodetom.

Podeljeni sta bili še dve **srebrni plaketi** **Mirjani Šrot**, Konservatorium Wien Privatuniversität, pedagog. Hans Joachim Tappendorff in

Hristini Stoychevi, SNG Maribor, pedagog. Marina Krasnova.

Podeljene so bile naslednje **posebne nagrade**:

Katarina Čegovnik je bila nagrajena za izvirno koreografijo, ki jo je sestavila sama, posebej za tekmovanje,

Janja Sahornik je dobitnica enkratne štipendije Mestne občine Nova Gorica v višini 300 € za udeležbo na poletnem tečaju v letu 2009 kot najbolje uvrščena tekmovalka v II. a kategoriji,

Aleks Šišernik je prejel knjižno nagrado Primorskih novic kot najbolj obetaven tekmovalac v I. kategoriji.

Žirija se ni odločila podeliti priznanja najboljšemu partnerju. Tokrat je DBUS, kot zabeleženi soorganizator, podelil tudi svojo nagrado za celovit umetniški vtis, ki jo je zaslužen prejela **Nina Ogrinc** v III. kategoriji.

Mlajšim so nagrade gotovo vzpodbuda za še bolj vneto predanost baletu in resno delo, nagrajenkam iz najvišje katego-

rije pa naj bi pomenile vstop v zaresni gledališki prostor, kajti člani žirije so praviloma priznani baletni strokovnjaki, njihove utemeljitve in odločitve pa bi lahko bile obvezujoče.

Na slavnostnem koncertu so se predstavili vsi nagrajenci in nekateri s plaketami ter trije izbrani otroci iz spremljevalnega programa.

Nekateri zadovoljni, drugi pač ne, tekmovanje je le ena od preizkušenj v življenju mladih ljudi. Gotovo pa je, da bo do jubilejnega 10. BALTEK potrebno marsikaj postoriti, predvsem večji del odločitev vrniti in prepustiti baletni stroki.

Europa Danse

Matej Selan

Skupina Europa Danse je bila po vzoru evropskega mladinskega orkestra Claudia Abbada ustanovljena pred desetimi leti na pobudo Jean-Alberta Cartiera, z namenom, da talentiranim plesalcem, ki končajo baletno šolanje ponudi prvo zaposlitev in odskočno desko za poklicno kariero. V preteklih 10 letih je s skupino sodelovalo kar nekaj eminentnih svetovnih koreografov, med njimi Jiří Kylian, Mats Ek, Nacho Duato, William Forsythe.... Prvič pa je bila letos članica te skupine tudi Slovenka, balerina Srednje glasbene in baletne šole iz Ljubljane, Lejla Pantič Šindrič. Letos, tako kot lani, je skupina pripravila predstavo sestavljeno iz štirih delov pod skupnim naslovom Picasso et la Danse. Kot že ime samo pove je predstava posvečena Pablu Picassu in njegovemu delu s skupino Les Ballet Russes. Vsi kostumi in scena za vse štiri baletne so bili narejeni po originalih Pabla Picassa. Sam sem si ogledal predstavo 25. 10. 2008 v Théâtre des Champs-Élysées.

Program je sestavljen izredno zanimivo in povezuje zgodovino baleta z 21. stoletjem. Predstava me je v celoti navdušila. Je izjemno zanimiva za gledalce in odlično odplesana. Predvsem me je presenetila zrelost in pripravljenost plesalcev, ki so naredili pomemben preskok iz šolskega v profesionalno delo. Edino v duetu v prvem delu – Parade je malce zadišalo po šolski izvedbi, drugače pa je celotna predstava na visokem profesionalnem nivoju, nivoju, ki ga ne doseže marsikateri, tudi znani, poklicni ansambel!

Večer se začne z baletom Parade (1917), v originalni koreografiji Leonida Massina. Koreografija je, kljub daljnemu letu nastanka še vedno zanimiva in duhovita. Plesalci in gledalci pa lahko sproščeno uživamo v plesu.

Plesno najzanimivejši in najtežji je drugi balet Pulcinella (1920), v koreografiji Ane Marie Stekelman. Delo je koreografsko in muzikalno izjemno zahtevno. Fascinantno je videti 14 mladih plesalcev, ki nimajo težav s tehniko, plešejo z izjemno energijo, v skupinskih delih pa so povsem usklajeni. V tem delu je imela naša balerina Lejla tako solo kot duet. Odlična je bila njena izvedba sola, še posebej pa me je prevzel duet, ki je bil odlično izveden – ne samo tehnično, temveč tudi izrazno – s soplesalcem sta se izjemno ujela in uskladila in moram reči, da ne vidimo pogosto tako tekoče in usklajene izvedbe dueta.

Tretji je bil na sporedu balet Mercure (1924) v koreografiji Thierrya Malandaina. Balet je bil koreografsko manj zahteven kot pred njim Pulcinella, vendar vseeno zelo zanimiv in predvsem duhovit!

Večer je zaključilo 8 plesalcev flamenka z delom Cuadro Flamenco (1921). Ponovno izjemna izvedba prežeta z mladostjo in energijo!

Večer, ki si ga vsakdo, ki ga je videl, zapomni.

Skupina, v kateri je bilo 14 baletnih plesalcev starih od 18 do 21 let iz kar sedmih držav EU in 8 plesalcev flamenka je predstavo pripravila v avgustu 2008, od 21. septembra do Božiča pa so imeli več kot 50 predstav po vsej Franciji in Španiji, med drugim so plesali tudi v Marseillu na srečanju ministrov EU. Skrb za plesalce in priprava predstave je bila v rokah Pascale Mosselmans, ki je opravila izjemno delo.

Učne urice s prof. Evelyn Téri v SBŠ Ljubljana – dijakinje SBŠ so plesale na Dunaju

Darja Sebastian

Dijaki in profesorji Srednje baletne šole v Ljubljani smo stili v novo leto v prav posebno žlahtni družbi; v času od 5. do 16. 1. 2009 smo gostili svetovno priznana in spoštovana baletna pedagoginja prof. Evelyn Téri z Dunaja. Druženje je na nek način nadaljevanje leta 2000 izkazanega povabila prof. Richardu Adami in prof. Karlu Musilu, ki sta takrat na izjemno poučnem seminarju predavala o »stilnih različnostih v klasičnih baletih«, gospod Adama pa je 2002 za SBŠ postavil zelo odmevno koreografijo **Prizori iz romana** na glasbo G. Kurtaga. Gospod Musil, sicer upokojeni baletni solist Dunajske državne opere, je soproj naše letošnje gostje, ki je z veliko mero zvedavosti prispela v Ljubljano, saj sta ji mož in prijatelj Adama natrosila prelepe spomine na našo šolo.

Gospa Téri je rojena Budimpeštanka, ki se po končanem šolanju v rojstnem mestu napotila v Stuttgart k J. Cranku in gostovala po širnem svetu kot izjemna Myrtha, Kitri, Odette, Odile, kasneje pa se predvsem posvetila pedagoškemu delu in danes redno gostuje po Evropi, Japonski, Južni Ameriki. Od leta 2005 je pedagoginja Theaterklasse na baletni šoli Dunajske državne opere.

Našim dijakom je posvečala po dva termina dnevno, za 1. in 2. letnik ter 3. in 4. skupaj. Z veliko mero radovednosti so pouk spremljali tudi učenci Baletne šole, saj je obisk priznane pedagoginje posebno doživetje tudi zanje. Baletni pedagogi smo občudovali njeno vitalnost, predanost in ljubezen do mladih plesalcev. Gospa Téri je res iskreno in v podrobnosti »secirala« tehnično obvladljivost, plesnost ter osebnostne značilnosti naših bodočih baletnih umetnikov.

Foto arhiv SGŠ Ljubljana

Prof. Evelyn Téri z dijakinjami SBŠ

Nivo prikazanega znanja jo je prepričal, da sprejme povabilo, naj prihodnje leto koreografira za našo letno Produkcijo.

Obetavno sodelovanje pa je obrodilo sadove že v začetku aprila, ko smo se na njeno povabilo prof. Darja Sebastian, prof. Vesna Cestnik in 7 dijakinj SBŠ predstavile na festivalu baletnih šol na **Dunaju - Tanztage 2009**, katerega pobudnik je gospod Karl Musil, predsednik avstrijskega baletnega sveta – ÖTR, gospa Teri je bila v organizacijskem odboru, umetniški vodji pa sta bila dunajska primabalerina Eva Petters in Renato Zanella. Baletne šole, plesni studii, konzervatoriji so prišli iz Rima, Celovca, Linza, Feldkirchna, St. Pöltna, Bratislave, Györa, Budimpešte, Ljubljane in Dunaja, v številni Baletno šolo Dunajske državne opere. V dveh dneh druženja je bil prikazan nivo znanja od preprostih gibov modernega sloga do perfekcionističnih klasičnih koreografij in izvedb. Prav posebno nas je pritegnil dunajski »theaterklasse« pod mentorstvom gospe Téri, imele pa smo priložnost spremljati tudi nedavno nagrajenko Prix de Lausanne iz Budimpešte, ki je s svojimi skoraj »pojočimi« baletnimi stopali plesala v res izvrstni koreografiji prof. Imreja Dozsa.

Naših pet dijakinj III. in IV. letnika se je prvi dan lepo predstavilo z izjemno opaženo koreografijo prof. Tanje Pavlič na Mendelssohnovo glasbo, drugi dan pa sta solistki Tasja Šarler (na letošnjem 9. baletnem tekmovanju v Novi Gorici je v I. kategoriji osvojila 1. nagrado in zlato plaketo) s povsem klasičnim valčkom v koreografiji prof. Darje Sebastian in Kaja Lin Jagodič Avguštin z izjemno moderno koreografijo Kjare Starič ogreli in navdušili publiko že na popoldanski vaji. Na večerni predstavi so čestitke za uspešno predstavitev šole na Dunaju deževale z vseh strani in celo gospod Adama, ki je bil prisoten na obeh večerih, je z nostalgijo in navdušenjem obujal spomine na prijetne urice z nami ter izrazil zadovoljstvo nad odlično pripravljenimi balerinami. Verjamem, da se po tako uspešni predstavitvi šole lahko nadejamo vabila tudi na naslednje dunajske plesne dneve. Dragocene izkušnje bomo tako še nadgrajevali. Veselimo se novega srečanja in spoznanj o večno neulovljivi temi baletnega poslanstva.

Ogled baletne šole v Ljubljani

Kristina P. Champaigne

Ne vidite me več toliko na odru. Življenje dojemam kot velik oder na katerem igram mnogo vlog. Ljubezen do gibanja je nedvomno v meni in vedno bo. Prepustim se glasbi, ples

Foto Vojko Vidmar

Utrinek iz ogleda baletne šole v Ljubljani

sam pride in uživam kar doma, zunaj v naravi, brez forme. Meni je všeč. Je notranja izkušnja, ki se je nihče ne more naučiti. V gibanju pa bom tako in tako vse življenje.

Ples predajam že dolgo časa in nedavno sem dobila priložnost za delo z otroki. V vrtcu Jelka - enota Palčki. Ravnateljica Nada Verbič mi prisluhne in mi da prosto pot za ustvarjanje. Saj veste kako pomembno je imeti - prosto pot. Torej podpora je in hvala za to.

Vsa ustvarjalnost pa prihaja direktno iz mojega srca in srca otrok. Otroci so nekaj posebnega. V njih je prvinskost, čistost, ljubezen, iskrenost. Vsak je drugačen in hkrati so si vsi tako zelo podobni.

Otroke v januarju pripeljem na ogled baletne šole v Ljubljani, kjer nas sprejme Tanja Pavlič. Ljube otroke starši prepustijo vzgojiteljici Darji Dolenc, Ani Čakš in meni. Odidemo v garderobo, odložimo svoje obleke. Otroci so tako odprto spremljali vse dogajanje, da ni bilo časa za nič drugega, kot opazovanje. Pridemo v res pravo baletno dvorano in se posedemo ob ogledalu. Otroke je prevzelo. Z velikimi očmi so strmeli v Tanjo, plesalce, poslušali in dojemali vsako informacijo, spremljali vsak gib, prijeli špice, se dotaknili tutujev, gledali variacije, govorili s plesalci, izvedeli so kdo je prvi lebdel na špicah... Ja po domače rečeno, čisto noro.

Na koncu so otroci skupaj z baletnimi plesalci in plesalkami sodelovali v kratki koreografiji. Fantje so odplesali fantovski poklon, princi. Dekleta pa so uživala v vlogi plesalk. Doživeli so direktno izkušnjo in kaj se je zgodilo. V vrtcu so čisto »not padli«. Oblikovali so baletni kotichek, kjer imajo na razpolago špice, krilca, glasbo, knjige o baletu... Ob glasbi so otroci plesali, obuvali špice, sami prinesli baletna krilca, dekleta prihajajo s figami v vrtec. In ja ne boste verjeli, tudi fantje so oblekli krilca in obuvali špice, se raztegovali in plesali sami, v parih, skupinah.

Pri jutranjem pozdravu smo otroke vprašali, kaj bi raje za končni nastop uprizorili za starše, zgodbo Labodjega jezera ali Povodnega moža. Labodje jezero zmaga. In zgodilo se bo, pripravili bomo kratko predstavo (še vstopnice bomo izdelali, pa sceno, loke...).

Vse to bi lahko izpeljala sama in jim prebrala, pokazala slike toda ne, doživeti so morali na tovrsten način. Hvala Tanji, cilj smo dosegli. Približati umetnost otrokom, da jo živijo, čutijo. Otroci še mesec dni po dogodku neizmerno uživajo v gibanju, izražanju, poslušanju klasične glasbe. Toplo priporočam, spleča se spravit v dejanja. Vojko, zahvaljujem se ti za večno podporo in spodbujanje.

Aktivnosti SGBŠ Ljubljana v šolskem letu 2008/09 *Matej Selan*

Šolsko leto 2008/09 je bilo izjemno naporno tako za dijake in učitelje. Ob koncu avgusta 2008 smo se preselili iz vsem znane in premajhne šole na Turjaški na novo lokacijo v povsem novo stavbo ob Izanski cesti. Čeprav smo se na selitev pripravili že konec prejšnjega šolskega leta, je sama vselitev potekala ob koncu šolskih počitnic in zahtevala kar nekaj časa in energije. Kljub določenim pomanjkljivostim in zamudah pri dobavi opreme smo se na nove prostore kaj hitro navadili in jih vzeli za svoje. Pogoji za delo so na novi šoli namreč neprimerno boljši kot na stari.

V pozni jeseni so naši dijaki in učenka BŠ začeli s pripra-

vami za tekmovanje v Novi Gorici, ki se ga je udeležilo 17 plesalcev SGBŠ. V času priprav je bila nova šola kar naenkrat skorajda premajhna.

Januarja, v času intenzivnih priprav na tekmovanje, smo organizirali tudi seminar za dijake in učitelje s priznano pedagoginjo z Dunaja Evelyn Téri.

Takoj po vrnitvi tekmovalcev in mentorjev iz Nove Gorice smo začeli s pripravami na najpomembnejši nastop SGBŠ - dve predstavi v Cankarjevem domu. Poleg teh dveh nastopov pa so naši dijaki in učenci nastopili še na več kot 30 javnih nastopih po Sloveniji in tujini. Na tem mestu bi izpostavil predvsem nastopa v mesecu aprilu na Dunaju, kjer so nastopile dijakinje 3. in 4. letnika v Uspavanki - koreografija Tanje Pavlič, dijakina 1. letnika Tasja Šarler je nastopila s koreografijo Darje Sebastian, dijakinja 4. letnika Kaja Lin Jagodič Avguštin pa v koreografiji Kjare Starič.

Še posebej zanimiv in presenetljivo odmeven (dobili smo kar nekaj telefonskih klicev navdušenih gledalcev, ki bi si želeli še več podobnih nastopov) je bil nastop ob otvoritvi novega mostu čez Gruberjev kanal, kjer so naši dijaki nastopili s Polonezo v koreografiji Tanje Pavlič. Sam most je velika pridobitev za naše plesalce in učitelje, saj nam skrajša pot iz mesta do šole.

Ob koncu šolskega leta - na prvi dan počitnic so plesalci BŠ in SBŠ nastopili na Prešernovem trgu na koncertu z Manco Izmajlovo. Iz ideje o krajšem nastopu je nastal kar celovečerni projekt, kjer smo najprej odplesali 15 minutni balet Tanje Pavlič - Trije mušketirji in celotna bala tila, nato pa so naši učenci in dijaki, tudi tokrat v koreografiji Tanje Pavlič, odplesali okoli 50 minutni program ob koncertnem nastopu Mance Izmajlove.

Šolskega leta pa kar ni hotelo biti konec in tri dijakinje SGBŠ so se udeležile tekmovanja Premio Roma v Rimu. S klasičnim repertoarjem je nastopila dijakinja 3. letnika Barbara Potokar, ki se ji žal ni uspelo uvrstiti v nadaljnje tekmovanje, Kaja Lin Jagodič Avguštin se je s koreografijama Tanje Pavlič in Kjare Starič uvrstila v polfinale, dijakinja 1. letnika Petra Zupančič pa je nastopila v finalu in s koreografijama Tanje Pavlič in Ingrid Radman prepričala občinstvo in žirijo ter dobila nagrado za najboljšo izvedbo sodobnih koreografij.

Naši dijaki so bili aktivni tudi v poletnih mesecih in so se udeležili poletnih šol in delavnic kot npr.: Izola, Naklo, Šempeter, Grado, Madrid (Ullate), Haag (NDT), Wolfsegg, Praga, New York....

Labodki - učenke baletne šole iz razreda prof. Darje Sebastian.

Leto, ko smo v SGBŠ Maribor spet nekomu podali roko, leto projektov, odličnih rezultatov in nagrad na domačem in mednarodnem področju, ter leto z veliko plesnih užitkov

Helena Valerija Krieger

V statistiki minulega šolskega leta 2008/09 smo našli kar nekaj plesnih dogodkov, med katerimi jih je nekaj tekmovalne narave, drugi so bili izpeljani v dobrodelne namene, večina pa je imela značaj širjenja in utrjevanja baletne umetnosti v naši družbi.

V prvem polletju smo izpeljali:

Projekt v sodelovanju z Glasbeno šolo Tabor »Mami, kje je šola doma«, Božični koncert v Domu kulture Lenart, Mlakarjev koncert v viteški dvorani gradu v Slovenski Bistrici, Sodelovanje na »10. novoletnem dobrodelnem koncertu« na velikem odru SNG Maribor.

V drugem polletju smo izpeljali:

Tradicionalno baletno produkcijo na velikem odru SNG Maribor, dve predstavi »Baletni dopoldan« v Slomškovem domu v Slovenski Bistrici; 9. tekmovanje mladih slovenskih baletnih plesalcev z 20 tekmovalci, ki so osvojili 2 zlati, 1 srebrno in 1 bronasto nagrado ter 2 zlati, 2 srebrni in 2 bronasti plaketi - dva mlada plesalca sta dobila tudi posebni nagradi: Janja Sahornik - enkratno nagradno štipendijo Mestne občine Nova Gorica za najbolje uvrščenega tekmovalca v 2A kategoriji in Aleks Theo šišernik knjižno nagrado Primorskih novic za najbolj obetavnega tekmovalca v 1. kategoriji; Mednarodno tekmovanje v organizaciji Evropske plesne zveze ESDU World Dance Masters, kjer je Anamaria Radanovič v skupini senior osvojila zlato, Janja Sahornik v skupini junior prav tako zlato in Monja Obrul v skupini children srebrno nagrado; Croatia open; Koncert v Rušah; sodelovanje v Baletnem večeru v čast Maji Plisecki na Bledu; sodelovanje na Svečani podelitvi nagrad Društva baletnih umetnikov Slovenije v Cankarjevem domu; aktivno sodelovanje učencev baletne šole z baletnim ansamblom Opere in baleta SNG Maribor v predstavah Vojček in Hrestač.

Dijakinja baletne šole Maribor Manja Obrul na koncertu v organizaciji DBUS, 23. aprila 2009

Obnovljena šola Ane Roje v Kaštelih
Darja Sebastian

V jesenskem času leta 2008 smo objavili članek o propadajoči zgradbi v Kaštel Kambelovcu pri Splitu, kjer so nekod poplesavali na Mednarodni baletni šoli Ane Roje. Skupaj z našo balerino Lidijo Sotlar smo obujali spomine na to davno preteklost. Zgodba pa dobiva res pravljične razsežnosti; takole prelestna je v pomladnem soncu lepota ob morju v pričakovanju mladih glasbenikov, ki se vseljujejo z jesenjo. Morda pa za umetnost le še ni prepozno...

Obnovljena šola Ane Roje v Kaštelih

Foto: Erno Sebastian

Baletno društvo Postojna: Baletni šopek se je razcvetel na Notranjskem

Povzeto iz teksta Sergeja Širca

Baletno društvo Postojna se je v marcu in aprilu 2009 s prireditvijo Baletni šopek predstavilo v treh od štirih krajih, kjer izvaja baletno vadbo. Obiskovalci so napolnili tri notranjske kulturne hrame: 8. marca Kulturni dom Postojna, 21. marca Narodni dom Logatec, 3. aprila pa še Kulturni dom Cerknica. Predstavitelji društva si je tako gledalo skoraj tisoč ljudi, male baletke pa so vse obiskovalke presenetile s podarjeno cvetlico.

Nastopilo je vseh 105 članov društva, ki v dvanajstih skupinah vadijo v Postojni, Pivki, Cerknici in Logatcu. Večina deklic ima za seboj že več let baletne šole, z vadbo pa so začele že v vrtcu. Prav vsi člani pridno vadijo pod vodstvom vaditeljic Mance Krnel, ki so ji v zadnjem času priskočile na pomoč Sabina Schwener, Liza Volk in Maja Verčko.

Po uspehu Baletnega šopka so balerine in dva baletnika v mesecu juniju pripravili zaključni nastop. Posamezne skupine tudi sicer veliko nastopajo na prireditvah drugih organizatorjev in tako promovirajo balet na Notranjskem. »Glede na obiskanost naših prireditev in zanimanje otrok za vadbo lahko rečemo, da smo prepoznavnost in priljubljenost baleta na Notranjskem v treh letih delovanja društva zelo okrepili,« meni njegova predsednica Mateja Kocman. Veseli so tudi odziva lokalnih skupnosti, predvsem občin Logatec in Postojna, ki finančno podpirata njihovo delovanje. Sofinanciranje iz občinskih proračunov je omogočilo nakup baletnega poda in primerne opreme vadbenih dvoran, od katerih je večina že opremljena z ogledali in baletnimi drogovi, ostale pa bodo kmalu. S pomočjo donatorjev jim uspeva redno obnavljati tudi kostume za nastopajoče.

foto: Robert Balen

*Torek, 10. marec 2009: Podarili glasbo in ples –
BŠ Jesenice za 8. marec*

Anka Bulovec

Ob mednarodnem dnevu žena moški razveselijo dame s cvetjem, otroci matere s srčki iz papirja, v jeseniškem gledališču Toneta Čufarja pa so slavljenke razveselili z glasbo in plesom.

Ženskam so v jeseniškem gledališču Toneta Čufarja na dan pred praznikom podarili prireditev z naslovom **Večer plesa**. Pod vodstvom koreografov Andrew John Stevensa, Nene Vrhovec Stevens in Zale Pezdir so obiskovalce navdušile mlade nadarjene plesalke in plesalci baletne šole Stevens, baletne skupine Glasbene šole Jesenice in baletniki društva za umetnost plesa Celje. V ritmu hip-hopa se je zazibala skupina šolskega plesnega festivala Jesenice, pred nabito polno dvorano pa so se pod vodstvom plesnega strokovnjaka Mirana Priteklja zavrteli tudi najboljši mladi pari v standardnih in latinskoameriških plesih. Bučen aplavz so namenili tudi baročnemu kvartetu in triu sopranskih kljunastih flavt Glasbene šole Kranj.

*Petek, 15. maj 2009: Nastop baletnega oddelka
Glasbene šole Jesenice*

Nena Vrhovec Stevens

V gledališču Tone Čufar na Jesenicah so 15. maja 2009 nastopali učenci in učenke baletnega oddelka Glasbene šole Jesenice ter Godalni orkester z gosti. Za začetek so najmlajši odplesali »Žalostinko« - E. Griega – v kreografiji Andrewa J. Stevensa, v spomin Matjažu Šurcu, pobudniku začetkov baleta na Jesenicah.

V programu z godalnim orkestrom so učenke nastopile tudi v točkah Nade Zorn, za zaključek pa sta učitelja, Nada Zorn in Andrew Stevens postavila balet na glasbo P. I. Čajkovskega z naslovom »80 balerin za 80 let Občine Jesenice«, v katerem so zablesteli vsi učenci baletnega oddelka Glasbene šole Jesenice.

Foto GŠ Jesenice

Utrinek iz predstave baletnega oddelka Glasbene šole Jesenice

*Gostovanje Les Grand Ballets Canadiens
iz Montreala*

Alena Medich

Urbani rituali

Gostovanje skupine Les Grand Ballets Canadiens iz Montreala, je v Cankarjev dom prineslo zvoke glasbe Stravinskega prepletene v vrtincu raziskovanja ritualnosti skozi elemente predstave. Skupina je izvedla dva kratka baleta Posvetitev pomladi in Svatbo v koreografiji Stijna Celisa.

Prvi del večera je bil Posvetitev pomladi ali Le sacre du printemps. Prvič je ta kratek balet postavil Vaclav Nižinski leta 1913 v Parizu za skupino Ballets Russes. Balet je narejen po motivu poganskega pomladnega obreda in je postal mejnik zaradi svojega odklona od klasičnega baleta. Občinstvo ob premieri še ni bilo pripravljeno na tako inovativen balet, zato je bila predstava sprejeta z velikim ogorčenjem gledalcev. Vzkliki in žvižgi občinstva so bili tako glasni, da plesalci na odru niso več slišali orkestra in je moral Nižinski za kulisami sam šteti ritem. Gledalce je presenetil predvsem nov način plesa, ki je bil tako drugačen od klasičnega baleta. Danes, je Posvetitev pomladi postala vir za reinterpretacije glasbe Stravinskega. Tokrat smo na odru Gallusove dvorane lahko gledali postavitev Stijna Celisa, ki se je posvetila aktualizaciji tematike rituala. Koreografi pogosto radi povezujejo temo pomladnega obredja s tematiko spolnosti in odnosov med moškim in žensko. Tudi tokrat je bila primerjava obravnavana, še najbolj s kostumi plesalcev, moški so nosili temne hlače in srajce, ženske pa bele obleke zaznamovane z velikimi rdečimi »madeži«. Vendar je v množici pomenov in tem na koncu prevladala ena, in sicer koreografsko vprašanje individualnosti ter do katere meje je ta individualnost dovoljena v skupnosti.

Drugi del večera je bila Svatba. Izvirno postavitev je koreografirala Bronislava Nižinska. Tudi za Svatbo je glasbo prispeval I. Stravinski. Balet je bil prvič uprizorjen v Parizu l. 1923 v izvedbi skupine Ballets Russes, za katero sta delala oba Nižinska. Njeno delo je prikazovalo slike iz poročnega obredja, kakor se je to odvijalo na ruskem podeželju do revolucije. Pri obredju je zanimivo to, da igra mladi par pri vsem dogajanju bolj ali manj pasivno vlogo. Temu primerno je tudi vzdušje baleta, ki ni prav nič romantično. Stijn Celis je posegel še dlje od Nižinske, saj je postavil poroko kot primer kolektivnega rituala, v katerem smo tudi v svoji individualnosti pravzaprav enaki drugim. Cilj urbanih obredov je torej, da nas povežejo v skupnost z drugimi individualnimi bitji, nekakšen timbuilding človeštva. V Celisovi Svatbi so prevladovali močni vizualni elementi, predvsem kostumi in scenografija. Ženske so plesale v belih oblekah različnih dolžin in krojev, bogato obloženih s tilom, bile so kot neveste, moški pa so bili v črnih kostimih kot ženini. Scenografija je bila preprosta; lesen parket, ki poleg tal uokvirja tudi ozadje in lesene klopi, ki jih premikajo po odru plesalci sami. Stijn je naredil močne in pomenljive gibe, ki v svoji preprostosti delujejo skoraj kot gledališke izjave. Koreografija se je postavila ob rob sugestivnosti glasbe Stravinskega.

Oba dela večera sta se dotikala tem skupnosti in vsečloveških ritualov. Koreograf Stijn Celis je po rodu belgijsko-mavricijski plesalec, ki je deloval v različnih

ansamblih po svetu, opravil pa tudi magisterij iz scenografije. Zadnja leta živi v Švici, svoje koreografije pa postavlja za priznane baletne skupine. Tako Posvetitev pomladi kot Svatba bazirata svoj izraz na vizualnih elementih, glasba je tu bolj v vlogi podlage in atmosfere. Prav tako bi lahko rekli, da gre pri obeh koreografijah za obliko koreografskega eseja, saj so gibi in plesne sekvence

Foto arhiv SŠŠ Ljubljana

Petra Zupančič

predstavljale razmišljanja koreografa o zastavljeni temi. V sodobnih performativnih umetnostih se srečujemo s pojavom, kolektivnega ustvarjanja, ko režiser ali koreograf ustvari predstavo ob skupnem raziskovanju z igralci ali plesalci, ki jih samo vodi v približno smer in jim pusti, da sami ustvarjajo predstavo. Pri Celisu sicer ne gre za to, da bi njegovi plesalci koreografirali namesto njega, vidi pa se tesno sodelovanje s plesalci, ki vsi po vrsti čutijo smisel svoje prisotnosti in prispevka v koreografijo, ki jo izvajajo. Tako je tokrat Cankarjev dom s plesno in umetniško dovršeno skupino Les Grand Ballets Canadienes zadihal v ritmičnih urbanih ritualov.

Zaključne predstave Baletne šole Stevens

Nena Vrhovec Stevens

Po petnajstih uspešnih uprizoritvah baleta »Pepelka« v koreografiji Andrew J. Stevensa, je imela baletna šola Stevens v letošnjem letu dve zaključni predstavi v gledališču Franceta Prešerna v Kranju. 23. maja 2010 so dvakrat zapovrstjo nastopili učenci oddelka iz Naklega s »Karnevalom živali« na glasbo Camilla Saint-Saënsa v koreografiji Andrewa Stevensa, sledil je Pas de trois iz Labodjega jezera Petra Iljiča Čajkovskega z Lucijo Bizant, Živo Droljc (obe balerini sicer zelo uspešno poučujeta najmlajše učence baletne šole Stevens, Živa Droljc pa je nastopila tudi z mariborskim in ljubljanskim baletnim ansamblom v baletu Labodje jezero) in Petrom Đorčevskim, članom baleta SNG Ljubljana kot gostom, večer pa je zaključil balet »Štirje letni časi« na glasbo Antonija Vivaldija, v koreografiji Andrewa Stevensa. Plesali so učenci od prvega do zadnjega razreda in članice Feniksbaleta kulturnega društva Medvode.

Najmlajši, učenci treh pripravnic, pa so svoje znanje poka-

zali v krajših točkah v soboto 30. maja 2009. Gledalci so si v istem večeru lahko ogledali še koreografiji Andrewa Stevensa »Variacije« na glasbo Benjamina Ipavca in »Doublecheque« na glasbo Carla Orffa in Astorja Piazzolle, koreografijo Nene Vrhovce Stevens z naslovom »Allegro« na glasbo Tomasa Albinonija ter ponovitvi »Pas de trois« in štirih letnih časov iz prvega večera.

Foto BŠ Stevens

Iz predstave 4. letni časi

Ogleda zadnje predstave se je udeležil tudi predsednik DBUS, Tomaž Rode.

5. revija baletnih šol in društev Primorske v Sežani v organizaciji Društva ljubiteljev baletne umetnosti Divača

20. junija 2009, je na odru Kosovelovega doma v Sežani, svojo vsakoletno predstavitev učencev pod strokovnim vodstvom Svetlane Petrovič pripravilo Društvo ljubiteljev baletne umetnosti Divača, ki ga skrbno vodi Dobrivoje Subić. Društvo, ki bo naslednje leto praznovalo okroglo, deseto obletnico, je v času svojega delovanja uspelo v divaški prostor vnesti plesno svežino, ob tem pa ponuditi otrokom tega področja možnost baletnega šolanja na ravni nižje baletne izobrazbe. Na letošnjo prireditev so, tako kot leta poprej, v goste povabili več drugih delujočih kraških plesnih skupin: Baletno društvo Sežana, ŠKUD 15. februar Komen, Baletne oddelke pri Glasbenih šolah Ajdovščina, Koper in Nova Gorica, kot posebne goste pa plesalke Studia Dance iz Reke (Hrvaška) ter maturantko Srednje baletne šole iz Maribora, Ano Marijo Radanovič. Zagretost organizatorjev in vseh sodelujočih nas vsakič znova navduši, zato si drugo leto lahko obetamo resnično praznično 10. obletnico njihovega delovanja.

Nastop baletne šole Tamare Divjak v Celju Tamara Divjak

V soboto, 20. junija 2009, je v SLG Celje Baletna šola Tamare Divjak uprizorila baletno predstavo za otroke. V prvem delu

so se gledalci ob klavirski spremljavi seznanili s klasično baletno tehniko, v drugem delu pa sta avtorici, koreografinja Tamara Divjak in skladateljica Brina Zupančič predstavili svoj baletni prvenec »O pastirici in flavti«, ki je požel bučen aplavz in splošno navdušenje številnih gledalcev vseh generacij. Baletno izvedbo so dopolnili profesionalni glasbeniki in zbor II. osnovne šole Celje z izvedbo v živo.

Utrinek z nastopa baletne šole Tamare Divjak.

Predstavitev Slovenskega centra ITI – International Theatre Institut *Povzeto po tekstu Tatjane Ažman*

Kaj je ITI?

Mednarodni gledališki inštitut (ITI) je mednarodna nevladna organizacija, ki jo je leta 1948 v Pragi ustanovil UNESCO ob sodelovanju mednarodne gledališke skupnosti. ITI je svetovna mreža, katere cilj je promocija mednarodnih izmenjav znanja in praks s področja gledaliških umetnosti (dramskega gledališča, plesa, glasbenega gledališča in drugih oblik uprizoritvenih umetnosti), njegov namen pa je skrb za povezovanje med umetniki vseh narodov in narodnosti, krepitev medsebojnega razumevanja in sodelovanja, opozarjanje na pomen spoštovanja človekovih pravic, kulturne raznolikosti, spodbujanje izobraževanja ter nenazadnje tudi razvijanje kreativnega sodelovanja med vsemi ustvarjalci na področju uprizoritvenih umetnosti.

Da bi lahko izpolnjeval svoje naloge, se ITI naslanja na strukturo regionalnih birojev, nacionalnih centrov in pridruženih članov, dejavnosti komitejev in delovnih skupin, na delo v okviru Izvršnega sveta in Izvršnega odbora, na dejavnosti generalnega sekretariata s sedežem pri Unescu v Parizu, predvsem pa na pomoč vsakega posameznega člana mreže kjerkoli po svetu. Danes v okviru mreže deluje šestindesetdeset nacionalnih centrov, in sicer sedemnajst na afriški celini, trinajst na območju obeh Amerik in Karibov, trinajst v arabskem svetu, trinajst v Aziji in na območju Pacifika ter štirideset v Evropi.

ITI je na področju uprizoritvenih umetnosti že desetletja po vsem svetu navzoč s številnimi dejavnostmi: vsaki dve leti prireja kongres; izjemno odmeven dogodek je ITI-jev festival Gledališče narodov (*Theatre of Nations*), priznana je Univerza gledališča narodov (*University of Theatre of Nations*); vsako leto zaznamuje svetovni dan gledališča (27. marec) in mednarodni dan plesa (29. april). To so dogodki,

ki jim pozornost posveča gledališka javnost po vsem svetu, ob tej priložnosti napišejo poslanice priznani ustvarjalci s svetovnega gledališkega in plesnega prizorišča; knjižna izdaja **Svet gledališča** (*World of Theatre*), ki vsaki dve leti izide v angleškem, francoskem in arabskem jeziku, je izjemen pregled dogajanja v sodobnem gledališču; člani mreže po vsem svetu vse leto pripravljajo festivale, izdajajo publikacije, prirejajo delavnice in seminarje, simpozije, okrogle mize, razstave itd. ITI se povezuje s številnimi drugimi združenji – ASSITEJ (Mednarodno združenje gledališč za otroke in mlade), IACT (Mednarodno združenje gledaliških kritikov), IATA (Mednarodno združenje amaterskih gledališč), FIA (Mednarodna zveza igralcev), IFTR (Mednarodna zveza za gledališke raziskave), UNIMA (Mednarodno združenje lutkarjev), SIBMAS (Mednarodno združenje knjižnic in muzejev za področje uprizoritvenih umetnosti), OISTAT (Mednarodna organizacija scenografov, gledaliških arhitektov in tehnikov), ATI (Arabski gledališki inštitut) – in drugimi organizacijami.

V času od zadnjega kongresa, ki je bil septembra 2008 v Madridu, je organizacija naredila velik korak naprej. Tako lahko v teh dneh na novih spletnih straneh že iščete in najdete aktualne informacije, pred vami pa se razgrne tudi celotna struktura delovanja Mednarodnega gledališkega inštituta. V kratkem bo vsak nacionalni center dobil svojo podstran, na kateri bo lahko objavljajl sveže informacije, in tako bo celotna slika Inštituta še popolnejša. Izvršni svet ITI se je pospešeno lotil prenove kongresa, pripravlja akademijo ITI, prizadeva si za oživitev nedejavnih centrov, spodbuja delovanje komitejev in forumov, ki delujejo znotraj mreže na posameznih področjih (od dramatikov do glasbenega gledališča in komiteja za kulturno identiteto in razvoj, evropskega foruma, mednarodnega festivalskega foruma itd.).

ITI se ponaša s tradicijo, z uglednimi ambasadorji (Ellen Stewart, Anatolij Vasiljev, Vaclav Havel idr.), z razvejano in dejavno mrežo vrste izjemnih centrov (Nemški center ITI je med drugimi izjemnimi akcijami nosilec projekta enega najbolj priznanih festivalov, ITI-jevega festivala **Theater der Welt**), z dejavnostmi, ki jih ne goji nobeno drugo tovrstno združenje (projekt Gledališče na območju konfliktov v Sudanu) in nenazadnje tudi s svojimi člani, ki – največkrat nepoklicno – ustvarjajo in soustvarjajo podobo mreže.

ITI v Sloveniji

Slovenski center Mednarodnega gledališkega inštituta v Sloveniji deluje pod okriljem ZDUS, kar pa ne pomeni, da v svoje vrste ne sprejema tudi vseh drugih, ki ustvarjajo na področju uprizoritvenih umetnosti in bi jih zanimalo soustvarjanje mreže ter dejavnosti znotraj nje.

Ker ITI ni le ena od številnih mrež, ki bi obstajale same zase, temveč si želi biti dejaven na številnih področjih, so take tudi usmeritve Slovenskega centra. Že na prvi pogled se da razbrati, da so njegove naloge precej razpršene, nenazadnje pa smo na domačem prizorišču zares dejavni šele dobro leto, zato se jih bomo morali lotiti po korakih. Tako se bomo na začetku posvečali vprašanju izobraževanja, stroki, ohranjanju nacionalne identitete in kulturne dediščine, navzven pa delovali kot prepoznaven in aktiven element nacionalne kulture in prispevali k soustvarjanju nove podobe mreže.

foto: arhiv Baletne šole Tamare Divjak

nja v okviru ITI-ja. Z uspešno kandidaturo v Izvršni svet, bo naš nacionalni center namreč lahko dejavno sodeloval pri preoblikovanju Mednarodnega gledališkega inštituta v aktivno in privlačno mednarodno organizacijo, v katero bi radi vključili čim več mladih in našli nove poti, da bi le-ta zaživel ter s tem dobila nov, tudi ustvarjalen zagon.

Več o Mednarodnem gledališkem inštitutu si lahko preberete na www.iti-worldwide.org oziroma na spletni strani SC ITI na podstrani spletne strani ZDUS – v pripravi: www.zdus.si.

Ko bom velika, bom ... Predstava baletne šole Pirueta

Povzetek iz besedila Petre Žiher

Ob zaključku 18. šolskega leta v baletni šoli Pirueta se je 6. in 7. junija 2009 na odru Linhartove dvorane Cankarjevega doma predstavilo 17 baletnih razredov. Od 1. razreda do odrasle ljubiteljske skupine.

Idejno zasnovano predstavo si je zamislila vodja šole Petra Žiher, ki si ob vsaki zaključni predstavi prizadeva, da bi se mladi plesalci in plesalke na odru predstavili ne le z znanjem, ki so ga pridobili skozi šolsko leto, temveč tudi skozi neko zgodbo. Letos smo tako skozi plesne gibe spoznavali različne poklice.

»Vsebino predstave sem izbrala z željo, da bi bilo delo otrokom ljubezen, ki postane vidna«, nam je po predstavi zaupala Žiherjeva. Pri delu so ji s koreografijami pomagale Barbara Prhavic, Kjara Starič, Liza Volk, Ana Hribar, Kristina Aleksova, Maša Robič in Katja Šušter. Delo so vse skupaj opravile odlično. Žareli so otroci in zadovoljni so bili starši. Ko je množica otrok odplesala z odra in je zavesa padla, luči v dvorani pa so se prižgale, je bilo videti nasmejane in ponosne obraze staršev, nekaj mam si je še zadnjič obrisalo solzico. Veliko jih je bilo ganjenih nad lepo predstavo, ki so jo videli, nad tem, kako njihovi otroci iz leta v leto v Pirueti napredujejo in osvajajo vedno nove baletne korake. Otroci pa so si pomahali v slovo in se takoj dogovorili, da se naslednje leto spet vidijo.

Baletna šola Pirueta na zaključni predstavi v Cankarjevem domu.

Foto arhiv baletne šole Pirueta

Lidija Sotlar dopolnila 80 let Regina Križaj

Gospa Lidija praznuje častitljivih 80!

Zjutraj pošljem telegram z najboljšimi željami in se nasmehnem ob sms-u; Regina pridi, ko boš imela čas, vse imam pripravljeno za naju!

Pisalo se je leto 94 ko sem v megli svojih začetkov iskala pot za Več. Z komaj dovolj poguma sem imela srečo časa in prostora...Dinko naju je prepoznal za izvrsten tandem mentorja in učenca.

Gospo Sotlar sem spoznala v hodniku ljubljanske Opere, v paradoksu, ravno brez bergel, še vedno šepajoč zaradi punkcije vode iz kolena.....da bi šla na tekmovanje v Helsinke.....

In takrat je prvič rekla Pridi!

V družinski hiši pod Rožnikom pozimi sedim na belem kavču poleti med rožami na vrtu...čakakajo me oreščki, sadni sok, vedno močna črna kava, sir, peciva in če sva brez obveznosti steklenička šampanjca.

.....nič koliko naju je preteklo..... med lepim in grdim..... poleti in pozimi se odprejo okna preko aerobike do tibetanskih se najmlajši vnuk pohvali da njegova babi naredi špago, pri projektu nove strehe ugotovi, da je prestara, da bi ji odobrili kredit, kar pa ni ovira za potovanja tudi na drug konec sveta če je mogoče, idej ne zmanjka, zadnjič mi je igrala na klaviature ker jo to zabava, da mi recept in vpraša kaj si kuham, njen spomin se zame nov svet, njena darila od smeha do joka, vedno z tokom, in seveda predstave pri mojih nikoli ne špara in ne spi »regina ti kar povem da to pa ni bilo dobro narejeno(sledi detaljna razlaga, gospa Lidija ima namreč fotografski spomin) da bi na koncu rekla nisem spala od žalosti ali pa

»regina to si pa dobro naredila (potem spet razlaga) da bi na koncu rekla nisem spala tako sem bila srečna in vem da se tako uživi da ji vročica zalije lica

.....in se še vedno pretakava.....

brez velikih besed...Za balet Za življenje.....

Fascinira me z svojo prvinskostjo;

Njena odprtost proti uspehu je enaka kot porazu, ovire topi v izziv-čeravno je ta lahko tudi bolj slab, njena samoironija osvobaja grenkobe, njena življenjska moč uči da je svoboda možnost izbire!

Vedno in Povsod!

Magda Vrhovec dopolnila 70 let

Nena Vrhovec Stevens

Draga moja teta Magda, vse najboljše!

Ne le, da je Magda moja teta, bila je tudi moja tovarišica klasičnega baleta skozi celotno baletno šolo. Dala, podala in predala mi je poslanstvo, ki ga ne dobi vsak – naučila me je ljubiti balet, ga ceniti kot ga je ona, še posebej ko je ušla iz začaranega baletnega kroga v Novi Sad, Gothenburg in Stockholm, kjer je lahko pokazala svoje baletno in umetniško znanje. Vedno je publiki predala kar je znala, kot balerina le ona – dušo in srce. Njene učenke smo nekaj tega od nje tudi ukradle. Magda je bila moja večna vzornica, tako na baletni poti, kot življenjski, saj je prva zibala moja dva sinova in mi pomagala, ko mi je bilo hudo.

Magda je mati, žena, babica, bivša primabalerina, asistentka, pedagoginja... Leta 1975 je prejela Župančičevo nagrado mestne občine Ljubljana. Plesala je številne naslovne vloge: Giselle, Carmen, Odille in Odete, Julijo, gospodično Julijo, Jero v Vragu na vasi, Rosalindo, Manderino... in mnoge druge.

Takšnih ljudi kot je ona je malo, saj je zaradi svoje edinstvenosti ljubljena in cenjena. Še enkrat teta Magda ti želim vse najboljše v imenu vseh, ki te spoštujemo in cenimo. Želimo ti zdravja in polno lepih trenutkov!

Stane Polik 90 letnik

Janez Mejač

Od bajke do bajke

Meseca maja je devetdeset let dopolnil baletni plesalec Stane Polik, kar me utrjuje v prepričanju, da življenje ničesar ne daje zastonj, da je vsemu, kar človek sprejme od usode, na skrivaj določena cena. In ko iz zdaj že precej luknjičavega spomina poskušam ujeti njegova darila za naš nekdanji vsakdan, je morda najlepše njegova misel, da »ne moreš zgrešiti cilja, če se učiš umetnosti v življenju in življenja v umetnosti; če boš videl prav eno, bo prav tudi drugo«.

Veliko ljudi sem srečal v življenju, a le redko človeka, ki bi izžareval toliko človeške širine, uglajenosti in hkrati skromnosti, kot sem to lahko občutil v več kot pol stoletja dolgem sopotništvu s starejšim baletnim kolegom Polikom. Moral bi biti igralec, sem ob pogledu nanj večkrat na glas razmišljal. In potem mi je povedal, da je to tudi nameraval, pa sta ga Golovin in njegov najboljši prijatelj, plesalec Drago Pogačar, nagovorila, da je dve leti po prvem nastopu v baletu **Od bajke do bajke** septembra 1936 postal član baletnega ansambla. Od

tod dalje so številni nastopi klesali njegov plesni lik. Čez štiri leta je uspešno opravil avdicijo v milanski Scali in se vključil v delo ansambla, a ga je želja, da bi pridobljeno znanje posredoval domačemu baletu, vlekla domov. A še pred tem je Stane preživel devet mesecev internacije v Trevisu in Padovi.

Slavljenec Stane Polik in baletni umetnik Janez Mejač

Po srečni vrnitvi so se začele vrstiti vse bolj zahtevne vloge in leta 1947 je postal takrat najmlajši baletni solist. Za kreacijo Marka v **Ohridski legendi** je leta 1950 kot prvi med slovenskimi plesalci dobil Prešernovo nagrado. Drugi vrh njegovega umetniškega ustvarjanja pa sem spremljal tako rekoč od blizu: blestel je v naslovni vlogi v **Othellu**, bil nepozaben Girej v **Bahčisarajski fontani**, pa Rothbart v **Labodjem jezeru**, prepričljiv France v **Coppelii**, Capulet v **Romeu in Juliji**... navduševal je s komičnimi vlogami Mačehe v **Pepelki**, Pijanca v operi **Zaljubljen v tri oranže**, Kuharja v **Zdrahah na trgu**...

Občudovali smo – in nič manj še tako zahtevno občinstvo – njegove briljantne skoke po krogu, tiste v kritikah tolikokrat opevane ali kritizirane grand jeteje, o kateri sanja in jih zmore le tehnično vrhunski plesalec, pa mnoge briljantno izvedene piruete in zagotavljanje trdne opore svojim soplesalkam. Ob vsem tem je za mnoge od nas kmalu postal simbol za vestno, prizadevno delo, za discipliniranost, točnost, vztrajnost in tudi navdušenje v tem malo norem, a tako lepem poklicu. In če rečem, da nam je bil svetel vzor, ne morem mimo samospraševanja, ali ni to morda starčevska sentimentalnost, ali je danes še kdo komu vzor, ga kdo sploh še potrebuje? Kje so iskre in plamenčki, ki požigajo osamelost staranja in podžigajo zagon mladosti? Ali je še komu dan dar žlahtnega humorja, kot je bil Stanetu? Prav po otroško smo se veselili, ko je leta 1972 prejel državno odlikovanje – red dela z zlatim vencem, in se muzali ob eni njegovih krilatice, da je zanj največja nagrada in najbolj žlahtno odlikovanje njegova življenjska sopotnica, balerina Štefanija Polik, rojena Sitar.

Ob mnogih spominskih podobah se mi ob devetdesetletnici Staneta Polika izrisuje skoraj izdelana skica njegove osebnosti in ob njej skoraj boleča nemoč besed, iz katerih bi lahko stkal pravnje voščilo za njegov jubilej. Pa ti, dragi Stane, zato krepko stiskam roko, v svojem imenu in v imenu vseh, ki v »srcu dobro mislijo«, saj sva bila desetletja bolj kot govoric besed zapisana govoric telesa, temu našemu čudežnemu instrumentu. Kaj vse sva si, dragi Stane, brez besed lahko povedala pri vsakodnevnih treningih, pa razen naju in morda še tiste obema tako ljube rdeče bukve pod oknom našega drugega, pogosto pa kar prvega doma nihče drug še slutil ni, o čem teče beseda.

Milko Šparemblek dopolnil 80 let

Milko Šparemblek se je rodil leta 1928 v slovenski Farni vasi na Koroškem. Baletno šolo pri Ani Roje in Oskarju Harmošu, ter študij primerjalne književnosti je končal v Zagrebu. Leta 1947 je postal član baleta Hrvaškega narodnega gledališča v Zagrebu, kjer je z enakim uspehom plesal tako

klasičen kot sodobni plesni repertoar. Izpopolnjeval se je v Parizu in New Yorku, veliko pozornost pa je posvečal tudi sodobnim plesnim tehnikam, katerih se je učil pri Marthi Graham in Joseju Limonu, ne da bi priznaval zgolj eno šolo, eno tehniko ali zgolj en svetovni plesni nazor.

Njegova koreografska pot se je začela leta 1955. Od takrat pa do danes je po vsem svetu postavil več kot sto baletov v gledališču, na televiziji, v operah, dramah in filmih. Opravljal je dolžnosti baletnega mojstra v Baletu XX. stoletja pri Mauriceu Bejartu, bil je direktor baleta Metropolitanske opere v New Yorku in Gulbenkian baleta v Lizboni, kot koreograf pa je sodeloval z znanimi baletnimi skupinami, med katerimi so tudi Dance Theatre of Harlem, Teatro Fenicea, Lionski balet, Harkness balet, balet Pariške opere, balet iz Bonna in drugi.

Kljub svojim letom je vitalen, poln energije in še vedno aktiven. Ob 80. rojstnem dnevu je v Hrvaškem narodnem gledališču na Reki pripravil svojo 150. premiero, na kateri so uprizorili njegovo novo koreografijo »Epitaf za Fridricha« na Chopinovo glasbo ob eni največjih mojstrov iz zgodnje dobe koreografovega ustvarjanja »Čudežnem Mandarinu« na glasbo Bele Bartoka. Ob tej priložnosti je Milko Šparemblek dejal:

»Dolgo živim in dolgo delam, pripravljam svojo 150. premiero, ki jo razumem le kot zaključek več mesečnega dela. Sicer sem zelo miren človek, predvsem pri delu, kjer nervoza niti malo ne pomaga. V življenju sem bil vedno zelo discipliniran. Kljub visoki starosti redno vadim, da telo ne propade. Telo je inštrument in če je v slabem stanju, bo takšna tudi koreografija.«

Čeprav je kmalu po rojstvu s starši zapustil rodno Slovenijo, se je domov redno vračal. Z ljubljanskim baletnim ansamblom je postavil vrsto izvrstnih koreografij, med katerimi so: **Webern duet** in **Plesi na teme Magnificata** (1977), Baletno gledališče Igorja Stravinskega: **Pulcinella** in **Zgodba o vojaku** (1983), Baletni triptih: **Siegfriedova idila**, **Matilda** in **Pastoralna simfonija** (1986), s katerimi je ljubljanski balet prvič podel na krilih velikega odra Gallusove dvorane Cankarjevega doma v Ljubljani, za kar je avtor Šparemblek prejel nagrado Prešernovega sklada in **Pesmi ljubezni in smrti** (1988). Poleg tega se je Milko Šparemblek nadvse skrbno posvetil slovenski glasbeni in umetniški ustvarjalnosti in oblikoval serijo izjemnih baletno-plesnih projektov na Televiziji Slovenija: **Dragi Miha** – J. Golob (1982), **Enigma Gallus** (1989) – ob 200

letnici smrti Jakoba Gallusa Petelina, **Vražji trilček** – G. Tartini (1994), **Objem** (1995) – ob 30. obletnici umetniškega delovanja Vojka Vidmarja in **Epitaf za Srečka Kosovela** (1998).

Henrik Neubauer dopolnil 80 let

Baletni plesalec, koreograf, operni režiser, zdravnik, publicist in zgodovinar opere in baleta, dr. Henrik Neubauer, se je rodil 17. aprila 1929 na Golniku.

Podlago za začetek svoje baletne umetniške poti je dobil pri starostah slovenskega baleta, Piu in Pini Mlakar, v času ko sta vodila balet SNG Opera in balet Ljubljana. Do leta 1957 je bil solist ljubljanskega baleta, potem pa do leta 1961 asistent na Medicinski fakulteti v Ljubljani. V letih od 1960 do 1972 je vodil balet SNG Opere in baleta Ljubljana ter v tem času zanj kreiral mnoge svoje koreografije. Leta 1972 je postal Direktor in umetniški vodja ljubljanskega Festivala in ga vodil vse do leta 1982. Pod njegovim vodstvom je bil leta 1977 Festival sprejet v Združenje evropskih glasbenih festivalov. Med leti 1984 in 86 je bil umetniški vodja Opere in Baleta v Mariboru, od 1989 do 2002 pa je predaval na na pevskem oddelku in Operni šoli Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani. Deloval je in deluje v številnih mednarodnih in domačih organizacijah.

Njegov ustvarjalni opus predstavlja več kot 80 baletnih koreografij na glasbo tujih in slovenskih skladateljev med katerimi so Prokofjev: Romeo in Julija, Kamniti cvet; R. Strauss: Till Eulenspiegel, Auric: La Chambre, Čajkovski: Trnuljčica, Caprice, Romeo in Julija, Weill: Sedem smrtnih grehov, De Falla: El Amor Brujo, Françaix: Goli cesar, Hačaturjan: Spartak, Blacher: Othello, Hamlet, Constant: Cyrano de Bergerac, Grieg: Peer Gynt, Stravinsky: Ognjena ptica, Osterc: Iluzije, Arabeske, Maska rdeče smrti; Ciglič: Obrežje plesalk; Ukmar: Godec; Petrić: Kurent, Škerjanc: Gazele, Mařenka, Kozina: Gorjanske bajke, Vrhunc: Mali princ in druge, 80 koreografij v opernih in dramskih predstavah, nad 40 koreografij za posebne prireditve ter preko 30 opernih in operetnih režij. V okviru Slovenskega komornega glasbenega gledališča je pripravil tri premiere: leta 2003 Čudež v Kropi J. Offenbacha, leta 2004 pa Veliki dan Jožeta Dobrnika in Fantom v Händlovi hiši, oboje avtorja E. Streula. Ob 70-letnici skladatelja Lojzeta Lebiča je novembra 2004 na Prevaljah predstavil baletno praizvedbo njegovih skladb Kons (b) in Krinka (na glasbo Korant). Napisal je več kot 20 knjig in preko 400 člankov s področja opere in baleta; njegovo najpomembnejše publicistično in raziskovalno delo je **Razvoj baletne umetnosti v Sloveniji** v dveh delih.

Danes je dr. Henrik Neubauer Častni predsednik DBUS, za svoje delo pa je prejel več mednarodnih in domačih nagrad.

Moški in balet – misija mogoče?

Zala Pezdir

Klasični balet danes v glavnem služi kot idealna praksa za telesenje feminilnosti, kar izključuje moške. Zakaj in kako se je to zgodilo? Kaj vse nam ukvarjanje s specifičnim problemom razkrije o Zahodnih družbah in še posebej o slovenski? V prvem delu knjige avtorica predstavi kanonično zgodovino odrskega plesa na Zahodu, kjer sledi tako njegovim moškim začetkom kot vstopu in prevladi žensk v 19. stoletju. Da bi razložila ta spolni prehod, se poda v zgodovino oblikovanja družbenega spola in spolnosti na Zahodu. Dva analitična pristopa se srečata v branju kritičnih raziskav plesa (critical dance studies), dokaj mladega področja raziskav plesa kot kulture, s pomočjo katerega avtorica poveže procese oblikovanja nacionalnih držav, zgodovinske spremembe v odnosih med pogledom in oblastjo, procese oblikovanja dveh družbenih spolov in heteroseksualne normativnosti, moderno tlačenje žensk, zatrtje fizičnih odnosov med moškimi in tako potlačitve netekmovalnih telesnih izrazov - plesa. Za nameček avtorica postavi pod vprašaj meje specifičnih plesnih kategorij (kot na primer meje klasičnega baleta in sodobnega plesa), ki so jih vzpostavila in jih še naprej reproducirajo kanonična dela. V pisanju o moških kot »spoliziranih« (gendered), kjer predstavi relevantna sodobna dela s področij sociologije, antropologije ter kritičnih raziskav moških (critical studies on men), avtorica opozori na dve diskurzivni areni, ki najmočneje znižujeta vrednost moškega plesa in ki vztrajno vodita v telesenju idealov hegemonске moškosti na patriarhalnem Zahodu: na šport in tehniko.

V sklepu prvega dela avtorica s pomočjo queerovske teorije opozori na pomanjkljivosti rabljenih konceptov, kakršen je koncept same moškosti.

V drugem delu knjige se bralec/bralka sooči z etnografijo plesalcev SNG Opere in baleta Ljubljana, ki priča o avtoričinem polletnem obiskovanju profesionalnih baletnih plesalcev. Etnografski opisi vsebujejo izvlečke iz zbranih intervjujev s plesalci, koreografoma in umetniško voditeljico baletnega ansambla. Opazovanja in intervjuji kažejo, kako moški plesalci različno gradijo svoje moškosti, razkrije pa se tudi dialektika med diskurzi, s katerimi se plesalci identificirajo, ko se izražajo z besedami, in praksami, ki jih plesalci izvajajo v plesni dvorani ali na odru. Avtorica opozarja na

identifikacijo s hegemonskimi idejami o moškem, ki izničujejo pomen temu, kar plesalci sicer počno, poleg tega pa opozori na peščico tistih plesalcev, ki zavestno plešejo na drugem bregu hegemonskih družbenih zahtev (zahtev, ki moške potiskajo v bojevanje za oblast in v žrtvovanje zdravja ter daljše življenjske dobe). Prav slednje si avtorica vzame za ključ k razmišljanju o subverzivnem potencialu plesa in delo zaokroži z družitvijo ideje o plesu kot praksi osvobajanja s kritičnimi pozivi po spremembah v obstoječih hegemonskih idejah moškosti ter tako oblikuje svojo majhno utopijo.

V letu 2008 je Henrik Neubauer v okviru društva Slovensko komorno glasbeno gledališče izdal knjigo z naslovom **Obrazi slovenskega baleta** s podnaslovom Biografski leksikon.

(iz uvoda knjige)

V svoji najnovejši knjigi avtor raziskuje umetniško delovanje in osnovne podatke o osebah - obrazih, ki so s svojim umet-

niškim prispevkom oblikovali slovensko baletno umetnost. To so vsi baletni plesalci in plesalke z nazivom solista, razvrščeni kronološko glede na začetek svojega baletnega delovanja, od prve slovenske plesalke Lidije Wisiak iz leta 1918, ki se je pozneje uveljavila tudi v tujini in je bila pozneje vodilna baletna pedagoginja, do prvakov in solistov preteklega, polpreteklega in sedanjega obdobja, ki so krojili baletno umetnost v Sloveniji v Ljubljani in v Mariboru v vseh treh omenjenih obdobjih. Mnogi med njimi so zaslužni za evropeizacijo slovenskega baleta, kar dokazujejo velike koreografske osebnosti iz baletnega sveta, ki so zlasti z ljubljanskim in deloma z mariborskim baletnim ansamblom in z njihovimi solisti ustvarjali predstave, enakovredne tistim v drugih baletnih središčih. To dokazujejo tudi kritike v tujih baletnih časopisih in dnevna kritika ob gostovanjih slovenskega baleta v tujini. Ker ni bilo mogoče zajeti vseh več kot 600 imen, ki so se do zdaj pri nas ukvarjali z baletom, je dr. Henrik Neubauer izbor osredotočil na tiste s solističnim angažmajem. V izboru so upoštevani še vodje oziroma direktorji obeh naših poklicnih baletnih šol in tisti, ki so na podlagi v baletnih šolah pridobljenega znanja daljše obdobje kritično spremljali baletne predstave.

Vsak baletni umetnik, če je bilo to le mogoče, je poleg z opisom njegovega delovanja predstavljen z dvema fotografijama, eno iz osebnega in eno iz umetniškega življenja. Opis spremljajo še citati, če so bili dosegljivi, ki pomembno osvetljujejo določeno baletno osebnost ter izvlečki iz

kritičkih ocen – po možnosti iz začetnega in poznejšega obdobja delovanja vsakega posameznika. Knjiga ima na koncu abecedno kazalo in kazalo baletnih del, ki so omenjena pri navedbah o udeleževanju vsakega posebej.

Promocija knjige »Balet, da li se to jede« v Mariboru in v Ljubljani

Novosadski Dnevnik, oziroma avtor N. Pejčić, je meseca novembra 2008 poročal o večletnem uspešnem sodelovanju Udruženja baletskih umetnika Vojvodine in Društva baletnih umetnikov Slovenije, v okviru katerega je bila organizirana tudi promocija knjige „Balet da li se to jede“ novosadske baletne umetnice Gabriele Teglaši-Velimirović. Promocija knjige, katere prevod v slovenski jezik je že v teku, je bila 28. oktobra 2008 v SNG Maribor, dan zatem pa še v Slovenskem gledališkem muzeju v Ljubljani. Poleg avtorice, balerine Srbskega narodnega pozorišta iz Novega sada so o knjigi spregovorili še koreograf in pedagog Iko Otrin, Vojko Vidmar in Rozalija Hirschenhauser, nakdanja solistka mariborskega baleta in prevajalka knjige.

Knjiga z veliko ljubezni, slikovito in z veliko mero humorja odstira tančice z baletne umetnosti, ki pri velikem številu ljudi še vedno predstavlja področje, rezervirano za ozek krog ljudi. Promocija knjige je bila že v številnih mestih. Zaenkrat je dosegljivih nekaj izvodov v srbskem jeziku na sedežu društva po ceni 10€.

Nova številka časopisa **Kretanja**, v celoti posvečena **Simpoziju o delu Milka Šparembleka**

Izšla je 11. številka časopisa za plesno umetnost Kretanja, ki je v celoti posvečena Simpoziju o delu Milka Šparembleka, ki je bil organiziran na umetnikov 80. rojstni dan v HNK Zagreb. Časopis izdaja Hrvatski centar ITI (International Theatre Institute), s sedežen Basaričekova 24, 10 000 Zagreb. www.hciti.hr, hc-iti@zg.t-com.hr, tel. 00 385 1 49 20 667.

Knjigo, ki vsebuje tudi priložen DVD z odlomki iz predstav Milka Šparembleka si lahko izposodite pri Društvu baletnih umetnikov Slovenije, objavljena pa je tudi na naši internetni strani www.dbus.si.

Rosella Hightower

4. novembra 2008 se je za vedno poslovila balerina in baletna pedagoginja Rosella Hightower.

Leta 1920 rojena baletna umetnica je s plesnim izobraževanjem začela v Kansas Cityju pri Dorothy Perkins, od koder jo je leta 1937 ruski koreograf in plesalec, Léonide Massine, povabil, da se pridruži novoustanovljenemu ansamblu »Ballet Russe de Monte Carlo«. Tam je srečala svojega bodočega plesnega partnerja, Andréa Eglevskega. Po izbruhu druge svetovne vojne je odšla v New York, in se pridružila Baletnemu gledališču (Ballet Theatre).

1946 je postala članica baleta de Basil, ki je deloval pod imenom »Original Ballet Russe«. Ko je leto za tem nepričakovano nadomestila Alicio Markovo v vlogi Giselle, ki se jo je, kljub temu, da je še nikoli prej ni plesala, s koreografom in partnerjem Antonom Dolinom naučila v samo petih urah, je prejela ovacije občinstva in izvrstne kritike. Tri dni kasneje, po uspešni predstavi Labodjega jezera pa je New York Times zapisal, da je prišla na baletno obzorje nova zvezda. Še istega leta je sprejela povabilo in odpotovala v Monte Carlo, kjer se je pridružila Velikemu baletu iz Monte Carla (Grand Ballet de Monte-Carlo ali Grand Ballet du Marquis de Cuevas ali najpogosteje Cuevas de Balet), kjer je Bronislava Nijinska med drugim zanjo koreografirala bleščeče virtuozi balet Rondo Capriccioso. Leta 1961, ko je ansambel zaradi smrti lastnika Marquisa de Cuevasa razpadel, se je Hightowerjeva umaknila z odra, kljub temu pa je leta 1962 odplesala še vrsto predstav z Erikom Bruhnom in Rudolfom Nurejevim.

Istega leta je v francoskem Cannesu ustanovila baletno šolo z imenom Center de Danse classique, ki je kmalu postala ena vodilnih evropskih baletnih šol. V poletnih mesecih je tamkajšnje seminarje redno obiskovalo kar nekaj plesalcev ljubljanskega baleta. Vodila je več velikih baletnih ansamblov, med njimi balet Marseille (1969–1972), Balet Velikega gledališča iz Nancyja (1973/74), balet Pariške opere (1980–1983) in balet Milanske Scale (1985/86).

Za svoje delo so ji skupaj s še štirimi ameriškimi balerinami (*Yvonne Chouteau*, *Moscelyne Larkin*, *Maria Tallchief* in *Marjorie Tallchief*), na vrtu zgodovinskega društva v Tulsi, Oklahoma, postavili bronasti kip z imenom *Pet lun*, v nadnaravni velikosti.

Vuka Kumar Hiti

17. junija 2009 nas je zapustila baletna umetnica, pedagoginja, pesnica in likovna umetnica Vuka Kumar Hiti. Bila je edina hči skladatelja in glasbenega pedagoga Srečka Kumarja. Po zgodnjem otroštvu v Trstu se je s starši odselila najprej v Zagreb, potem pa v Beograd, kjer je končala študij harfe in klavirja, hkrati pa se je temeljito izsolala v klasičnem baletu. Po povratku v Portorož oz. Koper je več kot trideset

let poučevala klavir. S svojo neizčrpno življenjsko energijo je sprožila in razvijala obsežno plesno dogajanje na Obali. Njen opus obsega postavitev preko šestdeset baletov in plesov, večinoma krstnih uprizoritev novih glasbenih del Ivana Ščeka, Jožeta Kolariča, Hermana Pečariča in drugih, z izvirno koreografijo. Ustanovila je baletno šolo in v klasični baletni tehniki in v sodobnem plesnem izrazu izsolala več generacij mladih plesalcev. Eden od njenih učencev je bil tudi dolgoletni član baleta SNG Ljubljana Zvone Penko.

Njena občutljivost za umetniško izražanje pa jo je ponesla tudi v svet literature, zlasti pesništva, in v svet likovnosti, kiparstva in slikarstva. Po upokojitvi je pripravila vrsto samostojnih razstav in sodelovala na številnih državnih preglednih razstavah, ex temporih in slikarskih kolonijah. Njena dela odlikuje ekspresionistično izražanje notranjega sveta, prepolnega občutij in njihovih večnih menjav.

Pina Bausch

30. junija 2009 je v starosti 68 let umrla svetovno znana koreografinja Pina Bausch.

Pina Bausch je bila rojena v mestu Solingen, blizu Düsseldorfa kot tretji in najmlajši otrok. S plesom se je začela ukvarjati že v rani mladosti.

Od leta 1955 je študirala na Folkwang akademiji v Essnu pri Kurtu Jossu, enemu najbolj vplivnih ustanoviteljev nemškega ekspresionističnega plesa. Po diplomi leta 1960 je prejela štipendijo in nadaljevala študij na znameniti šoli Juilliard v

New Yorku, kjer so bili njeni učitelji Anthony Tudor, José Limón in Paul Taylor. Kot izredno nadarjena plesalka je v New Yorku sodelovala s plesnimi ansambli Paula Sanasarda in Donya Feuer, kasneje pa se je pridružila ansamblu New American Ballet in postala članica baleta Metropolitanске opere. Leta 1962 se je Pina Bausch ponovno pridružila Kurtu Jooss kot solistka »Novega Folkwang Baleta« in mu pomagala pri postavitvi številnih koreografij. Leta 1968 je kreirala svojo prvo koreografijo, leto za tem pa je kot umetniški direktor nasledila Kurta Joossa.

Leta 1972 je postala umetniški vodja baleta Wuppertalske opere, ki se je kasneje preimenoval v Tanztheater Wuppertal. Njen bogat koreografski opus so pomembno zaznamovala dela, kot so Gluckov balet Orfej in Evridika, triptih Wind von West (Veter z zahoda), Der zweite Frühling (Druga pomlad), Le Sacre du printemps (Posvetitev pomladi) Igorja Stravinskega in druga. Plesni poznavalci v ospredje postavljajo predvsem njeno koreografsko mojstrovino z naslovom Cafe Müller iz leta 1978, takoj za njo pa še Palermo, Palermo iz leta 1989.

Njena koreografska revolucionarnost v videnju umetnosti je precej odstopala od ustaljenih vzorcev. Poleg številnih nagrad je Pina Bausch pred dvema letoma na Mednarodnem festivalu sodobnega plesa v Benetkah prejela zlatega leva za življenjsko delo.

Merce Cunningham

(po zapisu STA)

28. julija 2009 je v New Yorku v 90. letu starosti umrl Merce Cunningham, ki je močno vplival na moderni ples. Čeprav je proti koncu življenja dneve preživel na vozičku, je koreografiral nova dela vse do nedavnega, kot plesalec pa je nastopal skoraj do 80. leta starosti, ko je s svojo skupino nastopil tudi na odru Gallusove dvorane Cankarjevega doma v Ljubljani.

Danes velja za enega ključnih revolucionarjev v plesnem svetu. Po oceni njegovega sklada je zapustil »neizbrisni pečat v naši skupni ustvarjalnosti in kulturi« in odprl

»nove poti zaznavanja in doživljanja sveta«. Spodbujala sta ga lepota in navdušenje ob raziskovanju novih možnosti. Med drugo svetovno vojno se je Cunningham povezal z eno največjih osebnosti modernega ameriškega plesa Martho Graham, kasneje pa je ustanovil svojo lastno plesno skupino. V dolgoletnem sodelovanju z vplivnim minimalističnim skladateljem Johnom Cageom, ki je bil tudi njegov življenjski partner, pa je ples »postavil na glavo«. Najbolj radikalna je bila njuna odločitev, da ločita gibanje in glasbo. Zagova-

rjala sta namreč, da bi morali biti obe umetnosti neodvisni, četudi si delita isti prostor. Cunningham je prav tako opustil običajno pripovedovanje zgodb skozi balet in se osredotočil zgolj na plesno poetiko. »Ples je zame gibanje v času in prostoru,« je nekoč izjavil. »Njegove možnosti so omejene zgolj z našo domišljijo in dvema nogama.«

The New York Times je Cunninghama uvrstil med redke osebnosti 20. stoletja, ki so ples povzdignile v pomembno umetnost in pomembno obliko gledališča. Postavil ga je ob

bok velikanom, kot sta Sergej Djagilev in George Balanchine. »V njegovih zadnjih letih življenja so ga skoraj rutinsko imenovali za največjega koreografa na svetu. Za mnoge je bil preprosto največji še živeči umetnik po Samuelu Beckettu,« je po poročanju francoske tiskovne agencije AFP zapisal časnik. Njegov vpliv bo verjetno še dolgo živ. Junija je namreč napovedal t.i. zapuščinski načrt in Ustanovo Merce Cunningham, ki bo ohranila in nadaljevala njegovo delo, kajti ples je, kot je sam dejal, »proces, ki se nikoli ne ustavi«.

Drobne

novice

■ Stoletnica rojstva Birgit Cullberg

3. avgusta 2008 je plesni svet zaznamovala 100. letnica rojstva ene največjih mojstric koreografije današnjega časa, Birgit Cullberg, ki je pred 42. leti ustanovila Cullberg Ballet, danes enega vodilnih plesnih ansamblov v svetu. Spominu na švedsko koreografinjo sta se na odru Švedske kraljeve opere v istem večeru poklonila Cullberg Ballet s predstavo »As if« iz leta 2005 v koreografiji Johna Ingerja, trenutnega umetniškega direktorja Cullberg baleta in Švedski kraljevi balet z legendarno koreografsko mojstrovino »Gospodična Julija«, ki jo je Birgit Cullberg kreirala leta 1950. S koreografinjo pa je imel čast sodelovati tudi ljubljanski baletni ansambel, ki je leta 1987 z

Birgit Cullberg in Vojko Vidmar na snemanju baleta Don Kihotove sanje

velikim uspehom uprizoril njena baleta **Gospodična Julija** in **Romeo in Julija** ter leta 1989 **Bela košuta** in **Don Kihotove sanje**. Baleta **Romeo in Julija** in **Don Kihotove sanje** je posnela tudi osrednja slovenska televizijska hiša.

■ Udeležba baletnih plesalcev v programu letošnje Prešernove Proslave

Na predvečer 8. februarja, slovenskega kulturnega praznika, so v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma na proslavi z naslovom Daritev pomladi (Ver sacrum), na kateri so podelili letošnje Prešernove nagrade. V programu so sodelovali tudi baletni plesalci, člani DBUS Tijuana Križman, Urša Vidmar, Kristina Aleksova, Georgeta Radasan Capraroiu, Alena Medich in Hey Min Kim. Scenarij in režija sta bila zaupana Diegu de Brea, glasba Aldu Kumarju, nastopila pa sta tudi igralca Janez Škof in Jernej Šugman.

■ Tango za Rahmaninova na Pogačarjevemu trgu v izvedbi baleta SNG Opera in balet Ljubljana

Baletni ansambel SNG Opera in balet Ljubljana je na proslavi ob 5. obletnici vključitve Slovenije v Evropsko skupnost, 8. maja 2009 ob 20.00 uri na Pogačarjevem trgu v Ljubljani izvedel baletno predstavo z naslovom »Tango za Rachmaninova«, katere prvi del sestavlja koreografija Ive von Zwitna na glasbo Rachmaninovega dela z naslovom »Variacije na Paganinijevo temo«, drugega pa balet »Pet tangov«, nizozemskega koreografa Hansa van Mannena.

■ Cankarjev dom skrbi za kvaliteten baletni repertoar

Cankarjev dom Ljubljana, ki nam že vrsto let streže s prvimi baletnimi poslasticami, je tudi v pretekli gledališki sezoni predstavil tri gostujoče baletne ansamble, ki so svoje mojstrovine uprizorili na odru Gallusove dvorane.

Utrinek s predstave na Pogačarjevem trgu v izvedbi baleta SNG Opera in balet Ljubljana: Rita Pollachi in Petar Đorčevski, Sorina Damache in Cosmin Agavriloaei, Bojana Nenadović Otrin in Lukas Zuschlag

28. in 29. oktobra 2008 je bila na sporedu baletna predstava »La Belle« v izvedbi baleta iz Monte Carla, v koreografiji Jean Christophe Maillota in na glasbo Petra Iljiča Čajkovskega, 6. aprila 2009 smo si lahko ogledali predstavo Baleta Cullberg, ki je predstavil večer treh koreografij svojega trenutnega umetniškega vodje Johana Ingerja z naslovi »Prazna hiša«, »Negro con flores« in »Hoja po robu«, 16. junija 2009 pa je v goste prišel še Les Grands Ballets Canadiens de Montréal z dvema koreografijama Stijn Celisa na glasbo Igorja Stravinskega »Pozvetitev pomladi« in »Svatba«.

Cankarjev dom, s katerim Društvo baletnih umetnikov Slovenije že vrsto let tesno in korektno sodeluje, je za slednji dve predstavi omogočil našim članom organiziran ogled.

■ Predavanje Joe-a Valencica o plesalkah in plesalcih slovenskega porekla, ki delujejo oziroma so delovali v ZDA

Predavatelj, zgodovinar, filmski delavec in raziskovalec slovenskega rodu, Joe Valencic iz Clevelanda, je 12. novembra 2008 predaval o plesalkah in plesalcih slovenskega porekla, ki delujejo oz. so delovali v ZDA. Predavanje, ki je potekalo v Štihovi dvorani CD, je organiziral Zavod Maska na temo ohranjanja in arhiviranja sodobne umetnosti. Raziskovanja so Valencica pripeljala do odkritja že nekaj desetih takšnih slovenskih plesalcev, začetki pa segajo v obdobje okoli 1880. leta. Po letu 1918 so se v okviru kulturnih skupin, ki so jih organizirali emigranti, aktivnosti Slovencev v ZDA še okrepile.

Joe Valencic

Joe Valencic je izpostavil nekaj imen, ki so še prav posebej zaznamovala plesno sceno v Ameriki. Leto 1920 označuje izjemen uspeh plesalke Daše Podgoršek na Newyorški sceni. Med drugim je bila tudi prva plesalka pri Fokinu, nastopala pa je tudi v filmih. Iz istega obdobja je zelo znano ime Marta Vrhovec, ki je ob plesu zapustila izjemen pečat z umetniškimi fotografijami, na katerih je bolj ali manj gola in z žogo v rokah. Takšnih fotografij se je kasneje posluževala dolga vrsta igralk in plesalk. 1939 leto označuje plesalko Katjo Delak, sorodnico Ferda Delaka. Med bolj znanimi je še naša Veronika Mlakar, pa Milko Šparemblek, Hrvatica Mija Slavenska in še mnogo drugih, ki v ZDA delujejo še danes, med drugim Isabelle Kralj, s katero DBUS sodeluje že nekaj let.

Joe Valencic je povedal še vrsto drugih zanimivosti tudi iz glasbenega sveta, med njimi tudi to, da je v Clevelandu edini slovenski glasbeni muzej na svetu.

■ Otvoritev mostu na Špici v Ljubljani

Ob otvoritvi novega mostu čez Gruberjev kanal, so dijaki Srednje baletne šole Ljubljana nastopili s Polonezo v koreo-

Foto SŠ Ljubljana

Dijakinje in dijaki SŠ Ljubljana na otvoritvi novega mostu na ljubljanski Špici

grafiji Tanje Pavlič. Most je velika pridobitev za naše plesalce in učitelje, saj jim precej skrajša pot iz mesta do nove Srednje glasbene in baletne šole.

■ Sodelovanje plesalcev na Osrednji počastitvi dneva državnosti meseca junija

Na letošnji proslavi ob Slovenskem državnem prazniku, ki je bila 24. junija 2009, so v programu, katerega avtorja sta bila mag. Matej Filipčič in Rok Golob, poleg drugih nastopajočih sodelovali tudi plesalci, člani DBUS: Ana Klačnja, Lukas Zuschlag, Lucas Jerkander, Regina in Barbara Križaj, Tomaž Horvat, Mateja Rebolj Lapkovsky, Silvana Urbanija ter plesalci Taja Grünfeld, Neža Rus, Rok Korenčan in Lane Favreliere. Koreografijo zanje je sestavila Tanja Pavlič.

■ Mariša Nač diplomirala na baletni šoli v Monte Carlu

Enaindvajsetletna baletna plesalka Mariša Nač, je aprila letos uspešno diplomirala na Baletni akademiji v Monte Carlu. Mariša je leta 2006 uspešno opravila maturo na SBS v Ljubljani pri profesorici Maruši Vidmar, vzporedno pa je končala tudi klasično gimnazijo Jožeta Plečnika. V času šolanja v Ljubljani je s 16. leti nastopala v Labodjem jezeru v produkciji SNG Opera in balet Ljubljana, udeležila se je tudi dveh državnih tekmovanj.

V tujini je obiskovala poletna seminarja v Cannesu pri Roselli Hightower, kjer se je marljivo učila pri pedagogih Hacene Bahiri, Sylviane Bayard in Lario Eksonu ter leta 2006 v Monte Carlu. Tam se je potem, ko jo je videla znamenita pedagoginja Marika Besobrazova in jo povabila, da se pridruži baletni akademiji, začela njena triletna pravljica. Najprej je končala II. in III. letnik (Exc. II in Exc. III), zmaga na mednarodnem tekmovanju baletnih plesalk in plesalcev julija 2008 v San Remu pa ji je v IV. letniku (Exc. IV) prinesla še štipendijo. V času študija je plesala na odrih tamkajšnje Opere in Grimaldi Foruma, v Italiji in Franciji v baletih »Paquita«, »Evening Songs« in »Symphony in D« Jirija Kyliana, v »Donizettijevih variacijah« Georga Banchina in drugih.

Čeprav si je Mariša Nač, kot ena izmed najboljših letošnjih diplomantk Baletne akademije v Monte Carlu prislužila štipendijo, ki ji omogoča podiplomski študij »Perfectionnement«, pa jo srce in želja po plesanju ženeta nazaj v Ljubljano, kjer upa, da se bo kmalu odprla možnost za sprejem v baletni ansambel.

Foto arhiv Mariše Nač

Mariša Nač s partnerjem Spencerjem Keithom

■ **Matevž Česen diplomiral na plesni akademiji v Londonu**

Mladi slovenski plesalec, Matevž Česen je z odliko zaključil študij »Theatre dance course« na plesni akademiji London Studio Centre in dobil naziv profesionalni plesalec. Tam je prejel tudi posebno nagrado za najboljši in najbolj izstopajoč nastop na zelo uspešni plesni turneji po Združenem kraljestvu Velike Britanije.

Med šolanjem je Matevž že sodeloval pri profesionalnih plesnih projektih, v katerih je nastopal pred britansko kraljevsko družino s pevko Duffy in ameriško pop skupino Pussycat Dolls, na plesni modni reviji za prestižno modno znamko Desigual. Dobil je že tudi številne ponudbe, med katerimi velja omeniti tisto za ballet company - LSC, pa za Jazz compay BOP in za Michael Clark Company. V preteklosti je sodeloval tudi z DBUS. V koreografiji Mihe Lampiča je plesal na 4. Gala večeru novih koreografij na slovensko glasbo, kasneje pa tudi eno od dveh vodilnih moških vlog v otroškem baletu Tinko Polovinko, ki je nastal v sodelovanju DBUS in Društva slovenskih skladateljev v koreografiji Vlasta Dedoviča. Izkazal se je kot izvrsten in marljiv plesalec s profesionalnim odnosom do dela, kateremu se posveti z vsem srcem.

Kot vsestranski plesalec upa, da bo v prihodnje prejel povabila za sodelovanje v številnih projektih, tako doma kot v tujini. Želi si čim več plesati, koreografirati, ob tem pa delati z mladimi plesalci. V Londonu ima tudi svojega agenta, zato dobrih plesnih ponudb v bodoče ne bo manjkalo!

Foto arhiv Matevža Česna

Skupinska fotografija udeležencev 7. Gorenjskega baletnega seminarja v Naklomu

■ **Članica DBUS Liza Volk bo v letu 2010 opravljala prostovoljno in humanitarno delo na Šri Lanki**

Šri Lanka v ozadju turistične privlačnosti skriva revščino, stradanje in trpljenje mnogih ljudi, predvsem otrok. Pred leti ga je prizadel rušilni cunami, njegove posledice pa so vidne še danes. V tem šolskem letu se bodo tja odpravile študentke 3. letnika Fakultete za socialno delo, saj ugotavljajo da denar, ki ga Evropejci podarjamo v dobrodelne sklade namenjene tej državi, velikokrat ne pride v prave roke. V okviru Društva za prostovoljno in humanitarno delo bodo kot prostovoljke pomagale socialno ogroženim otrokom v sirotišnicah in jim tako omogočile boljše otroštvo. Za uresničitev teh ciljev pa potrebujejo tudi denarna sredstva, zato bodo 22. januarja 2010 v Kulturnem domu Franca Bernika Domžale izvedle Dobrodelni baletno - glasbeni koncert. Dobrodelni prispevki zbrani na baletno - glasbenem koncertu bodo namenjeni nakupu pedagoškega materiala (npr. barvic, papirja, lepila, gline, igrač) za

izvedbo delavnic s socialno ogroženimi otroci iz sirotišnic. Pomoč pa lahko nakažete tudi na naslov:

Društvo za prostovoljno in humanitarno delo

Topniška 31, 1000 Ljubljana

D.Š. 33895465, TRR: 03134-1000216650

S pripisom: Šrilanka - Odprava 2009/2010

■ **Baletni koncert v Domu kulture Kamnik v okviru Kamniške glasbene šole**

Članica DBUS Ana Trojnar nas je obvestila o organizaciji **Baletnega koncerta**, ki je bil konec aprila v Domu kulture v Kamniku. Prirejajo ga vsako leto v okviru Glasbene šole Kamnik, na njem se predstavijo vse učenke njihovega plesnega oddelka. Tako smo letos lahko videlo mlade plesalke iz treh plesnih pripravnic ter 1, 2. in 3. razred baleta. V goste vselej povabijo tudi učence in dijake ljubljanske baletne šole, ki s starejšimi učenci od kamniških dopolnijo in popestrijo njihov program. Ob tem ugotavlja, da navdušenje nad baletno umetnostjo v Kamniku še vedno narašča ...

■ **Jasna Zavodnik napisala znanstveno delo na temo baletne umetnosti**

V okviru študija na oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo Filozofske fakultete v Ljubljani, je članica DBUS, Jasna Zavodnik, v sklopu diplomske naloge napisala novo znanstveno delo na temo baletne umetnosti z naslovom *Literatura in balet*.

V diplomskem delu se avtorica ukvarja z odnosom med literaturo in baletom skozi različna zgodovinska obdobja, ter raziskuje pomen literature v baletu na primerih Don Kihota ter Romea in Julije. Ali je literatura pomembna umetnost za nastanek klasičnega baletnega dela, kakšno vlogo ima v baletu in kako se je odnos med plesom in literaturo skozi zgodovino spreminjal, so temeljna vprašanja diplomskega seminarja. V delu je zasledovala tudi literarni izvor baletnih zgodb.

Če koga delo bolj zanimajo, lahko kontaktira avtorico na elektronski naslov jasna_z@yahoo.com.

■ **Balet Milanske Scale s predstavo »Pink Floyd Ballet« na Mednarodnem poletnem festivalu v Ljubljani**

Kot že tolikokrat doslej, je Mednarodni ljubljanski poletni festival tudi letos odprl svoja vrata na spektakularen način. Direktor in umetniški vodja Festivala Ljubljana, Darko Brlek, ki skrbi za raznolikost in odličnost vsakoletnih otvoritvenih prireditev, se je letos odločil za baletno predstavo Pink Floyd Ballet, koreografa Rolanda Petita v izvedbi baleta slovite Milanske Scale. Čeprav je francoski koreograf Roland Petit, ki slovi po svojem inovativnem pristopu, rockovski balet na vizionarsko glasbo zasedbe Pink Floyd prvič uprizoril že leta 1973 v marsejski Palači športa, pa lahko zatrdimo, da je Darko Brlek tudi letos zadel v polno. Eno in pol urni spektakel, ki se začne z nekaterimi manj atraktivnimi sekvencami se razvije v pravo koreografsko mojstrovino, ki je očarala tako mlajše kot starejše obiskovalce.

Predstava je pravi rockovski balet, ki si ga je lahko zamislil le Roland Petit, vselej odprt za nove izzive. Vizionarske skladbe zasedbe Pink Floyd iz tistih let so v njem vzbudile silovito željo po ustvarjanju na to temo. Na baletne »špice« je prestavil še vse kaj drugega kot zgolj moč te glasbe, tako na primer kalejdoskopsko poplavo svetlobe in laserske učinke,

ki so tako značilni za koncertne eksperimente te angleške progresivne zasedbe. Prvotni štirje deli baleta so se sčasoma razvijali in zdaj oblikujejo zapleteno celoto.

Baletniki Milanske Scale so plesali na legendarne skladbe Pink Floydov iz albumov *The Wall*, *The Dark Side of the Moon*, *Meddle*, *Relics in Obscured by Clouds*.

■ Kjara Starič ustanovila Kjara's Dance Project

Pedagoginja, plesalka in koreografinja Kjara Starič je ustanovila Kjara's Dance Project. Vizija KDP je delo z mladimi nadarjenimi plesalci, ki bodo kmalu sestavljali moderno plesno kompanijo Kjara's Dance Project ter dvigniti nivo in prepoznavnost modernega plesa v Sloveniji, ki je po mnenju ustanoviteljice v slovenskem plesnem prostoru premalo zastopan. KDP bo kot dolgoročen projekt deloval na različnih področjih, od plesnih projektov, seminarjev z gostujočimi učitelji in koreografi. Kjara v ta namen pravi: »Vsak od nas ima svoje poslanstvo in moje je verjeti v plesalce, vam predati znanje in ljubezen do plesa, kot so to naredili zame vsi moji dobri učitelji. Skupaj lahko damo modernemu plesu v Sloveniji prostor, ki si ga zasluži, da bo v prihodnosti cenjen, kot je v tujini že desetletja. In naše skupno poslanstvo je uživati kar se le da na poti do tja.«

■ Poletni plesni seminarji 2009:

Tudi letošnje poletje so obeležili številni poletni plesni seminarji, tako pri nas kot izven naših meja.

Skupinska fotografija udeležencev 7. Gorenjskega baletnega seminarja v Naklóm

Baletna šola Stevens je tudi letos, že sedmo poletje zapored, organizirala **Gorenjski baletni seminar**, ki je potekal od 18. do vključno 28. avgusta 2009 v Vita centru v Naklém blizu Kranja. 45. udeležencem, ki so prišli iz Celja, Mribora, Ljubljane, Kopra, Trsta, Jesenic, Bleda, Naklega, Medvod, Pirnič, Šmartega..., smo ponudili pester program, ki je vključeval klasični baletni trening, vaje na konicah prstov, repertoar tako ženskih kot moških baletnih variacij ter vaje iz pas de deuxa. Udeležencem, ki so bili razdeljeni v tri starostne skupine, sta letos poleg vodij Baletne šole Stevens, Nene Vrhovec Stevens in Andrewa Stevensa, predavala tudi gosta, solista baleta SNG Opera in balet Ljubljana, Rita Pollacchi in Petar Đorčevski. Zadnji dan seminarja je bil na sporedu »Dan odprtih vrat«, kjer so si lahko tako starši kot vsi ostali ljubitelji baleta ogledali potek letošnjega, nadvse uspešnega seminarja, s presenetljivo visoko in za naprej spodbujajočo udeležbo.

Klub Terpsihora – plesni center Šempeter-Vrtojba, je v času od 23. do 29. avgusta 2009 organiziral plesno poletje. Pokrivali so praktično vse zvrsti plesa, od baleta do modern, hip-hopa, salse in orientalskih plesov. Klasični balet je predavala priznana slovenska pedagoginja baleta in letošnja dobitnica nagrade Lydie Wisiakove za življenjsko delo, profesorica Maruša Vidmar.

Maruša Vidmar pri poučevanju

Foto arhiv Maruše Vidmar

Od 11. do 15. avgusta letos je pod mentorskim vodstvom Tijuane Križman, solistke baleta SNG Maribor, v prostorih OŠ Cirila Kosmača v Piranu že osmič zapored potekal **Poletni baletni seminar**, katerega organizator je Kulurno Društvo Karol Pahor Piran. Seminarja se je udeležilo 30 plesalk iz različnih krajev Slovenije, od Maribora, Celja, preko Ljubljane in pretežno primorske regije, ki so bile razdeljene v tri starostne skupine. Učile so se vsega, od osnov klasičnega baleta, do repertoarja, ki je vključeval delo na variacijah iz baletov Trnuljčica in Gusar. Ob tem Tijuana Križman razmišlja: »Lepo je spremljati napredek tistih, ki se seminarja redno udeležujejo!«

Na 18. mednarodnem poletnem seminarju **»Vacanze con la Danza«** (Počitnice s plesom), ki je v organizaciji baletne šole CENACOLO ARABESQUE iz Ronchi dei Legionari (pokrajina Gorica) in pod umetniškim vodstvom gospe Doriane Comar potekal od 22. do 28. avgusta, je slovenska plesalka, koreografinja in pedagoginja Kristina Champaigne predavala Floor barre na podlagi Hortonove tehnike, kot korepetitorica pa je sodelovala tudi pianistka Kaja Lomovšek iz ljubljanske baletne šole.

Na **35. mednarodnem baletnem seminarju v Avstrijskem Wolfs-eggu**, ki poleg klasičnega baletnega treninga, repertoarja in pas de deuxa ter modernih plesnih tehnik v program vključuje še baletno pedagogiko prvega in drugega razreda, teorijo in prakso zgodovinskih plesov ter glasbeno-ritmično plesno vzgojo, je častni predsednik DBUS, dr. Henrik Neubauer predaval zgodovino baleta. Seminar, ki poteka pod okrilje ITI (International Theatre Institut) in katerega je vse do svoje smrti 2007 vodil baletni umetnik Karol Toth, po njem pa vodstvo prevzel prof. Franz Eugen Dostal, je obiskal tudi predsednik DBUS, Tomaž Rode, ki se je pogovarjal o možnostih različnih sodelovanj na prihodnjem seminarju.

Izvršni odbor Društva baletnih umetnikov Slovenije objavlja razpis za prijavo kandidatur za strokovne nagrade Lydia Wisiakova

za umetniške presežke na področju baletne umetnosti v letu 2009, in za življenjsko delo na področju baletne umetnosti.

Predlagatelji so lahko fizične in pravne osebe.

Kandidati za nagrade so člani DBUS, ki so v letu 2009 dosegli pomembne umetniške presežke na področju baletne umetnosti, ki so se s svojim vseživljenjskim delovanjem na področju baletne umetnosti za vselej zapisali v zgodovino slovenske baletne umetnosti.

Komisija za strokovne nagrade DBUS bo na podlagi prispelih predlogov odločala o podelitvi ene nagrade Lydia Wisiakova za življenjsko delo največ treh nagrad Lydia Wisiakova za pomembne presežke na področju baletne umetnosti v letu 2009.

Predlogi morajo vsebovati:

- podatki o kandidaturi in kandidatu
- podrobno utemeljitev o izjemnosti predlaganega dosežka

Predloge pošljite na naslov:

Društvo baletnih umetnikov Slovenije, Župančičeva 1, 1000 Ljubljana, najkasneje do vključno 05. januarja 2010.

Upoštevani bodo vsi predlogi, ki bodo nosili poštni žig do vključno 05. januarja 2010. Predlogi oddani 06. januarja in kasneje ne bodo upoštevani.

Za IO DBUS, Tomaž Rode, predsednik DBUS

Datum: 01. Oktober 2009

Izvršni odbor Društva baletnih umetnikov Slovenije objavlja razpis za prijavo kandidatur za strokovno nagrado »Pia in Pino Mlakar«

za izjemno umetniško stvaritev na področju baletne koreografije v Sloveniji, ki se je trajno zapisala v zakladnico slovenske baletne umetnosti ali za izjemne koreografske stvaritve, ki nosijo trajno vrednost v zakladnici slovenske baletne umetnosti.

Predlagatelji so lahko fizične in pravne osebe.

Kandidati za strokovno nagrado »Pia in Pino Mlakar« so člani DBUS, ki so v zadnjem tri letnem obdobju ustvarili eno ali več koreografskih stvaritev, ki so se s trajno in neprecenljivo umetniško vrednostjo za vselej zapisale v zakladnico slovenske baletne umetnosti ali so se v svojem vseživljenjskem delovanju na področju baletne koreografije s svojimi deli za vselej zapisali v zgodovino slovenske baletne umetnosti.

Komisija za strokovne nagrade »Pia in Pino Mlakar« bo na podlagi prispelih predlogov odločala o podelitvi ene nagrade Pia in Pino Mlakar za življenjsko delo ali ene nagrade Pia in Pino Mlakar za izjemno koreografsko stvaritev oziroma izjemne koreografske stvaritve.

Predlogi morajo vsebovati:

podatki o kandidaturi in kandidatu, podrobno utemeljitev o izjemnosti predlaganega dosežka oziroma dosežkov, ki temeljijo na naslednjih dejstvih:

- da koreografska stvaritev ima oziroma da koreografske stvaritve imajo vsebinsko in dramaturško izpeljano izpoved, ki ni le tehnično virtuoza oziroma gibno abstraktna stvaritev;
- da je koreograf v svojem delu oziroma v svojih delih dokazal, da uporablja lasten koreografski jezik, ki mora biti tekoč (torej ne pozerski), muzikalen, ritmično precizen in mnogoličen, torej ne le omejen na ponavljajoč se simetričen repertoar podobnih korakov;
- da koreograf v svojem delu ne uporablja kolažev - glasbe različnih avtorjev, kombinacijo raznih medijev, clip tehnike itd.;
- da je koreograf v svojem delu uporabil glasbo v izvirnem, komponistovem redosledu;
- stil (klasičen, moderen, karakteren, folkloren itd.) je lahko poljuben pa tudi mešan, če je to z vsebino pogojeno. Vendar mora koreografija še posebej pri mešanem stilu pokazati enotnost koreografovega jezika.

Predloge pošljite na naslov:

Društvo baletnih umetnikov Slovenije, Župančičeva 1, 1000 Ljubljana, najkasneje do vključno 05. januarja 2010.

Upoštevani bodo vsi predlogi, ki bodo nosili poštni žig do vključno 05. januarja 2010. Predlogi oddani 06. januarja in kasneje ne bodo upoštevani.

Za IO DBUS, Tomaž Rode, predsednik DBUS

Datum: 05. Oktober 2009

DBUS vabi na ogled baletnih predstav izven naših meja

Na željo članov DBUS in z namenom, da skupaj preživimo čim več trenutkov v družbi Baletne umetnosti, vabimo člane društva, ostale baletne umetnike in vse ljubitelje baletne umetnosti k ogledu baletnih predstav izven naših meja.

Društvo baletnih umetnikov Slovenije tako v sezoni 2009/2010 organizira ogled baletnih predstav na Dunaju, v Muenchenu, Milanu in Struttgartu.

Vse informacije na www.dbus.si ali po telefonu.

Glasilo izdaja DBUS

DBUS

Društvo baletnih umetnikov Slovenije

Župančičeva 1, 1000 Ljubljana

040 465 160 (Tomaž Rode, predsednik)

040 465 161 (Matjaž Marin, podpredsednik)

040 465 162 (Nina Ogrinc, tajnica)

E-mail: dbus.dbus@gmail.com

<http://www.dbus.si>

Uredništvo: Izvršni odbor DBUS, zanj predsednik Tomaž Rode

Urednik: Tomaž Rode

Oblikovanje: Neva Štembergar

Lektorstvo: Igor Malahovsky

Priprava za tisk: Compress d.o.o.

Tisk: Tiskarna Lotos, Postojna, 2009

Naklada: 1500 izvodov

Obveščamo vas, da smo z mesecem marcem spremenili elektronski naslov društva in sicer: dbus.dbus@gmail.com. Prav tako vas vljudno vabimo, da vsa tekoča dogajanja in aktivnosti DBUS spremljate na internetni strani www.dbus.si.